

LUONNOS
28.6.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaiksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakastietojen käsittelyä koskevaan lainsäädäntöön tehtäisiin muutokset, joita uusien työ ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönotto edellyttää. Uudet tietojärjestelmäpalvelut sisältävät valtakunnallisen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden, palvelualustan ja asiakastietovarannon. Ne korvaavat nykyisin käytössä olevan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden. Uuteen palvelualustaan liittyy lisäksi uusi työnhakuprofiilin laatimis- ja julkaisumahdollisuus sekä näiden työnhakuprofiilien tietovaranto.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus kehittäisi ja ylläpitäisi uusia työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalveluja kuten nykyisin. Se vastaisi niiden tietosuojaan ja –turvaan liittyvistä yleisen tietosuojasetuksen mukaisista rekisterinpitäjän velvoitteista sekä tiedonhallintalaissa säädetyistä tietojärjestelmästä vastaavan viranomaisen tehtävistä. Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta vastaavien viranomaisten – elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen sekä työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien - olisi käytettävä asiakastietojen käsittelyyn työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalveluja kuten nykyisin.

Suurin osa lainsäädännön muutoksista olisi kielellisiä: asiakastietojärjestelmälähtöinen sääntely korvattaisiin tietojen ja käyttötarkoitusten sääntelyllä. Käsiteltäviin tietoihin tai niiden käyttötarkoituksiin ei ehdoteta muutoksia. Merkittävimpiä sisällöllisiä muutoksia olisivat työnhakuprofiilien laatimis- ja julkaisumahdollisuutta, työnhakuprofiilien tietojen käsittelyä sekä julkaisutujen työnhakuprofiilien tietojen hakemista koskevat uudet säännökset sekä tarkistukset henkilötietojen käsittelyyn liittyviin toimijoiden rooleihin. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat kunnat sekä työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa mukana olevat Kansaneläkelaitos ja kunnat nimettäisiin rekisterinpitäjiksi omia asiakkaitaan koskevien tietojen osalta, jotta vastuiden määrittely vastaisi niiden tosiasiallista roolia tietojen käyttäjinä ja tuottajina lakisääteisissä tehtävissään. Lisäksi muutettavina oleviin lakeihin tehtäisiin eräitä vähäisiä täydennyksiä ja korjauksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 2.5.2022.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	5
2 Nykytilan kuvaus	5
2.1 Henkilötietojen käsittelyä koskeva yleislainsäädäntö	5
2.1.1 EU:n yleinen tietosuoja-asetus	5
2.1.2 Tietosuojalaki	11
2.1.3 Kansallinen automaattista päätöksentekoa koskeva oikeustila	11
2.2 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta.....	12
2.3 Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta	14
2.4 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut	16
2.4.1 Voimassa oleva lainsäädäntö	16
2.4.2 Pohjoismainen työvoimapalvelumalli	16
2.5 Asiakastietojen käsittely julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa.....	17
2.5.1 Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä	17
2.5.2 Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu ja asiakastietojen käsittely	20
2.6 Asiakastietojen käsittely työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa.....	20
2.6.1 Monialainen yhteispalvelu	20
2.6.2 Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteri	20
2.7 Verkkopalvelut julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa.....	21
2.7.1 Henkilöasiakkaan sähköiset palvelut	21
2.7.2 Yrityksen ja työnantajan sähköiset palvelut.....	22
2.7.3 TE-palvelut.fi	22
2.8 Kehittämisen- ja hallintokeskuksen oikeudellinen asema ja tietohallintotehtävät.....	23
2.9 Työ- ja elinkeinopalveluiden digitalisaatio -hankkeessa valmistellut uudistukset.....	24
2.10 Suhde SOTE-uudistukseen.....	24
3 Nykytilan arviointi	24
3.1 KEHA-keskuksen tehtävät	24
3.2 Rekisterinpitäjäyys ja henkilötietojen käsittely	25
3.3 Alustan ylläpitäjän tehtävät ja vastuu	27
3.4 Profilointi	28
3.5 Asiakastiedot ja niiden saaminen	28
3.6 Työnhakuprofiilin julkaiseminen	28
3.7 Monialaisen yhteispalvelun asiakastietojen käsittely	28
4 Tavoitteet	29
5 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	29
5.1 Keskeiset ehdotukset.....	29
5.2 Pääasialliset vaikutukset.....	30
5.2.1 Taloudelliset vaikutukset	30
5.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	34
5.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	36
5.2.4 Tietosuoja-vaikutukset	45

5.2.5 Tiedonhallinnan muutosvaikutukset	48
6 Lausuntopalaute	50
7 Säännöskohtaiset perustelut	50
7.1 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta.....	50
7.2 Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta.....	57
7.3 Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta.....	58
8 Voimaantulo	60
9 Toimeenpano ja seuranta	60
10 Suhde muihin esityksiin.....	60
10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	60
10.2 Suhde talousarvioesitykseen	61
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	61
LAKIEHDOTUKSET	65
1. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta	65
2. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 ja 18 §:n muuttamisesta.....	73
3. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta.....	74
LIITE	77
RINNAKKAISTEKSTIT	77
1. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta	77
2. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 ja 18 §:n muuttamisesta.....	92
3. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta.....	95

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan sisältyy pyrkimys edistää hallinnon ja koko yhteiskunnan digitalisaatiota (s. 25). Hallitusohjelmassa asetetaan tavoitteeksi kehittää säädös-ympäristöä ja hallintoa siten, että ne mahdollistavat digitalisaation ja kestäväen kehityksen sekä laajan kokeilukulttuurin (s. 107). Hallitusohjelmassa mainitaan eriarvoisuuden vähentämisen keinona lainmuutokset, joilla edistetään digitalisaation ja tekoälyn hyödyntämistä sosiaaliturva-tuuksien hakemisessa, käsittelyssä ja päätöksissä (s. 160).

Vuonna 2016 käynnistettiin työ- ja elinkeinopalvelujen digitalisaatio -hanke (jäljempänä *TE-digi-hanke*) uudistamaan valtion työ- ja elinkeinopalveluita. TE-digi-hankkeen tarkoitus on parantaa työntekijöiden ja työpaikkojen kohtaantoa sekä digitalisaation ja tekoälyn hyödyntämistä julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa. Lisäksi tavoitteena on julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen yhteinen tietopohja, tiedonvaihto, prosessit ja rajapintaratkaisut tehokkaalle asiakkuuden hallinnalle ja asiakaspalvelulle. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa TE-digi-hankkeen strategisesta ohjauksesta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-keskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (jäljempänä *KEHA-keskus*) vastaa hankkeen toteuttamisesta.

TE-Digi-hankkeen tarkoituksena on rakentaa kokonaan uudet, digitaaliset työ- ja elinkeinohallinnon viranomaispalvelut henkilö- ja yritysasiakkaiden sekä asiantuntijoiden käyttöön. Uusilla työ- ja elinkeinohallinnon viranomaispalveluilla korvattaisiin nykyisin käytössä oleva työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä sekä asiakkaiden ja asiantuntijoiden asiointipalvelut. Henkilö- ja yritysasiakkaiden sekä asiantuntijoiden asiointipalvelut samoin kuin työ- ja elinkeinohallinnon viranomaispalvelujen tietosisällöt löytyisivät jatkossa Työmarkkinatori-palvelualustalta, joka olisi palveluna uusi. Palvelualusta korvaisi nykyiset TE-verkkopalvelut, ja palvelualustalle on tarkoitus koota myöhemmässä vaiheessa myös työelämä- ja koulutuspalveluja.

Tämän hetkisen arvion mukaan uudet digitaaliset työ- ja elinkeinohallinnon viranomaispalvelut olisivat käyttöönotettavissa toukokuusta 2022 alkaen. Ensimmäisinä uudistettavat palvelut otettaisiin käyttöön työnhaun ja työttömyysturvan, palvelutarpeen arvion ja työllistymissuunnitelman osalta. Muilta osin, kuten työnantaja-asiakkaan perustoiminnallisuuksien, koulutusten ja palveluiden hallinnan, työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun, työkokeilun ja palautepalvelun sekä henkilö- ja työnantaja-asiakkaan muiden toiminnallisuuksien osalta uudet viranomaispalvelut otettaisiin käyttöön vaiheittain vuosien 2022 ja 2023 aikana.

Nykyinen työ ja elinkeinotoimistojen (jäljempänä *TE-toimisto*) asiakastieto- ja asiointijärjestelmä on teknisesti ja toiminnallisesti vanhentunut ja sen tekninen käyttöikä päättyy arviolta vuosien 2023–2024 aikana. Nykyinen järjestelmä poistetaan käytöstä vaiheittain uuden järjestelmäkokonaisuuden käyttöönoton myötä.

Tässä esityksessä ehdotetaan tehtäväksi TE-digi-hankkeessa valmisteltujen perustoiminnallisuuksien uudistusten käyttöönoton edellyttämät lainsäädännön muutokset. TE-digi-hankkeen puitteissa toteutetaan myös muista työ- ja elinkeinopalvelujen sekä työ- ja elinkeinohallinnon uudistuksista johtuvia tietojärjestelmämuutoksia. Niitä koskevat lainsäädännön muutokset valmistellaan erikseen.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa. Kirjallinen lausuntokierros järjestettiin 28.6.–20.8.2021. Lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi-palvelussa, jossa kaikilla halukkailla oli mahdollisuus antaa asiassa lausuntonsa.

Lausuntoa pyydettiin erikseen seuraavilta tahoilta: sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, eduskunnan oikeusasiamies, valtioneuvoston oikeuskansleri, tietosuojavaltuutetun toimisto, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto, TE-toimistot, KEHA-keskus, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus, ELY-keskukset, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, maakuntien liitot, Suomen Kuntaliitto, työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat 118 kuntaa sekä Alajärven kaupunki, Kauhavan kaupunki, Pieksämäen kaupunki, Sulkavan kunta, Forssan kaupunki, Heinolan kaupunki, Hankasalmen kunta, Pihlajpääntien kunta, Kemin kaupunki, Kittilän kunta, Vaasan kaupunki, Laihia kunta, Lieksan kaupunki, Iloinen kunta, Kuusamon kaupunki, Taivalkosken kunta, Varkauden kaupunki, Kiuruveden kaupunki, Rauman kaupunki, Harjavallan kaupunki, Lohjan kaupunki, Tuusulan kunta, Raisio kaupunki, Loimaan kaupunki, Kansaneläkelaitos, Eläketurvakeskus, Valtiontalouden tarkastusvirasto, Valtiokonttori, Verohallinto, Verohallinto / Harmaan talouden selvitysyksikkö, Finanssivalvonta, vakuutusosasto, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta, työllisyysrahasto, Maahanmuuttovirasto, digi- ja väestötietovirasto, opetushallitus, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, valtion työmarkkinalaitos, Kuntatyöntekijät KT, Suomen Yrittäjät ry, Keskuskauppakamari, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, Akava ry, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Julkisan alan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry, Palkansaajajärjestö Pardia, Työ- ja elinkeinohallinnon henkilöstöliitto THHL ry, Ammattiliitto Pro ry, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Palvelualojen työnantajat Palta ry, Teknologiateollisuus ry, Henkilöstöpalveluyritysten liitto HPL, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry, Työttömien keskusjärjestö ry ja Suomen Kasvupalvelujen tuottajat ry (KASPA).

Kuthanek

Arviointineuvosto

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://tem.fi/hankehaku> tunnuksella [TEM079:00/2020](https://tem.fi/hankehaku).

2 Nykytilan kuvaus

2.1 Henkilötietojen käsittelyä koskeva yleislainsäädäntö

2.1.1 EU:n yleinen tietosuojasetus

Asetuksen kohde ja soveltamisala

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) (jäljempänä *yleinen tietosuojasetus*) on sovellettu jäsenvaltioissa toukokuusta 2018 lähtien. Yleisellä tietosuojasetuksella suojellaan luonnollisten henkilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia, erityisesti heidän oikeuttaan henkilötietojen suojaan. Jäljempänä kuvataan asetuksen sisältöä erityisesti siltä osin kuin siinä jätetään

jäsenvaltiolle liikkumavaraa tai asetetaan jäsenvaltiolle velvollisuus täsmentää asetuksen säännöksiä.

Henkilötiedoilla tarkoitetaan asetuksessa kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön, eli rekisteröityyn, liittyviä tietoja (4 artiklan 1 kohta). Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan asetuksessa toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin joko automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tai manuaalisesti, kuten tietojen keräämistä, tallentamista, järjestämistä, jäsentämistä, säilyttämistä, muokkaamista tai muuttamista, hakua, kyselyä, käyttöä, tietojen luovuttamista siirtämällä, leviättämällä tai asettamalla ne muutoin saataville, tietojen yhteensovittamista tai yhdistämistä, rajoittamista, poistamista tai tuhoamista (4 artiklan 2 kohta).

Kansallinen liikkumavara

Yleinen tietosuoja-asetus on kansallisesti suoraan sovellettava säädös, mutta se jättää paikoin jäsenvaltioille direktiivinomaista kansallista liikkumavaraa. Kansallisella liikkumavaralla tarkoitetaan yleisen tietosuoja-asetuksen osoittamaa harkintamarginaalia, jonka puitteissa jäsenvaltioiden lainsäätäjien on mahdollista antaa tai pitää voimassa kansallista lainsäädäntöä. Tällaisella kansallisella lainsäädännöllä täydennetään tai täsmennetään asetuksen säännöksiä, jotka muodostavat perustavanlaatuisen rungon henkilötietojen käsittelyä koskevalle säännöstölle. Tällaista täsmentävää tai täydentävää kansallista lainsäädäntöä on siten aina luettava yhdessä yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa.

EU-tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallista sääntelyä ei saa antaa asetuksen soveltamisalalla, ellei asetus nimenomaisesti velvoita tai valtuuta täydentävään kansalliseen sääntelyyn tai muuhun päätöksentekoon (asia 34/73, Variola, tuomio 10.10.1973, asia 50/76, Amsterdam Bulb, tuomio 2.2.1977, 33 kohta). Yksityiskohtaisemman sääntelyn tarpeen ja sisällön osalta on otettava huomioon myös yleisen tietosuoja-asetuksen tavoitteet ja sääntelytapa (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 3).

Yleistä tietosuoja-asetusta täydentävä tai täsmentävä kansallinen lainsäädäntö on mahdollista ainoastaan silloin, kun se tietosuoja-asetuksessa nimenomaisesti sallitaan. Toisaalta asetuksessa asetetaan myös kansalliselle lainsäätäjälle velvoite säätää tietyistä seikoista. Liikkumavaran käyttöä koskevat yleisen tietosuoja-asetuksen säännökset voidaan jakaa velvoittaviin, mahdollistaviin ja huomioon otettaviin säännöksiin.

Liikkumavaran käytössä on asetuksen mukaan mahdollista hyödyntää erilaisia säädöstekniikoita. Asetuksen 41 johdantokappaleen mukaan kansalliselta lainsäädännöltä ei välttämättä edellytetä laintasoisuutta, kunhan se on selkeää, täsmällistä ja ennakoitavaa. Kaikkia yksittäisiä tiedonkäsittelytilanteita varten ei myöskään 45 johdantokappaleen mukaan edellytetä olevan erityislakia. Suomessa yleisen tietosuoja-asetuksen sääntelyä on täydennetty tietosuoja-lailla (1050/2018) ja sen lisäksi erityislaeilla tarvittaessa.

Käsittelyä koskevat periaatteet

Yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista. Rekisterinpitäjä vastaa, että 5 artiklassa säädettyjä periaatteita on noudatettu. Sen on myös pystyttävä osoittamaan, että niitä on noudatettu.

Asetuksen 5 artiklassa säädetty käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate tarkoittaa, että henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä

myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteen sopimattomalla tavalla. Toinen keskeinen periaate on tietojen minimointi, joka tarkoittaa, että henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään.

Täsmällisyysperiaatteen mukaan henkilötietojen on oltava täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä; on toteutettava kaikki mahdolliset kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käsittelyn tarkoituksiin nähden epätarkat ja virheelliset henkilötiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä. Säilytyksen rajoittamisperiaatteen mukaan henkilötiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten. Eheyden ja luottamuksellisuuden periaate tarkoittaa, että henkilötietoja on käsiteltävä tavalla, jolla varmistetaan henkilötietojen asianmukainen turvallisuus, mukaan lukien suojaaminen luvottomalta ja lainvastaiselta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämislä, tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta käyttäen asianmukaisia teknisiä tai organisatorisia toimia.

Käsittelyperusteet

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa säädetään edellytyksistä, joiden vallitessa henkilötietojen käsittely on lainmukaista. Näistä julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa syntyvien tai käsiteltävien asiakastietojen kannalta keskeinen on 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetty edellytys, jonka mukaan käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Ainoastaan 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtia on pidetty mahdollisina henkilötietojen käsittelyperusteina viranomaiselle. (HE 9/2018 vp, s. 34)

Asetuksen 6 artiklan 2 kohdassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä asetuksessa vahvistettujen sääntöjen soveltamisen mukauttamiseksi sellaisessa käsittelyssä, joka tehdään 1 kohdan c ja e alakohdan noudattamiseksi määrittämällä täsmällisemmin tietojenkäsittely- ja muita toimenpiteitä koskevat erityiset vaatimukset, joilla varmistetaan laillinen ja asianmukainen tietojenkäsittely. Säännös antaa siis mahdollisuuden täydentävään kansalliseen sääntelyyn.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan käsittelyn ollessa tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi on käsittelyn perustasta säädetty joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Kyseisessä lainsäädännössä pitää määritellä käsittelyn tarkoitus. Lainsäädäntö voi sisältää erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan asetuksen sääntöjen soveltamista. Tällaiset erityiset säännökset voivat koskea muun muassa yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta; käsiteltävien tietojen tyyppiä; asianomaisia rekisteröityjä, yhteisöjä joille ja tarkoituksia joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa; käyttötarkoitussidonnaisuutta; säilytysaikoja; sekä käsittelytoimia ja -menettelyjä, mukaan lukien laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitettut toimenpiteet. Perusvaatimuksena tällaiselle lainsäädännölle on, että sen on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhtainen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Tämä kohta sisältää siis sekä velvoitteen säätää kansallisessa lainsäädännössä käsittelyn perustasta ja käsittelyn tarkoituksesta että mahdollisuuden säätää myös muista seikoista.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa kielletään erityisten henkilötietojen käsittely. Tällaisia tietoja ovat muun muassa terveystiedot sekä rotu ja etninen alkuperä. Poikkeuksista käsittelykieltoon säädetään artiklan 2 kohdassa.

Henkilötietojen myöhempiä käsittelyä yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten ei katsota yhteen sopimattomaksi alkuperäisten tarkoitusten kanssa (5 artiklan 1 kohdan b alakohta). Asetuksen 89 artiklassa säädetään suojatoimista ja mahdollisuudesta säätää poikkeuksia rekisteröityjen oikeuksiin tällaisessa käsittelyssä.

Rekisteröidyn oikeudet

Yleisen tietosuoja-asetuksen III luvussa säädetään rekisteröidyn oikeuksista. Lukuun sisältyvät 12, 13, 15, 16, 18 ja 19 artikla tulisivat sovellettavaksi 6 artiklan 1 kohdan c alakohtan nojalla tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn, ellei soveltamista erikseen rajoiteta 23 artiklassa mahdollistetulla tavalla. Yleisen tietosuoja-asetuksen 12 artiklassa säädetään läpinäkyvästä informoinnista ja viestinnästä, 13 artiklassa toimitettavista tiedoista, kun henkilötietoja kerätään rekisteröidyltä, 15 artiklassa rekisteröidyn oikeudesta saada pääsy tietoihin, 16 artiklassa oikeudesta tietojen oikaisemiseen, 18 artiklassa oikeudesta käsittelyn rajoittamiseen ja 19 artiklassa rekisterinpitäjän henkilötietojen oikaisua, poistoa tai käsittelyn rajoitusta koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

Asetuksen 22 artiklan 1 kohdassa säädetään rekisteröidyn oikeudesta olla joutumatta sellaisen päätöksen kohteeksi, joka perustuu pelkästään automaattiseen käsittelyyn, kuten profilointiin, ja jolla on häntä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla tavalla merkittävästi. Asetuksen 4 artiklan 4 kohdan määritelmän mukaan profiloinnilla tarkoitetaan mitä tahansa henkilötietojen automaattista käsittelyä, jossa henkilötietoja käyttämällä arvioidaan luonnollisen henkilön tiettyjä henkilökohtaisia ominaisuuksia. Profilointia itsessään ei ole yleisessä tietosuoja-asetuksessa kielletty, vaan pelkästään siihen perustuva päätöksenteko.

Automaattisen päätöksenteon käyttöala on eri kuin profiloinnin, mutta se voi osin limittyä profiloinnin kanssa tai seurata sitä. Automaattisia päätöksiä voidaan tehdä sekä ilman, että siihen liittyy profilointia että profilointiin perustuen. Toisaalta profilointia voidaan tehdä ilman automaattista päätöksentekoa. Täysin automatisoitu päätöksenteko tarkoittaa, että päätös tehdään täysin ilman ihmisen osallistumista. (WP 29 – WP251rev.01, s. 8)

Profiloinnin käsitettä voidaan käyttää ainakin kolmella tavalla:

i) yleinen profilointi

ii) profilointiin perustuva päätöksenteko ja

iii) pelkästään automaattinen päätöksenteko, profilointi mukaan luettuna, jolla on rekisteröityä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla tavalla merkittävästi (22 artiklan 1 kohta). (WP 29 – WP251rev.01, s. 8)

Yleisen tietosuoja-asetuksen nojalla profilointi ja automaattinen päätöksenteko on sallittua, kunhan henkilötietojen käsittelyn yleisiä periaatteita noudatetaan ja käsittelyllä on asetuksen mukainen käsittelyperuste. Pelkästään automaattisen päätöksenteon käyttöön liittyy kuitenkin lisäedellytyksiä ja rajoituksia, joista säädetään asetuksen 22 artiklassa. (WP 29 – WP251rev.01, s. 9)

Yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 2 kohdassa säädetään poikkeuksista automaattisen päätöksenteon kieltoon. Kohdan b alakohtan mukaan 1 kohtaa ei sovelleta, jos päätös on hyväksytty rekisterinpitäjään sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä,

jossa vahvistetaan myös asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi. Kohta jättää siis tältä osin kansallista liikkumavaraa. Artiklan 2 kohdan c alakohta mahdollistaa automaattiseen käsittelyyn perustuvan päätöksenteon myös rekisteröidyn nimenomaisen suostumuksen perusteella. Jos automaattinen päätöksenteko perustuu rekisteröidyn suostumukseen, rekisterinpitäjän on 22 artiklan 3 kohdan mukaan toteutettava vähintään rekisteröidyn oikeus vaatia, että tiedot käsittelee rekisterinpitäjän puolesta luonnollinen henkilö, sekä oikeus esittää kantansa ja riitauttaa päätös.

Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä

Yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetaan rekisterinpitäjällä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti (4 artikla 7 alakohta). Määritelmä antaa mahdollisuuden säätää kansallisessa lainsäädännössä rekisterinpitäjästä.

Tietosuojavaltuutetun toimiston lainsäädäntölausuntoja varten antamassa ohjeessa (16.10.2017 v1.0, s. 9) korostetaan, että rekisterinpitäjän vastuun on oltava osa toiminnallista vastuuta. Kun rekisterinpitäjästä säädetään laissa, määrittelyyn tulee suhtautua erityisen tarkkaavaisesti ja varmistua siitä, että vastuu kohdentuu oikealle taholle. Ohjeen mukaan rekisterinpitäjän määrittelyn riskinä on, että rekisterinpitäjä on määritelty vain muodollisesti ja ilman, että toimijan tosiasiallista roolia henkilötietojen käsittelyssä käytännön tasolla on tunnistettu. Ohjeen mukaan rekisterinpitäjäksi tulee osoittaa sellainen taho, joka tosiasiallisesti käyttää rekisterinpitäjälle kuuluvaa määräysvaltaa ja voi toteuttaa rekisterinpitäjälle kuuluvat velvoitteet.

Rekisterinpitäjiä voi olla useampia. Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan mukaan jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan määrittellä yhteisrekisterinpitäjien vastuualueet. Lainsäädännöstä on käytävä asianmukaisesti ilmi yhteisten rekisterinpitäjien todelliset roolit ja suhteet rekisteröityihin nähden. Rekisteröity voi käyttää asetuksen mukaisia oikeuksia suhteessa kuhunkin rekisterinpitäjään ja kutakin rekisterinpitäjää vastaan riippumatta yhteisrekisterinpitäjien vastuunjaosta. Artikla antaa mahdollisuuden säätää kansallisessa lainsäädännössä yhteisrekisterinpitäjyydestä ja yhteisrekisterinpitäjien vastuualueista.

Asetuksessa tarkoitetaan henkilötietojen käsittelijällä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun (4 artikla 8 alakohta). Asetuksen 28 artiklan 3 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelijän suorittamaa käsittelyä on määritettävä sopimuksella tai muulla unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisella oikeudellisella asiakirjalla, joka sitoo henkilötietojen käsittelijää suhteessa rekisterinpitäjään ja jossa vahvistetaan käsittelyn kohde ja kesto, käsittelyn luonne ja tarkoitus, henkilötietojen tyyppi ja rekisteröityjen ryhmät, rekisterinpitäjän velvollisuudet ja oikeudet. Jäsenvaltion lainsäädäntöä voidaan tietosuojavaltuutetun toimiston mukaan pitää tällaisena oikeudellisena asiakirjana. (Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017, versio 1.0, s. 9). Näin ollen jäsenvaltion lainsäädännössä voitaisiin säätää näistä seikoista. Asetuksen 28 artiklan 3 kohdassa säädetään käsittelijän velvollisuuksista, joista tällaisessa sopimuksessa tai muussa oikeudellisessa asiakirjassa on erityisesti säädettävä.

Asetuksen 29 artiklan mukaan henkilötietojen käsittelijä tai kukaan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa toimiva henkilö, jolla on pääsy henkilötietoihin, ei saa käsi-

tellä niitä muuten kuin rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti, ellei unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä niin vaadita. Asetuksen 32 artiklan 4 kohdassa on tähän liittyvä säännös. Sen mukaan rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän on toteutettava toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jokainen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa toimiva luonnollinen henkilö, jolla on pääsy henkilötietoihin, käsittelee niitä ainoastaan rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti, ellei unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä toisin vaadita. Tietosuojavaltuutetun toimiston mukaan asetuksen 29 artiklan perusteella vaikuttaisi mahdolliselta, että lainsäädännöllä luotaisiin käsittelijälle sellaisia itsenäisiä velvoitteita tai käsittelyoikeuksia, jotka ovat erillisiä rekisterinpitäjän antamista ohjeista (Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017, versio 1.0, s. 10).

Sekä rekisterinpitäjän että käsittelijän on asetuksen 30 artiklan mukaan ylläpidettävä selostetta käsittelytoimista. Selosteen sisällöstä säädetään mainitun artiklan 1 ja 2 kohdassa.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 35 artiklassa säädetään tietosuojaa koskevasta vaikutusten arvioinnista. Artiklan 3 kohdassa säädetään tapauksista, joissa vaikutustenarviointi on erityisesti laadittava ja 7 kohdassa, mitä arvioinnin on vähintään sisällettävä. Artiklan 10 kohta mahdollistaa, ettei vaikutustenarviointia tehdä, jos henkilötietojen käsittely perustuu rekisterinpitäjän lakisäänteeseen veloitteeseen taikka laissa säädetyn yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseen ja jos vaikutustenarviointi on jo tehty kyseisen lainsäädännön valmistelun yhteydessä. Tällaista lainsäädäntöä valmisteltaessa on asetuksen 36 artiklan 4 kohdan mukaan kuultava valvontaviranomaista.

Henkilötietojen luovuttaminen

Henkilötietojen luovutus on yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan yksi henkilötietojen käsittelyn muoto (4 artiklan 2 alakohta). Vastaanottajalla tarkoitetaan yleisessä tietosuoja-asetuksessa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, jolle luovutetaan henkilötietoja, oli kyseessä kolmas osapuoli tai ei (4 artiklan 9 kohta).

Luovuttaminen ja vastaanottaja ovat keskeisiä käsitteitä rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisen kannalta. Mikäli tietoja luovutetaan vastaanottajalle, tulee tästä informoida rekisteröityä (13 art. 1. d alakohta, 14 art. 1. e ja f alakohdat sekä 14 art. 3. c alakohdat). Rekisteröidyllä on myös oikeus saada tieto vastaanottajista tai vastaanottajaryhmistä, erityisesti kolmansissa maissa olevat vastaanottajat tai kansainväliset järjestöt, joille henkilötietoja on luovutettu tai on tarkoitus luovuttaa (15 art. 1 c alakohdat). Rekisterinpitäjällä on myös henkilötietojen oikaisua tai poistoa tai käsittelyn rajoitusta koskeva ilmoitusvelvollisuus vastaanottajalle (19 art.). Käsittelytoimista laadittavassa selosteessa on ilmoitettava henkilötietojen vastaanottajien ryhmät, joille henkilötietoja on luovutettu tai luovutetaan, mukaan lukien kolmansissa maissa tai kansainvälisissä järjestöissä olevat vastaanottajat (30 art.). (Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017, v1.0, s. 10)

Viranomaisia, jotka mahdollisesti saavat henkilötietoja jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, ei kuitenkaan pidetä vastaanottajina. Näiden viranomaisten on kuitenkin käsiteltävä kyseisiä tietoja sovellettavia tietosuojasääntöjä noudattaen käsittelyn tarkoitusten mukaisesti. Tästä puolestaan seuraa se, ettei edellä mainituista viranomaisten välisistä tietojen luovutuksista ole vastaavaa informointi- ja ilmoitusvelvoitetta, kuin muista henkilötietojen luovutuksista. (Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017, v1.0, s. 11)

Henkilötietojen luovutusten edellytyksiä on arvioitava käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatetta vasten. Mikäli tietojen käyttötarkoitus muuttuisi luovutuksen johdosta, luovutus edellyttää

6 artiklan 4 kohdan mukaan rekisteröidyn suostumusta tai että siitä säädetään unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, joka muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhtaisen toimenpiteen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Yksi 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tavoite on jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet. Kansallisen liikkumavaran puitteissa voidaan säätää yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti niistä tahoista ja tarkoituksista, joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa.

2.1.2 Tietosuojalaki

Tietosuojalalla täydennetään ja täsmennetään Euroopan unionin yleistä tietosuoja-asetusta. Se on henkilötietojen käsittelyyn sovellettava yleislaki, jota sovelletaan rinnakkain yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa. Tietosuojalaissa ei säädetä tyhjentävästi henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta, vaan erityislainsäädännöllä on vastaisuudessakin mahdollista säätää käsittelyn oikeusperusteesta yleisestä tietosuoja-asetuksesta ilmenevin reunaehdoin.

Tietosuojalain esitöissä todetaan kansallisen harkintamarginaalin perustan olevan yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa, jolla annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus säätää kansallisesti henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta voidaan säätää jäsenvaltion lainsäädännössä tilanteissa, joissa henkilötietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tai käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi (6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohta). Julkisen sektorin henkilötietojen käsittelyn tulisi tietosuojalakea koskevan hallituksen esityksen mukaan lähtökohtaisesti perustua näihin henkilötietojen käsittelyyn oikeusperusteisiin. (HE 9/2018 vp, s. 34)

Tietosuojalain 4 §:ssä täsmennetään yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaista käsittelyperustetta. Tietosuojalain 4 §:n mukaan henkilötietoja saa käsitellä muun muassa, jos käsittely on tarpeen tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten ja se on oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen nähden (3 kohta).

Tietosuojalaissa säädetään kaikkiin henkilötietojen käsittelyyn liittyviin toimenpiteisiin sovellettavasta vaitiolovelvollisuudesta. Vaitiolovelvollisuutta koskevan 35 §:n mukaan joka henkilötietojen käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä suorittaessaan on saanut tietää jotakin toisen henkilön ominaisuuksista, henkilökohtaisista oloista, taloudellisesta asemasta taikka toisen liikesalaisuudesta, ei saa oikeudettomasti ilmaista sivulliselle näin saamiaan tietoja eikä käyttää niitä omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan vaitiolovelvollisuus koskisi esimerkiksi rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän palveluksessa olevaa henkilöä. Vaitiolovelvollisuuden rikkominen on erikseen sanktioitu tietosuojalain 26 §:ssä.

2.1.3 Kansallinen automaattista päätöksentekoa koskeva oikeustila

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on pitänyt hyvän hallinnon ja virkavastuun näkökulmasta ongelmallisena kahteen arvioimaansa esitykseen sisältyneitä säännöksiä, jotka olisivat mahdollistaneet eräiden hallintopäätösten tekemisen automatisoidussa menettelyssä (PeVL 62/2018 vp ja PeVL 7/2019 vp). Valiokunta on myös edellyttänyt, että valtioneuvosto selvittää hallinnon yleislainsäädännön tarvetta. Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan PeVL 7/2019 vp (s. 11) kiinnittäneensä lausunnossaan PeVL 62/2018 vp valtioneuvoston huomiota siihen, että automatisoituun päätöksentekoon vaikuttaa sisältyvän useita hallinnon yleislaeilla nimenomaisesti sääntelemättömiä kysymyksiä (ks. myös PeVL 70/2018 vp ja PeVL 78/2018 vp). Valiokunta

katsoi, että asiasta ja oikeusministeriön valmisteltuvastuulle kuuluvan hallinnon yleislainsäädännön alan sääntelytarpeesta tulee tehdä selvitys. Selvityksessä on tarkasteltava, millä tavoin automatisoidun hallintomenettelyn ja päätöksenteon sääntely täyttää hallinnon lainalaisuuden, julkisuusperiaatteen ja hyvän hallinnon perusteisiin kuuluvien hallinnon oikeusperiaatteiden asettamia vaatimuksia sekä turvaa oikeusturvan ja virkamiesten virkavastuun asianmukaisen toteutumisen.

Valiokunnan mielestä käsillä olevassa tilanteessa on välttämätöntä pidättäytyä uusista hallinnonalakohtaisista automatisoitua päätöksentekoa koskevista sääntelyehdotuksista. Valiokunta totesi myös, että sen mielestä automaattiseen päätöksentekoon liittyy sellaisia perusoikeuksiin ja julkisen vallan käyttöön liittyviä erittäin laajakantoisia oikeudellisia erityiskysymyksiä, joita pitäisi arvioida yleislainsäädännön kehittämistarpeiden kautta. Ehdotetun kaltaisilla yksittäisillä tietosuoja-asetuksen liikkumavaran käyttöä koskevilla säännöselvityksillä ei voida sivuuttaa perustuslaissa asetettujen perusoikeuksien ja julkisen vallan käytön rajoituksia ja vastuuta koskevien vaatimusten toteuttamista. Perustuslakivaliokunta korostaa, että henkilötietojen suojan näkökulmasta laaditun tietosuoja-asetuksen sääntely ei muodosta hyvän hallinnon periaatteiden ja hallinnon oikeusturvajärjestelmän näkökulmasta riittävää perustaa automatisoidulle päätöksenteolle. (PeVL 7/2019 vp, s. 11–12)

Oikeusministeriö on sittemmin teettänyt automatisoidusta päätöksenteosta arviomuistion (Arviomuistio hallinnon automaattiseen päätöksentekoon liittyvistä yleislainsäädännön sääntelytarpeista; Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2020:14). Arviomuistion mukaan automaattinen päätöksenteko tulisi yleislainsäädännössä rajata tilanteisiin, joissa ratkaisu on johdettavissa koneellisesti lainsäädännöstä ja tiedossa olevista yksiselitteisistä faktoista tilanteessa, jossa päätöksentekoon ei liity harkintavaltaa. Automaattinen päätöksenteko voisi yleislainsäädännön nojalla perustua vain viranomaisen ennalta määrittelemiin, lainsäädännön mukaisiin päättelysääntöihin.

Automatisoituun päätöksentekoon liittyvää yleislainsäädännön valmistelua on parhaillaan käynnissä sekä oikeusministeriössä että valtiovarainministeriössä. Arvio on, että lainsäädäntöehdotuksia valmistuu aikaisintaan vuonna 2022. Edellä mainitun perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta erityislainsäädäntöön ei siis ennen sitä ole mahdollista ehdottaa automaattista päätöksentekoa tai -hallintomenettelyä koskevia uusia säännöksiä.

2.2 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetulla lailla (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*) täsmennetään perustuslain 12 §:n 2 momentissa säädettyä julkisuusperiaatetta. Julkisuuslain 1 §:ssä ilmaistu lähtökohta on, että viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Julkisuusperiaatetta toteuttavista viranomaisten velvollisuuksista säädetään muun muassa julkisuuslain 20 §:ssä. Lainkohdan 1 momentin mukaan viranomaisen on edistettävä toimintansa avoimuutta ja tässä tarkoituksessa tarvittaessa laadittava oppaita, tilastoja ja muita julkaisuja sekä tietoaaineistoja palveluistaan, ratkaisukäytännöstään sekä yhteiskuntaoloista ja niiden kehityksestä toimialallaan. Laatimisvelvollisuuden tarvetta arvioidaessa on otettava huomioon, missä määrin viranomaisen toiminnasta on saatavissa tietoa asiakirjojen julkisuuden avulla tai yleisen tilastotuotannon perusteella.

Julkisuuslaissa säädetään salassapitovelvoitteista ja -perusteista. Julkisuuslain 22 §:n mukaan viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa, jos se tässä tai muussa laissa on säädetty salassa pidettäväksi tai jos viranomaisen lain nojalla on määrännyt sen salassa pidettäväksi taikka jos

se sisältää tietoja, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus. Salassa pidettävää viranomaisen asiakirjaa tai sen kopiota tai tulostetta siitä ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sitä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tavalla sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 1—32 kohdassa säädetään, mitkä viranomaisen asiakirjat ovat lähtökohtaisesti salaisia. Asiakirjat, jotka sisältävät tietoja sosiaalihuollon asiakkaasta tai työhallinnon henkilöasiakkaasta sekä tämän saamasta etuudesta tai tukitoimesta taikka sosiaalihuollon palvelusta tai työhallinnon henkilöasiakkaan palvelusta taikka tietoja henkilön terveydentilasta tai vammaisuudesta taikka hänen saamastaan terveydenhuollon ja kuntoutuksen palvelusta ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan nojalla salassa pidettäviä. Kohdan 29 nojalla salassa pidettäviä ovat myös asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilölle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta tai sen tuloksesta taikka asevelvollisen sijoittamista tai työntekijän valintaa tai palkkauksen perustetta varten tehdyistä arvioinneista.

Julkisuuslain esitöiden mukaan momentin 23 - 32 kohtaan on koottu yksityisyyden suojan perusteet. Esitöiden mukaan näissä tapauksissa asiakirjan julkisuuden säännönmukaisesti voidaan katsoa vaarantavan salassapidon suojaamaa etua. Vähäistäkin harkinnanvaraisuutta on pidetty suojattavaa etua vaarantavana. (HE 30/1998 vp, s. 88/I) Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25, 29 ja 30 kohdassa tarkoitettuja asiakirjoja koskeva salassapito on säännösten sanamuodon ja lain esitöiden perusteella ehdotonta. (HE 30/1998 vp, s. 97/II ja s. 99/II)

Salassapitovelvoitteisiin kuuluvat julkisuuslain 23 §:n mukaan kielto paljastaa salassa pidettävä asiakirja ja tieto sekä kielto käyttää salassa pidettäviä tietoja omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto koskevat laajaa henkilökuntaa. Ne koskevat paitsi viranomaisen palveluksessa olevaa, myös viranomaisessa esimerkiksi harjoittelijana olevaa tai viranomaisen toimeksiantotehtävää hoitavan palveluksessa olevaa henkilöä.

Salassa pidosta poikkeamisen edellytyksistä säädetään julkisuuslain 7 luvussa. Yleiset poikkeamisperusteet ovat lain säännös, kohdehenkilön suostumus, toimeksiannon tai virka-aputehtävän suorittaminen, viranomaisen lupa muun muassa tieteellistä tutkimusta varten, toisen viranomaisen tiedonsaantioikeus ja kansainvälinen yhteistyö. Toisen viranomaisen tiedonsaantioikeus edellyttää julkisuuslain 29 §:n 1 momentin mukaan, että tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty; kohdehenkilö antaa siihen suostumuksen; asiakirja on tarpeen käsiteltäessä ennakkotietoa, ennakkoratkaisua, viranomaisen päätöksestä tehtyä muutoksenhakua taikka toimenpiteestä tehdyn kantelun tai alustusasian taikka kansainväliselle lainkäyttö- tai tutkintaelimelle tehdyn valituksen käsittelemiseksi; tai että tieto on tarpeen viranomaiseen kohdistuvan yksittäisen valvonta- tai tarkastustehtävän suorittamiseksi. On huomattava, että vaikka julkisuuslain mukaan toisen viranomaisen tiedonsaantioikeus voi perustua kohdehenkilön suostumukseen, ei kohdehenkilön suostumus kelpaa vastaanottavan viranomaisen perusteeksi käsitellä henkilötietoja yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan.

Julkisuuslain 16 §:ssä säädetään tiedon antamistavoista. Pykälän 3 momentin mukaan viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Henkilötietojen julkistaminen yleisessä tietoverkossa edellyttää sen sijaan säätämistä erikseen.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt henkilötietojen julkistamista perustuslain puitteissa mahdollisena toteuttaa julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 65/2014 vp, s. 4/II—5/I, PeVL 32/2008 vp s. 2/I—3/II). Valiokunnan mukaan yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta on kuitenkin olennaista, että internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina. Valiokunta on pitänyt tärkeänä, että rekisterin sisällön ja tarkoituksen kannalta perusteltu rajausta hakujen yksittäisyydestä sisällytetään säännöksiin julkisista tietopalveluista. (PeVL 2/2017 vp, s. 7)

2.3 Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019, jäljempänä *tiedonhallintalaki*) tuli voimaan 1.1.2020 ja sillä kumottiin julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annettu laki (634/2011) sekä korvattiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) hyvää tiedonhallintatapaa koskevat säännökset. Tiedonhallintalaki on viranomaisten tiedonhallintaa koskeva yleislaki. Lailla halutaan varmistaa viranomaisten tietoaineistojen yhdenmukainen ja laadukas hallinta sekä tietoturvallinen käsittely. Lain tarkoituksena on myös mahdollistaa viranomaisten tietoaineistojen turvallinen ja tehokas hyödyntäminen, jotta viranomaiset voivat hoitaa tehtävänsä ja tarjota palvelujaan hyvää hallintoa noudattaen tuloksellisesti. Lisäksi lailla halutaan edistää tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuutta.

Tiedonhallintalaissa säädetään tiedonhallinnan järjestämisestä, julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleisestä ohjauksesta, tietoturvallisuudesta, tietoaineistojen muodostamisesta ja sähköisestä luovutustavasta sekä asianhallinnasta ja palvelujen tiedonhallinnasta. Tiedonhallintalakia sovelletaan tiedonhallintaan ja tietojärjestelmien käyttöön, kun viranomaiset käsittelevät tietoaineistoja, jollei muualla laissa toisin säädetä. Tiedonhallintalaissa viranomaisella tarkoitetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuja viranomaisia, eli muun muassa valtion hallintoviranomaisia, muita valtion virastoja ja laitoksia sekä kunnallisia viranomaisia. Tiedonhallintayksiköllä puolestaan tarkoitetaan viranomaista, jonka tehtävänä on järjestää tiedonhallinta tämän lain vaatimusten mukaisesti. KEHA-keskus, ELY-keskukset, TE-toimistot, kunnat ja työ- ja elinkeinoministeriö ovat siis tiedonhallintalaissa tarkoitettuja tiedonhallintayksiköitä.

Tiedonhallintayksikön on seurattava toimintaympäristönsä tietoturvallisuuden tilaa ja varmistettava tietoaineistojen ja tietojärjestelmien tietoturvallisuus koko niiden elinkaaren ajan. Tiedonhallintayksikön on selvitettävä olennaiset tietojenkäsittelyyn kohdistuvat riskit ja mitoitettava tietoturvallisuustoimenpiteet riskiarvioinnin mukaisesti.

Viranomaisen tehtävien hoitamisen kannalta olennaisten tietojärjestelmien vikasietoisuus ja toiminnallinen käytettävyys on varmistettava riittävällä testauksella säännöllisesti. Viranomaisen on suunniteltava tietojärjestelmät, tietovarantojen tietorakenteet ja niihin liittyvä tietojenkäsittely siten, että asiakirjojen julkisuus voidaan vaivatta toteuttaa. Viranomaisen on varmistettava hankinnoissaan, että hankittavaan tietojärjestelmään on toteutettu asianmukaiset tietoturvallisuustoimenpiteet. Näistä tehtävistä säädetään tiedonhallintalain 13 §:ssä.

Tiedonhallintalain 15 §:n mukaan viranomaisen on varmistettava tarpeellisin tietoturvallisuustoimenpitein, että sen 1) tietoaineistojen muuttumattomuus on riittävästi varmistettu; 2) tietoaineistot on suojattu teknisiltä ja fyysisiltä vahingoilta; 3) tietoaineistojen alkuperäisyys, ajantasaisuus ja virheettömyys on varmistettu; 4) tietoaineistojen saatavuus ja käyttökelpoisuus on varmistettu; 5) tietoaineistojen saatavuutta rajoitetaan vain, jos tiedonsaantia tai käsittelyoi-

keuksia on laissa erikseen rajoitettu; 6) tietoaineistot voidaan tarvittavilta osin arkistoida. Tietoaineistoja on käsiteltävä ja säilytettävä toimitiloissa, jotka ovat tietoaineiston luottamuksellisuuteen, eheyteen ja saatavuuteen liittyvien vaatimusten toteuttamiseksi riittävän turvallisia.

Tiedonhallintalain 16 §:n mukaan tietojärjestelmästä vastuussa olevan viranomaisen on määriteltävä tietojärjestelmän käyttöoikeudet. Käyttöoikeudet on määriteltävä käyttäjän tehtäviin liittyvien käyttötarpeiden mukaan, ja ne on pidettävä ajantasaisina. Lain 17 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava, että sen tietojärjestelmien käytöstä ja niistä tehtävistä tietojen luovutuksista kerätään tarpeelliset lokitiedot, jos tietojärjestelmän käyttö edellyttää tunnistautumista tai muuta kirjautumista. Lokitietojen käyttötarkoituksena on tietojärjestelmissä olevien tietojen käytön ja luovutuksen seuranta sekä tietojärjestelmän teknisten virheiden selvittäminen.

Tiedonhallintalain 22 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla viranomaisten välillä. Sen mukaan viranomaisten on toteutettava säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen sähköinen tietojen luovuttaminen tietojärjestelmien välillä teknisten rajapintojen avulla, jos vastaanottavalla viranomaisella on tietoihin laissa säädetty tiedonsaantioikeus. Säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen tietojen sähköinen luovuttaminen voidaan toteuttaa muulla tavalla, jos teknisen rajapinnan toteuttaminen tai käyttö ei ole teknisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukaista. Viranomainen voi avata teknisen rajapinnan tiedonsaantiin oikeutetulle viranomaiselle myös muissa tilanteissa. Asiakirjojen ja tietojen antamisesta muulla tavalla säädetään erikseen.

Sen lisäksi, mitä tietoturvaluuettavuutta koskevassa 4 luvussa säädetään, tietojen luovuttaminen teknisten rajapintojen avulla on toteutettava tietojärjestelmien välillä siten, että teknisesti varmistetaan luovutettavien tietojen tapauskohtainen tarpeellisuus tai välttämättömyys tietoja saavan viranomaisen tehtävien hoitamiseksi, jos luovutettavat tiedot ovat henkilötietoja tai salassa pidettäviä tietoja. Teknisen rajapinnan avulla luovutettavien tietojen tietorakenteen kuvauksen määrittelee ja sitä ylläpitää tiedot luovuttava viranomainen. Suunniteltaessa usean viranomaisen välistä tietojen luovuttamista teknisten rajapintojen avulla on tietorakenteen kuvaus määriteltävä ja ylläpidettävä toimialasta vastaavan ministeriön johdolla.

Tiedonhallintalain 23 §:ssä säädetään katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle. Sen mukaan viranomainen voi avata katseluyhteyden toiselle viranomaiselle tietovarannon sellaisiin tietoihin, joihin katseluoikeuden saavalla viranomaisella on tiedonsaantioikeus. Sen lisäksi, mitä tietoturvaluuettavuutta koskevassa 4 luvussa säädetään, edellytyksenä katseluyhteyden avaamiselle on, että 1) katselumahdollisuus on rajattu vain yksittäisiin hakuihin, jotka voivat kohdistua tiedonsaantioikeuden mukaisesti tarpeellisiin tai välttämättömiin tietoihin; sekä 2) tietojen hakemisen yhteydessä selvitetään tietojen käyttötarkoitus. Viranomaisen on toteutettava katseluyhteys siten, että katseluyhteyden mahdollistava tietojärjestelmä tunnistaa automaattisesti poikkeavan tietojen hakemisen.

Tiedonhallintalain 5 §:ssä säädetään tiedonhallintayksikön velvollisuudesta ylläpitää sen toimintaympäristön tiedonhallintaa määrittelevää ja kuvaavaa tiedonhallintamallia. Velvollisuus koskee siis niin KEHA-keskusta, ELY-keskuksia, TE-toimistoja, kuntia kuin työ- ja elinkeinoministeriöitä. Pykälässä säädetään tarkemmin, mitä tiedonhallintamallin on sisällettävä. Lisäksi pykälän 3 momentissa säädetään tiedonhallintayksikön velvollisuudesta arvioida hallinnollisten uudistusten ja tietojärjestelmien käyttöönoton muutosvaikutuksia.

Lain 8 §:n 1 momentin mukaan valtion virastojen ja laitosten on arvioitava tiedonhallintaan vaikuttavien muutosten taloudelliset vaikutukset tehdessään 5 §:n 3 momentin mukaista arviointia. Toimialasta vastaavan ministeriön on lainkohdan 2 momentin mukaan laadittava 5 §:n 3

momentin mukainen arviointi, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin. Lisäksi ministeriön on arvioitava suunniteltujen säännösten vaikutukset asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon. Tiedonhallintalain 9 §:n 1 momentin mukaan valtion virastojen ja laitosten on toimitettava valtiovarainministeriölle 5 §:n 3 momentin ja 8 §:n 1 momentin perusteella tehty arviointi tietovarantojen ja tietojärjestelmien hyödyntämistä, yhteentoimivuutta ja tietoturvallisuutta koskevaa lausuntoa varten, kun arvioidulla muutoksella on merkittäviä taloudellisia tai toiminnallisia vaikutuksia tiedonhallintaan tai toimintaan taikka muutos koskee julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen rajapintojen tietorakenteiden olennaisia muutoksia.

2.4 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut

2.4.1 Voimassa oleva lainsäädäntö

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012, *JTYPL*) säädetään työnhakijan palveluprosessista sekä asiakkaille tarjolla olevista julkisista työvoima- ja yrityspalveluista. Työnhakijan palveluprosessi on kokonaisuus, joka muodostuu työnhakijaksi ilmoittautumisesta, työnhakijan haastatteluista, palvelutarpeen arvioinnista, työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisesta ja tarkistamisesta sekä suunnitelmaan sisältyviin ja muihin palveluihin ohjaamisesta.

Työ- ja elinkeinoviranomaiset, eli TE-toimistot ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus, tarjoavat julkisena työvoima- ja yrityspalveluna työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, osaamisen kehittämispalveluja sekä yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämispalveluja. Julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin kuuluvat myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiset tuet ja korvaukset.

Lähes kaikkia julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tarjotaan asiakkaille, ilman että edellytetään henkilön olevan työtön tai ilmoittautuneen työnhakijaksi. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa asiakkaalla tarkoitetaan kyseisen lain mukaisia palveluita, tukia tai korvauksia hakevaa tai saavaa yksityistä henkilöä (*henkilöasiakas*), työnantajaa tai yritystä.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa (1269/2020, jäljempänä *kuntakokeilulaki*) säädetään määräaikaisesta kokeilusta, jonka aikana kunnat järjestävät alueellaan eräitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettuja palveluja työ- ja elinkeinotoimiston asemesta ja antavat eräitä työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettuja työvoimapoliittisia lausuntoja työ- ja elinkeinotoimiston asemesta. Kokeilu on käynnissä 1.3.2021–30.6.2023.

2.4.2 Pohjoismainen työvoimapalvelumalli

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan hallitus valmistelee työttömyysturvan ja työttömien palveluiden uudistuksen. Osana kyseistä kokonaisuutta hallitus on antanut eduskunnalle hallituksen esityksen työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE xxx/2021 vp). Jos eduskunta hyväksyy muutokset, ne tulisivat voimaan 2.5.2022.

Pohjoismaisesta työvoimapalvelumallista aiheutuu muutostarpeita muun muassa työnhakijan palveluprosessia koskeviin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännöksiin.

Lisäksi siitä aiheutuu muutostarpeita työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä- ja verkkopalvelukokonaisuuteen sekä uuteen työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnalliseen tietojärjestelmäkokonaisuuteen.

2.5 Asiakastietojen käsittely julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa

2.5.1 Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

Yleistä

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakastietojen käsittelystä säädetään JTYPL:n 13 luvussa. Asiakastietojen käsittelystä julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa säädetään JTYPL:ssa nykyisin asiakastietojärjestelmälähtöisesti.

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä (*URA-järjestelmä*) koostuu asiakastietojärjestelmästä sovelluksineen sekä OmaAsiointi-asiointialustasta. URA-järjestelmän tekniset perusratkaisut on tehty vuosina 1994–1996 ja järjestelmä otettiin vaiheittain käyttöön vuonna 1998. Sen jälkeen järjestelmää on pidetty toimintakuntoisena ja kehitetty sekä teknisesti että toiminnallisesti. URA-järjestelmä kattaa suurimman osan TE -toimiston palveluista ja palveluprosesseista ja järjestelmää hyödynnetään JTYPL:n mukaisten palvelujen tuottamisessa.

Käyttötarkoitukset

URA-järjestelmää käytetään valtakunnallisesti. Sitä käytetään julkisen työvoima- ja yrityspalvelun järjestämiseen ja tuottamiseen sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010), työttömyysturvalaissa (1290/2002), vuorotteluvapaalaissa (1305/2002), kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) TE-toimistolle tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen ja sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa (1351/2003) työ- ja elinkeinoministeriölle säädettyjen tehtävien hoitamiseen.

Asiakaspalvelun ja asiakkuudenhallinnan lisäksi URA-järjestelmä on tilastoinnin ja kirjanpidon esijärjestelmä. URA-järjestelmästä siirretään kuukausittain tiedot työnvälityksen tilastojärjestelmään. URA-järjestelmää käytetään myös myönnettäessä palkkatukea ja starttirahaa. Palkkatuen ja starttirahan maksatukseen liittyvien pääsääntöisesti 1–3 kuukauden välein tehtävien maksatushakemusten suhteellinen määrä on merkittävä verrattaessa maksatusten kokonaismäärään. ELY-keskusten kirjanpidon suurin volyymi tulee URA-järjestelmän maksatuksista.

URA-järjestelmää käytetään lisäksi pääasiallisena lähteenä julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen määrärahojen ja työvoimakoulutuksen myöntämisvaltuuden (32.30.51) sekä palkkatuetun työhön ja starttirahaan varattujen työttömyysetuusmäärärahojen (33.20.50 ja 33.20.52) sidonnan seurannassa. Sidontaseurannan ansiosta TE-toimistoilla, ELY-keskuksilla, työ- ja elinkeinoministeriöllä ja nyt myös työllisyyskuntakokeiluilla on ajantasainen tieto käytettävissä olevista työllisyysmäärärahoista. ELY-keskukset poimivat sidontatiedot systemaattisesti samalla tavalla, toistaiseksi pääasiallisesti manuaalisesti, jokaisen kuukauden alussa edeltäneen kuukauden viimeisen arkipäivän tilanteen mukaan URA-järjestelmästä.

Rekisterinpitäjä

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän yhteisrekisterinpitäjiä ovat KEHA-keskus ja työ- ja elinkeinotoimistot. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus on yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu henkilötietojen käsittelijä (JTYPL 13 luku 2 §).

KEHA-keskus vastaa työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän yleisen tietosuoja-asetuksen:

- 1) 25 artiklassa tarkoitettu sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
- 2) 32 artiklassa tarkoitettu käsittelyn turvallisuudesta;
- 3) 35 artiklassa tarkoitettu tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista;
- 4) 36 artiklassa tarkoitettu ennakkokuulemisesta;
- 5) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvallisuutta.

Työ- ja elinkeinotoimistot vastaavat muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kunkin työ- ja elinkeinotoimisto vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta.

Tietosisältö

Asiakastietojärjestelmä muodostuu henkilöasiakasrekisteristä, työnantajarekisteristä ja palveluntuottajarekisteristä. Rekistereihin tallettavista tiedoista säädetään JTYPL 13 luvun 3 §:ssä. Rekisterien tietosisällöistä säädettäessä on huomioitu yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa ilmaistu tietojen minimoinnin periaate, jonka mukaan käsiteltävien henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoitukseen, joita varten niitä käsitellään.

KEHA-keskuksen on poistettava kaikki asiakasta tai palveluntuottajaa koskevat tiedot, kun asiakkuuden tai sopimussuhteen päättymisestä on kulunut neljä vuotta. Tietoa ei kuitenkaan tarvitse poistaa, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta. Tiedot poistetaan järjestelmästä neljä kertaa vuodessa. Tiedot siirretään Kansallisarkiston päätöksen mukaisesti arkistoon.

Asiakastietojärjestelmään tallettavat tiedot saadaan rekisteröidyltä itseltään ja tiedonsaantisääntöjen nojalla muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta (nyk. Työllisyysrahasto), julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä työkokeilun järjestäjältä. Jos rekisteriin talletettava henkilötieto on saatu muualta kuin rekisteröidyltä itseltään, rekisteriin tulee merkitä, mistä tieto on saatu ja kuka tiedon on merkinnyt.

Tiedonsaantioikeudet ja tietojen luovuttaminen

Viranomaisten, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajien ja työnantajien tiedonsaantioikeudesta säädetään JTYPL:n 12 luvun 6 §:ssä. Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, ELY-keskuksella ja KEHA-keskuksella on oikeus saada

salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta (nyk. Työllisyysrahasto), julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä JTYPL:ssa tarkoitettun työkokeilun järjestäjältä.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja ELY-keskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinoviranomaiselta irtisanotun työntekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työnantajalla on lisäksi oikeus saada palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetään eräistä tietojen luovutustilanteista, kuten mahdollisuudesta luovuttaa työnantajalle tarpeellisia tietoja työnhakijasta työpaikan täyttämistä varten, jos työnhakija on antanut siihen kirjallisen suostumuksensa (JTYPL 13 luku 6 §). Laissa säädetään myös, mitkä tiedot ovat työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja sekä siitä, millä edellytyksillä työnhakijan terveydentilaa koskevia tietoja voidaan luovuttaa työnantajalle.

Lisäksi muualla lainsäädännössä, kuten työttömyysturvalaissa, on säännöksiä oikeudesta saada työhallinnon henkilöasiakasta koskevia tietoja. Tietojen luovuttamiseen asiakastietojärjestelmästä ja siihen talletettujen tietojen julkisuuteen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia, jollei toisin ole säädetty.

KEHA-keskuksella on velvollisuus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä maksutta luovuttaa URA-järjestelmästä työ- ja elinkeinoministeriölle ja ELY-keskukselle niille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot. Työnvälitystilaston laatimista varten tiedot on kuitenkin luovutettava työ- ja elinkeinoministeriölle oma-aloitteisesti.

Käyttöoikeudet

Asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyvistä tehtävistä vastaa KEHA-keskus. Käyttöoikeus on rajattava sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan ja kestoltaan siihen, mikä on henkilön tehtävien hoitamisen kannalta välttämätöntä.

KEHA-keskus myöntää käyttöoikeudet asiakastietojärjestelmään TE-toimiston, TE-hallinnon asiakaspalvelukeskuksen, ELY-keskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön hakemuksesta. Käyttöoikeus voidaan myöntää virkamiehelle, jonka tehtävien suorittamiseksi asiakastietojärjestelmän käyttö on välttämätöntä, ja vain siinä laajuudessa kuin asiakastietojärjestelmän käyttö on välttämätöntä. Käyttöoikeuden myöntämisen edellytyksistä, käyttöoikeuden muuttamisesta ja sen poistamisesta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 5 ja

5 a §:ssä. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) 14 §:ssä säädetään kokeilualueen kunnan viranhaltijan käyttöoikeudesta.

2.5.2 Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu ja asiakastietojen käsittely

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (1269/2020, jäljempänä *kokeilulaki*) on voimassa 1.3.2021–30.6.2023. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu alkoi 1.3.2021 ja päättyy 30.6.2023. Työllisyyden kuntakokeiluihin osallistuu yhteensä 25 kokeilualuetta, joissa on mukana 118 kuntaa.

Kokeilussa siirretään eräitä valtion työ- ja elinkeinotoimistojen tehtäviä määräajaksi kokeiluun valittujen kuntien tehtäväksi. Kokeilussa mukana olevat kunnat järjestävät kokeilun ajan alueellaan eräitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettuja palveluja TE-toimiston asemesta, hoitavat eräitä työllistymistä edistävistä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa (1369/2014) ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettuja tehtäviä TE-toimiston asemesta ja antavat eräitä työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettuja työvoimapoliittisia lausuntoja TE-toimiston asemesta.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat kunnat on kokeilulaissa määritelty yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuiksi henkilötietojen käsittelijöiksi. Kokeilukuntien on käytettävä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää kokeilulaissa säädettyjen tehtäviensä järjestämisessä ja tuottamisessa. Kuntien on käsiteltävä asiakastietoja asiakastietojärjestelmässä.

2.6 Asiakastietojen käsittely työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa

2.6.1 Monialainen yhteispalvelu

Työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa (1369/2014, jäljempänä *TYP-laki*) säädetään yhteistoimintamallista, jossa työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja Kansaneläkelaitos yhdessä arvioivat työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat työttömien työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet sekä vastaavat työttömien työllistymisprosessin etenemisestä ja seurannasta siten kuin kyseisessä laissa säädetään. Monialaisen yhteispalvelun tavoitteena on edistää työttömien työllistymistä tarjoamalla heille heidän palvelutarpeensa mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja. TYP-lain mukaisia monialaisen yhteispalvelun verkostoja on tällä hetkellä 31, joiden lisäksi meneillään olevat työllisyyden kuntakokeilut muodostavat omat verkostonsa TYP-lain toimeenpanossa.

TYP-lain mukaan työttömällä on monialaisen yhteispalvelun tarve, jos hänen työllistymisensä edistäminen edellyttää TE-toimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen järjestämisvastuulle kuuluvien edellä mainittujen palvelujen yhteensovittamista. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilun ajan kokeilussa mukana olevat kunnat vastaavat TYP-laissa TE-toimistolle säädetyistä tehtävistä.

2.6.2 Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteri

TYP-laissa säädetään monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteristä (jäljempänä *TYPPI-rekisteri*). TE-toimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos käyttävät TYPPI-rekisteriä niille TYP-laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Se on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain

13 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän henkilöasiakasrekisterin osarekisteri. Tämä tarkoittaa, että TYPPI-rekisteriin sovelletaan, mitä mainitun lain 13 luvussa säädetään, jos TYP-laissa ei muuta säädetä. TYP-lain 9 §:n mukaan KEHA-keskus ylläpitää TYPPI-rekisteriä.

TYPPI-rekisteri on otettu käyttöön jo Työvoiman palvelukeskuksissa vuoden 2007 alusta alkaen. Erillisen, palvelukeskustoiminnassa olevien viranomaisten yhteisessä käytössä olevan, tietojärjestelmän tavoitteena oli tuottaa tietoa asiakkuusprosesseista sekä parantaa eri hallinnonalojen virkailijoiden asiakaspalvelua ja verkostoyhteistyötä. Toiminnan kehittämisen ja seurannan vuoksi korostettiin, että kaikki osapuolet käyttävät tietojärjestelmää asiakaspalvelussa kokonaisvaltaisesti. Järjestelmää ei ole aktiivisesti kehitetty viime vuosina. Nykyistä TYPPI-rekisteriä käyttävien TE-toimistojen, kuntien ja Kansaneläkelaitoksen näkemysten mukaan yhteinen asiakasrekisteri on keskeinen edellytys toimivalle ja vaikuttavalle yhteis palvelulle.

TYPPI-rekisteriin tallettavista tiedoista ja monialaiseen palveluun osallistuvien toimijoiden velvollisuudesta tallettaa asiakastiedot rekisteriin säädetään TYP-lain 9 §:ssä. TYPPI-rekisterin käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Käyttöoikeuden myöntämisen edellytyksistä sekä henkilöistä, joille käyttöoikeus voidaan myöntää, säädetään TYP-lain 9 §:ssä. Käyttöoikeus TYPPI-rekisteriin voidaan myöntää työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan tai Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevalle virkamiehelle, joka hoitaa TYP-laissa tarkoitettuja tehtäviä. TYP-lain 9 §:ää on muutettu 1.6.2021 voimaan tulleella lailla siten, että käyttöoikeus on mahdollista myöntää myös TYP-laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalle kuntayhtymän palveluksessa olevalle henkilölle. Pykälän sanamuotoa on tarkistettu siten, että pykälässä ei enää puhuta virkamiehistä, vaan käyttöoikeus voidaan myöntää mainittujen tahojen palveluksessa olevalle henkilölle riippumatta kyseisen henkilön palvelussuhteen laadusta.

TYPPI-rekisterin yhteisiä asiakastietoja saa tallettaa TE-toimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen rekistereihin, siltä osin kuin ne ovat tarpeellisia viranomaisen järjestämisvastuulla olevan palvelun tarjoamiseksi työttömälle. TE-toimisto, kunta ja Kansaneläkelaitos tallettavat omiin rekistereihinsä tiedot asiakkaan monialaisen yhteis palvelun aikana saamista julkisista työvoimapalveluista ja sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista sekä palveluihin liittyvistä etuuksista siten kuin mainittuja palveluja ja etuuksia koskevissa laeissa säädetään.

Koska TYPPI-rekisteri on nykyisen työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän henkilöasiakasrekisterin osarekisteri, sen yhteisrekisterinpitäjiä ovat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 2 §:n mukaisesti KEHA-keskus ja TE-toimistot. Lisäksi TYPPI-rekisteriin sovelletaan mainitun lain 13 luvun säännöksiä tietojen poistamisesta ja arkistoinnista, rekisteröidyn oikeudesta tietojen käsittelyn rajoittamiseen, käyttöoikeuksista (4 a §), käyttöoikeuden muuttamisesta (5 §) ja poistamisesta sekä tietojen luovuttamisesta asiakastietojärjestelmästä.

2.7 Verkkopalvelut julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa

2.7.1 Henkilöasiakkaan sähköiset palvelut

Henkilöasiakkaan Oma asiointi -verkkopalvelu on asiointipalvelut yhteen kokoava sivusto. Palvelun tarjoaa KEHA-keskus. Verkkopalvelu kerää yhteen asiakkaan ajankohtaiset asioinnit ja muokkautuu tilanteen mukaan asiointia helpottaen. Oma asioinnin sivuilla ja sen alaisissa palveluissa tallennettavat tiedot tallentuvat työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään.

Palvelun avulla asiakas voi aloittaa työnhakunsa TE-toimistossa. Jos henkilö hakee työttömyysetuutta, TE-toimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus antaa työttömyysetuuden maksajalle työvoimapoliittisen lausunnon työttömyysetuuden työvoimapoliittisista edellytyksistä verkkopalvelun kautta. Lisäksi asiakas voi vastata palvelutarvetta arvioiviin kysymyksiin, ilmoittaa perustietojaan koskevista muutoksista ja eräistä työnhaun muutoksista sekä ilmoittaa työnhaun päättämisestä TE-toimistolle.

Työnhakijalla on oikeus työllistymissuunnitelmaan tai sitä vastaavaan suunnitelmaan. Oma asiointi- verkkopalvelun avulla asiakas voi hyväksyä ehdotetun suunnitelman tai laatia oman suunnitelmaehdotuksen TE-toimistolle. Hän voi lisäksi tarkastella TE-toimiston kanssa tehdyssä suunnitelmassa sovittuja tehtäviä ja kertoa niiden toteutumisesta sekä katsoa saamiaan työ- ja koulutustarjouksia ja ilmoittaa työtarjouksen tuloksesta. Hakija voi tehdä Työelämämatkan ja arvioida työn tai koulutuksen löytämiseen vaikuttavia tekijöitä. Oma asiointi -palvelun kautta asiakas voi myös hakeutua eri TE-palveluihin, kuten työvoimakoulutukseen.

Oma asiointi -palvelun kautta asiakkaalla on mahdollisuus tarkastella omia tietojaan asiakastietojärjestelmässä. Tarvittaessa palvelun kautta asiakas voi vastata TE-toimiston selvityspyynnöön määräaikaan mennessä ja liittää selvitykseensä liitteitä. Työttömyysturva-asioihin liittyen asiakkaalla on mahdollisuus katsoa asiakastietojärjestelmään merkittyjä työttömyysturvatietojaan, joita ovat selvityspyynnöt, työvoimapoliittiset lausunnot ja työvoimakoulutuksen maksatusilmoitukset. Yritystoimintaa aloitteleva voi hakea starttirahaa ja seurata starttirahahakemuksen käsittelytilannetta sekä jättää starttirahan maksatushakemuksen Oma asiointi -verkkopalvelussa.

Oma asiointi -palvelu perustuu henkilön vahvaan tunnistukseen. Verkkosivustossa tallennetut tiedot tallentuvat tunnuksien haltijan nimellä ja henkilötunnuksella asiakastietojärjestelmään. Oma asiointi -palvelussa tiedot ovat nähtävissä pääsääntöisesti kuusi kuukautta. Kuitenkin osa tiedoista, esimerkiksi työttömyysturvatiiedot ja yhteystiedot, näkyvät niin kauan, kunnes tiedot poistetaan asiakastietojärjestelmästä.

2.7.2 Yrityksen ja työnantajan sähköiset palvelut

Myös yrityksen ja työnantajan asiointipalvelut on koottu Oma asiointi -verkkopalveluun. Verkkopalvelussa voi muun muassa ilmoittaa avoimesta työpaikasta ja tutustua TE-palvelujen asiantuntijoiden valitsemien työnhakijoiden osaamisprofiileihin (työnhakijaesittelyt).

Verkkopalveluun kirjatut tiedot tallentuvat työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Avoimeen hakuun ilmoitettu työpaikka näkyy heti Avoimet työpaikat -palvelussa. Verkkopalveluun ilmoitetut työpaikkailmoitukset näkyvät myös EU:n yhteisessä työpaikkatiedotuksessa (EURES-järjestelmä).

Avoimet työpaikat -hakupalvelussa voi lukea reaaliaikaisesti päivittyviä ilmoituksia, joilla työnantajat ja yritykset rekrytoivat työntekijöitä tai hakevat yrittäjäkumppania tai jatkajaa yritykselleen. Yksi ilmoitus voi sisältää useita työpaikkoja.

2.7.3 TE-palvelut.fi

TE-palvelut.fi on verkkosivusto, josta löytyy tietoa julkisista työvoima- ja yrityspalveluista sekä asiointista TE-toimistossa ja johon on koottu henkilöasiakkaan, yrityksen ja työnantajan sähköiset palvelut sekä TE-toimistoille ilmoitetut avoimet työpaikat.

Suurin osa TE-palvelut.fi –sivuston kautta tarjottavista sähköisistä asiointipalveluista on integroitu nykyiseen asiakastietojärjestelmään. Nykyisellä asiakastietojärjestelmällä ja siihen liitetyillä asiointipalveluilla on suuri keskinäinen riippuvuus, koska TE -toimistojen ja kuntakokielujen asiakkaiden verkkoasiointipalvelut on kytketty virkailijan asiakastietojärjestelmässä käytössä oleviin palveluprosesseihin ja tietoihin. Näin myös asiakkaat tuottavat ja käsittelevät oman palveluprosessinsa mukaisia asiakastietojärjestelmän tietoja. Asiakastietojärjestelmä ja siihen perustuvat sähköiset asiointipalvelut muodostavat siis TE -palvelujen integroidun sähköisen palvelujärjestelmäkokonaisuuden.

2.8 Kehittämisen ja hallintokeskuksen oikeudellinen asema ja tietohallintotehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa (897/2009) säädetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (jäljempänä *ELY-keskus*) ja TE-toimistoista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa säädetään myös KEHA-keskuksen tarkoituksesta ja tehtävistä. KEHA-keskus on 1.1.2015 toimintansa käynnistänyt valtakunnallinen, maantieteellisesti hajautetulla toimintamallilla ja verkostomaisesti toimiva ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintopalveluja tuottava virasto, jossa työskentelee n. 550 henkilöä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 3 a § mukaan KEHA-keskus hoitaa ELY-keskusten sekä TE-toimistojen yhteisiä henkilöstö- ja taloushallinnon tehtäviä ja muita vastaavia palvelu- ja yleishallintotehtäviä sekä antaa yleishallinnollisia ohjeita ja ohjaa niiden soveltamista ELY-keskuksissa sekä TE-toimistoissa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1373/2018) säädetään tarkemmin KEHA-keskuksen tehtävistä. Asetuksen 28 §:n mukaan KEHA-keskus hoitaa muun muassa ELY-keskusten sekä TE-toimistojen tietohallinnon ohjaustehtävät, palvelut ja palveluhankinnat. Lisäksi KEHA-keskus hoitaa asetuksen 29 §:n mukaan ELY-keskusten, TE-toimistojen ja aluehallintovirastojen tietohallintopalveluja. Tietohallintopalveluina KEHA-keskus kehittää, tuottaa ja hankkii sähköisiä palveluja ja tietojärjestelmiä sekä hoitaa muita vastaavia sille säädettyjä ja määrättyjä tehtäviä.

Lisäksi KEHA-keskukselle on säädetty tehtäviä myös muualla lainsäädännössä, kuten edellä mainitut rekisterinpitäjyyteen liittyvät tehtävät julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja TYPPI-rekisterin ylläpitotehtävä TYP-laissa. Koska KEHA-keskus on viranomainen, siihen sovelletaan tiedonhallintalaissa säädettyjä tiedonhallintayksikköä koskevia säännöksiä ja koska KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluu TE-toimiston asiakastietojärjestelmän sekä TYPPI-rekisterin kehittäminen ja ylläpito, sitä koskevat myös tiedonhallintalaissa tietojärjestelmästä vastuussa olevalle viranomaiselle säädetty velvollisuus määritellä tietojärjestelmän käyttöoikeudet. Myös julkisuuslain 20 §:ssä viranomaiselle säädettyä velvollisuutta edistää toimintansa avoimuutta ja julkaista tilastoja ja tietoaineistoja sovelletaan KEHA-keskukseen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain mukaan KEHA-keskuksen yleishallinnollinen ohjaus kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle, joka määrää yleishallinnolliset tulostavoitteet. KEHA-keskuksen tietohallintopalveluja ohjaavat ja niiden tulostavoitteista määräävät työ- ja elinkeinoministeriö ja valtiovarainministeriö yhdessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö tekee KEHA-keskuksen kanssa määrääjain strategisen tulossopimuksen, vuotta 2020 koskeva on allekirjoitettu helmikuussa 2020. Osana toiminnallista tuloksellisuutta tulossopimuksessa on sovittu muun muassa työ- ja elinkeinopalvelujen kehittämisestä ja uudistamisesta sekä työ- ja elinkeinopalvelujen digitalisaatio -hankkeesta. Käytännössä KEHA-keskuksen tehtävänhoidon ohjaus on varsin väljää ja strategista. KEHA-keskus on varsin itsenäinen kehittämis- ja hallintopalveluja tuottava virasto.

2.9 Työ- ja elinkeinopalveluiden digitalisaatio -hankkeessa valmistellut uudistukset

TE-digi-hankkeessa on tarkoitus luoda kokonaan uudet, digitaaliset TE-viranomaispalvelut henkilö- ja yritysasiakkaiden sekä asiantuntijoiden käyttöön ja korvata nykyinen asiakastietojärjestelmäkokonaisuus uudella asiakastietojärjestelmäkokonaisuudella. TE-viranomaispalvelujen ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden osalta uutta järjestelmäkokonaisuutta rakennetaan pääosin voimassa olevaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin perustuvan palveluprosessin mukaisesti. Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin johdosta palveluprosessiin tehtävät muutokset huomioidaan TE-viranomaispalvelujen ja asiakastietojärjestelmän kehittämisessä. Uusien TE-viranomaispalvelujen ja asiakastietojärjestelmän on tarkoitus olla nykyistä järjestelmää helppokäyttöisempiä ja ohjata palvelujen käyttäjää.

Lisäksi hankkeessa kehitetään uutta Työmarkkinatori-palvelualustaa, jolle on tarkoitus koota yhteen TE-verkkopalvelut ja -tietosisällöt sekä henkilö- ja yritysasiakkaiden ja asiantuntijoiden asiointipalvelut. Työmarkkinatorin on suunniteltu olevan myös avoin palvelu, jossa voisi rekisteröitymättä työnhakijaksi etsiä tietoa, selata avoimia työpaikkoja tai työmahdollisuuksia, arvioida omaa osaamistaan sekä laatia ja julkaista itsestään työnhakuprofiilin. Työmarkkinatori-palvelualustalla on tarkoitus ottaa käyttöön niin kutsuttu kohtaanto-toiminnallisuus, jonka avulla työnhakijat löytäisivät itselleen sopivimmat työpaikat ja viranomaisten palvelut ja jonka avulla työnantajat löytäisivät avoimna olevaan tehtävään parhaiten sopivat ehdokkaat. Työmarkkinatorin käyttöönoton on arvioitu edellyttävän lainsäädännön muutoksia.

TYPPI-rekisteri ei ole osa TE-digi-hanketta. TE-digi-hankkeessa on kuitenkin huomioitava valmisteltavien muutosten vaikutukset TYPPI-rekisteriin ja huolehdittava rekisterin toimintaedellytyksistä. TYPPI-rekisterin kehittämistarpeita arvioidaan muussa yhteydessä tarkemmin erikseen.

2.10 Suhde SOTE-uudistukseen

Eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 241/2020 vp). Esityksen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen sekä muiden erikseen säädettävien palvelujen ja tehtävien järjestämistä vastuu on tarkoitus siirtää perustettaville hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lukien. Tähän esitykseen sisältyvien säädösmuutosten on tarkoitus tulla voimaan toukokuussa 2022, jolloin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä vastuu on vielä kunnilla. Mahdolliset sote-uudistuksesta johtuvat julkisia työvoima- ja yrityspalveluita koskevat säädösmuutokset toteutetaan eri yhteydessä.

3 Nykytilan arviointi

3.1 KEHA-keskuksen tehtävät

KEHA-keskus vastaa nykyisen asiakastietojärjestelmän ja muiden sähköisten palvelujen ylläpidosta ja kehittämisestä ja se on vastannut TE-digi-hankkeen toteutuksesta vuodesta 2016 lähtien. KEHA-keskus on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla vastannut 1.7.2020 lähtien nykyisen asiakastietojärjestelmän ja TYPPI-rekisterin tietosuojan liittyvistä rekisterinpitäjän tehtävistä. KEHA-keskuksella on siis paitsi kokemusta ja osaamista sähköisten palvelujen ja järjestelmien kehittämisestä, ylläpidosta ja tietosuojan liittyvistä kysymyksistä, myös parhaat mahdollisuudet käytännössä varmistaa, että kehitettävät uudet sähköiset palvelut, järjestelmät ja tietovarannot täyttävät niille kansallisessa ja EU-lainsäädännössä asetetut vaatimukset.

Edellä esitetyistä syistä olisi perusteltua ja tarkoituksenmukaista, että KEHA-keskus ylläpitäisi ja kehittäisi myös tulevaa valtion tarjoamaa valtakunnallista asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta, yhteistä viranomaispalvelujen tietovarantoa ja uutta Työmarkkinatorin työnhakuprofiilien tietovarantoa sekä Työmarkkinatori-palvelualustaa. Työmarkkinatori-palvelualustan kehittäjänä ja ylläpitäjänä KEHA-keskuksen olisi perusteltua vastata myös hallinnollisesta päätöksenteosta, joka koskisi mm. palvelualustan asianmukaista käyttöä (ks. jäljempänä kohta 3.4. Alustan ylläpitäjän vastuu).

KEHA-keskuksen tehtäviä koskevaa lainsäädäntöä on tarpeen täydentää. Nykyiseen nähden uusia tehtäviä olisivat Työmarkkinatori-palvelualustan kehittäminen ja ylläpito, alustan käyttöehtojen määrittely, päätöksenteko palvelualustan epäasiallisesta käytöstä asetettavista seuraamuksista sekä työnhakuprofiilien tietovarannon kehittäminen ja ylläpito.

Tiedonhallintalain 16 §:n mukaan tietojärjestelmän käyttöoikeuksien määrittelemineen on järjestelmästä vastuussa olevan viranomaisen tehtävä. Muut kyseisessä laissa säädetty tehtävät on osoitettu yleisesti viranomaisille tai tiedonhallintayksiköille. Nykyisin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 a §:n mukaan asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyvistä tehtävistä vastaa KEHA-keskus. Selkeyden vuoksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin olisi lisättävä säännös, jossa todetaan KEHA-keskuksen olevan tiedonhallintalain 16 §:ssä tarkoitettu tietojärjestelmästä vastuussa oleva viranomaisen valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvien tietojärjestelmien osalta. Muutoin kukin viranomaisen – TE-toimisto, ELY-keskus, kokeilukunta – olisi tiedonhallintalaissa tarkoitettu viranomaisen ja tiedonhallintayksikkö ja niihin sovelletaan tiedonhallintalakia suoraan kyseisen lain nojalla.

Lisäksi KEHA-keskuksen nykyisiä tehtäviä koskevia säännöksiä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on päivitettävä uusien tehtävien lisäämisestä ja termistön päivittämisestä johtuen. Jäljempänä arvioidaan erikseen KEHA-keskuksen rekisterinpitäjyyttä koskevien tehtävien täydennystarpeita.

3.2 Rekisterinpitäjyys ja henkilötietojen käsittely

Lähtökohdat

Rekisterinpitäjyyden määrittelyssä keskeistä on, että rekisterinpitäjä on taho, joka tosiasiallisesti käyttää rekisterinpitäjälle kuuluvaa määräysvaltaa ja voi toteuttaa rekisterinpitäjälle kuuluvat velvoitteet. Rekisterinpitäjyyden on oltava osa toiminnallista vastuuta.

On selvää, että vain taho, joka järjestää asiakastietojen käsittelyä varten asiakastietojärjestelmän, voi vastata kyseisen järjestelmän tietosuojaan liittyvistä yleisessä tietosuojasetuksessa säädettyistä velvollisuuksista. Vastaavasti on selvää, että parhaat mahdollisuudet vastata käsiteltävien tietojen oikeellisuutta, ajantasaisuutta, minimointia ym. koskevien vaatimusten toteuttamisesta on taholla, jonka toiminnassa näitä tietoja ensisijaisesti syntyy ja käsitellään.

Järjestelmiin liittyvät rekisterinpitäjän tehtävät

Valtio tarjoaisi jatkossakin asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden ja tietovarannon julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakastietojen käsittelyä varten. Valtion tarjoaman asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden ja tietovarannon kehittämisestä ja ylläpidosta vastaavan KEHA-keskuksen olisi jatkossakin vastattava kyseisen järjestelmän ja varannon tietosuojaan ja –turvaan liittyvistä rekisterinpitäjän tehtävistä nykyiseen tapaan sekä uuden palvelualustan tietosuojaan

ja –turvaan liittyvistä rekisterinpitäjän tehtävistä, koska se tosiasiaassa käyttää rekisterinpitäjälle kuuluvaa määräysvaltaa ja voi toteuttaa rekisterinpitäjän velvoitteet.

Käsiteltäviin tietoihin liittyvät rekisterinpitäjän tehtävät

Julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa TE-toimistot ovat asiakastietojen pääasiallisia käyttäjiä ja tuottajia. Nykyisin TE-toimistot on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa määritelty KEHA-keskuksen kanssa yhteisrekisterinpitäjiksi, joiden vastuulle kuuluvat muut kuin erikseen mainitun lain 13 luvun 2 §:n 2 momentissa KEHA:lle säädetyt rekisterinpitäjän tehtävät. Yhteisrekisterinpitäjyyttä ja rekisterinpitäjien keskinäistä vastuujakoa koskevat säännökset on otettu lakiin yleisen tietosuoja-asetuksen johdosta 1.7.2020 lähtien, joten säännöksiä on arvioitu tuoreeltaan yleisen tietosuoja-asetuksen kannalta (HE 12/2020 vp). Yhteisrekisterinpitäjyyttä ja vastuunjakoa koskevaa ratkaisua voidaan pitää perusteltuna ja vastaava määrittely on syytä säilyttää myös jatkossa.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat kunnat vastaavat kokeilussa merkittävästä osasta TE-toimistojen tehtäviä kokeilulaissa määriteltyjen asiakasryhmien osalta. Kunnille kuuluvia tehtäviä ovat muun muassa työnhakijan palvelutarpeen arviointi, työllistymissuunnitelman laatiminen ja toteuttamisen seuranta sekä palveluihin ohjaaminen. Kokeilukunnat on kuitenkin kokeilulaissa määritelty henkilötietojen käsittelijöiksi toisin kuin TE-toimistot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa.

On epäselvää, minkä rekisterinpitäjän lukuun kokeilukunnat asiakastietoja käsittelevät: TE-toimistojen vai KEHA-keskuksen. Kokeilulaissa tai sen perusteluissa ei oteta asiaan kantaa, eikä perustella, miksi kokeilukuntien katsotaan olevan kokeilulakitehtävissään syntyvien henkilötietojen käsittelijöitä eivätkä rekisterinpitäjiä.

KEHA-keskuksen rekisterinpitäjän tehtävät liittyvät järjestelmän tietosuojaan ja tietoturvaan, joten kokeilukuntien ei voida katsoa käsittelevän henkilötietoja sen lukuun. Sen sijaan esimerkiksi asiakastietojärjestelmän teknisestä toteutuksesta vastaavan ohjelmistoyrityksen voitaisiin katsoa olevan henkilötietojen käsittelijän roolissa suhteessa KEHA-keskukseen. TE-toimistojen rekisterinpitäjän tehtävät liittyvät niiden asiakkaiden tietojen käsittelyyn. Kokeilulaissa on kuitenkin säädetty asiakasryhmistä, joihin kuuluvat henkilöt ovat kokeilun ajan kokeilukuntien eivätkä TE-toimistojen asiakkaita, joten kokeilukunnat eivät myöskään käsittele tietoja TE-toimistojen lukuun. Sen sijaan TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus on voitu määritellä henkilötietojen käsittelijäksi, koska se käsittelee TE-toimistojen – ja kokeilun aikana kokeilukuntien - asiakkaiden tietoja TE-toimistojen ja kuntien puolesta tarjotessaan neuvontaa, ohjausta ja tietoa julkisista työvoimapalveluista ja vastaanottaessaan henkilöasiakkaiden ilmoituksia muun muassa työnhakuun liittyvistä muutoksista. Vaikuttaakin siltä, että kokeilukuntien roolin määrittely kokeilulaissa henkilötietojen käsittelijäksi ei vastaa sitä, mitä tietosuoja-asetuksessa säädetään henkilötietojen käsittelijästä ja mikä kuntien tosiasiallinen rooli tietojen käyttäjänä ja tuottajina on kokeilulain nojalla.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien roolia henkilötietojen käsittelyssä on tarpeen arvioida uudelleen. Ottaen huomioon TE-toimistojen ja kokeilukuntien tehtävien vastaavuuden ja omat asiakasryhmät sekä tietosuojavaikuttetun toimiston ohjeistuksen rekisterinpitäjyyden määrittelystä niin, että vastuu on osa toiminnallista vastuuta, olisi perusteltua määritellä kokeilukunnat kuntakokeilulaissa rekisterinpitäjiksi vastaavaan tapaan kuin TE-toimistot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa. Niiden olisi siis vastattava muista kuin erikseen KEHA-keskuksen tehtäviksi säädetyistä yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista omien asiakkaidensa osalta. Kuntien määrittely

rekisterinpitäjiksi edistäisi myös kuntien asiakkaina olevien henkilöiden oikeuksien toteutumista. Tällä hetkellä on epäselvää, minkä tahon puoleen asiakkaan olisi käännyttävä, jos hän haluaa käyttää yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksiaan.

Kokeilukuntien määrittely rekisterinpitäjäksi ei muuttaisi sitä, että työnhakijan henkilötietojen käsittelyn peruste on kokeilulaissa kunnalle säädetyt tehtävät, eivätkä kunnat saisi käsitellä tietoja muihin tarkoituksiin ilman laissa säädettyä tehtävää ja tiedonsaantioikeutta. Myös valtion tarjoaman asiakastietojärjestelmän käyttövelvoite säilyisi edelleen.

Rekisterinpitäjä Työmarkkinatorin työnhakuprofileista

Työmarkkinatori-palvelualustalla laadittavien ja julkaistavien työnhakuprofiilien tiedoista muodostuisi uudenlainen, viranomaispalveluissa käytettävästä tietovarannosta erillinen tietovaranto, jolla olisi viranomaispalvelujen tietovarannosta poikkeava sisältö ja käyttötarkoitus. Kuten edellä on esitetty, palvelualustan ja työnhakuprofiilien tietovarannon kehittämisen ja ylläpidon olisi oltava KEHA-keskuksen lakisääteinen tehtävä. Koska kyse olisi viranomaisen lakisääteiseen tehtävään perustuvasta henkilötietojen käsittelystä (yleisen tietosuoja-asetuksen 6.1 artiklan c alakohdassatarkoitettu käsittelyperuste), olisi tarpeen säätää työnhakuprofiilien tietovarannon käyttötarkoituksista ja tietosisällöstä. Myös rekisterinpitäjyyden määrittely lainsäädännössä olisi tarpeen selkeyden vuoksi.

Uuden järjestelmäkokonaisuuden käyttöönoton myötä on tarkoitus mahdollistaa työnhakuprofiilin tietojen siirtäminen erillisestä tietovarannosta viranomaispalvelujen tietovarantoon, jos profiilin laatinut henkilö aloittaa työnhaun ja haluaa siirtää tietonsa. Tästä mahdollisuudesta ja henkilön suostumuksesta sen edellytyksenä olisi säädettävä.

3.3 Alustan ylläpitäjän tehtävät ja vastuu

Työmarkkinatori-palvelualusta olisi kokonaan uusi palvelu, johon liittyvät alustan ylläpitäjän tehtävät ja vastuu edellyttävät uutta sääntelyä. Palvelualustan ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvien tehtävien lisäksi olisi säädettävä, mikä taho vastaisi siitä, että palvelualustalla olevien käyttäjien henkilötietojen käsittely on tietosuojalainsäädännön asettamien vaatimusten mukaista, eli mikä taho olisi työnhakuprofiilien tietojen rekisterinpitäjä. Lisäksi olisi säädettävä alustan ylläpitäjän vastuusta alustalla julkaistun sisällön ja alustan käyttäjien toiminnan lainmukaisuudesta ja asianmukaisuudesta eli siitä, että alustan ylläpitäjä valvoisi alustalla julkaistua sisältöä ja käyttäjien toimintaa alustalla. Lisäksi olisi säädettävä mahdollisista seuraamuksista väärinkäytöstilanteissa.

Palvelualustan käytön valvontatarve voisi kohdistua sekä henkilöasiakkaisiin että työnantaja-asiakkaisiin. Alustan ylläpitäjän valvontatehtävässä ja siihen liittyvässä mahdollisten seuraamusten määrittämisessä arvioidaan olevan kyse julkisen vallan käytöstä, mikä edellyttää, että valvontatehtävästä säädettäisiin lailla ja että siitä vastaisi viranomainen.

Säännökset työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytymisestä ja ilmoituksen poistamisesta asiakastietojärjestelmästä sisältyvät julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 3 §:ään. Säännöksen viittausta nykyiseen asiakastietojärjestelmään olisi muutettava viitaukseksi palvelualustaan.

Alustan ylläpitäjän valvontatehtävään liittyvää uutta sääntelyä tarvitaan erityisesti siltä osin kuin kyse on Työmarkkinatorin henkilöasiakaskäyttäjien kohdistuvista valvontatoimista. Seuraamusten olisi oltava suhteellisuusperiaatteen mukaisia ja välttämättömiä.

3.4 Profilointi

Työmarkkinatori-palvelualustalle suunniteltu kohtaanto-toiminnallisuus hyödyntäisi yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettua profilointia: alustalla olevat työmahdollisuudet näytettäisiin henkilölle hänen profiilissaan ilmoittamien tietojen perusteella määräytyvässä järjestyksessä. Koska henkilö kuitenkin näkisi kaikki alustalla julkaistut työmahdollisuudet eikä työmahdollisuuksiin reagoimisella tai reagoimattomuudella olisi hänelle oikeusvaikutuksia, toiminnallisuuden käyttöönoton ei katsota edellyttävän kansallista lainsäädäntöä. Toiminnallisuuden käyttöönoton arvioidaan kuitenkin edellyttävän uutta sääntelyä muun muassa työnhakuprofiilin laatimisesta ja julkaisemisesta.

3.5 Asiakastiedot ja niiden saaminen

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakastietojen käyttötarkoitukset ovat nykyisessä lainsäädännössä ajan tasalla. Käyttötarkoituksia on tuoreeltaan arvioitu yleisen tietosuoja-asetuksen kannalta hallituksen esityksessä HE 12/2020 vp ja niitä koskevat muutokset ovat tulleet voimaan 1.7.2020. Tässä yhteydessä ei ehdoteta palveluihin tai palveluprosesseihin liittyviä muutoksia, jotka vaikuttaisivat käyttötarkoituksiin. Työvoimahallinnon tietopalustalla tapahtuvan asiakastietojen käsittelyn katsotaan sisältyvän nykyisiin käyttötarkoituksiin. Selvyyden vuoksi käyttötarkoituksissa olisi kuitenkin tarpeen mainita erikseen säädettyihin käyttötarkoituksiin liittyvä valvonta, kehittäminen, seuranta, tilastointi, ennakointi ja ohjaus.

Myös nykyisessä asiakastietojärjestelmässä käsiteltäviä tietoja on arvioitu tietosuoja-asetuksen kannalta edellä mainitussa hallituksen esityksessä ja niitäkin koskevat muutokset tulivat voimaan 1.7.2020. Koska tässä yhteydessä ei ehdoteta palveluihin tai palveluprosesseihin liittyviä muutoksia, jotka vaikuttaisivat tietotarpeisiin, käsiteltäviin tietoihin ei ehdoteta kuin vähäisiä täsmäntäviä muutoksia.

Tiedonsaantia julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen toimeenpanossa voitaisiin sujuvoittaa muuttamalla tiedonsaantikynnys tietojen välttämättömyydestä niiden tarpeellisuuteen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:n 1 momentissa. Muutos olisi mahdollinen, koska tiedonsaantisäännöksen piirissä olevat tiedot luetellaan mainitun lain 13 luvussa.

3.6 Työnhakuprofiilin julkaiseminen

Suunnitellussa työnhakuprofiilien julkaisemisessa Työmarkkinatori-palvelualustalla olisi kyse perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä tarkoitettua henkilötietojen julkaisemisesta. Työnhakuprofiilien, eli henkilötietojen, julkaisemisen tarkoituksena olisi edistää työntekijöiden ja työpaikkojen kohtaantoa ja siten työllisyyttä. Sen voidaan siten ajatella toteuttavan perustuslain 18 §:n 2 momentissa säädettyä julkisen vallan velvollisuutta edistää työllisyyttä ja pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön.

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön perusteella valmisteltavaan lainsäädäntöön olisi sisällytettävä säännökset työnhakuprofiilien julkaisemisesta henkilön suostumuksella sekä säännös, jonka mukaan tietoja työnhakuprofiileista voi hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina. Mahdollisuus tietojen hakemiseen vain yksittäishakuina olisi huomioitava myös profiilien julkaisemisen teknisessä toteutuksessa TE-digi-hankkeessa.

3.7 Monialaisen yhteispalvelun asiakastietojen käsittely

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännöksiä asiakastietojen käsittelystä sovelletaan nykyisin osittain myös TYPPI-rekisteriin. Ratkaisun johdosta ei kuitenkaan ole täysin

selvää, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännöksiä on tarkoitus soveltaa TYPPI-rekisteriin. Esimerkiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin sisältyvät säännökset rekisterinpitäjyydestä eivät sellaisenaan täysin sovellu TYPPI-rekisteriin, koska henkilötietoja lakisääteisissä tehtävissään tuottavia ja käsitteleviä viranomaisia on monialaisessa yhteispalvelussa enemmän kuin julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa. Selvyyden vuoksi asiakastietojen käsittelystä monialaisessa yhteispalvelussa olisi säädettävä itsenäisesti.

TYPPI-rekisterin rekisterinpitäjiä koskevaa sääntelyä olisi tarpeen muuttaa siten, että käsiteltävien henkilötietojen rekisterinpitäjiä olisivat jatkossa myös kunnat ja Kansaneläkelaitos. Ne tuottavat TYPPI-rekisteriin tallennettavia tietoja lakisääteisissä tehtävissään, joten niillä on parhaat mahdollisuudet vastata rekisterinpitäjälle kuuluvista tietojen eheyteen, ajantasaisuuteen ja oikeellisuuteen liittyvistä tehtävistä samoin kuin rekisteröidyn oikeuksiin liittyvistä tehtävistä tuottamiensa tietojen osalta.

Nykyistä TYPPI-rekisteriä käyttävien TE-toimistojen, kuntien ja Kansaneläkelaitoksen näkemyksen mukaan yhteinen asiakasrekisteri on keskeinen edellytys toimivalle ja vaikuttavalle yhteispalvelulle. Nykyisessä järjestelmässä on kuitenkin paljon kehittämistarpeita. Niitä arvioidaan muussa yhteydessä tarkemmin erikseen.

4 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on luoda säädöserusta uudelle julkisen vallan tarjoamalle palvelualueelle. Palvelualueen avulla parannettaisiin työntekijöiden ja työpaikkojen kohtaantoa sekä tehostettaisiin työnvälitystä.

Lisäksi tavoitteena on selkeyttää ja ajantasaistaa julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakastietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä luopumalla asiakastietojärjestelmälähtöisestä sääntelystä. Samalla henkilötietojen käsittelyyn liittyviä rooleja tarkistettaisiin, jotta vastuut ja tehtävät kohdentuisivat oikeille tahoille.

5 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

5.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan asiakastietojen käsittelyä koskevan sääntelyn uudistamista julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa uusien työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönottamiseksi. Palvelualueesta olisi uusi osa tietojärjestelmäpalveluja. Esityksessä ehdotetaan, että KEHA-keskus kehittäisi ja ylläpitäisi myös sitä vastavasti kuin nykyisen asiakastietojärjestelmän korvaavia valtakunnallista asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta ja tietovarantoa. KEHA-keskus määrittäisi alustan käyttöehdot, valvoisi niiden noudattamista ja voisi puuttua alustan lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaiseen käyttöön. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettävän palvelualueella laadittavista työnhakuprofiileista, niiden sisältämistä tiedoista ja käyttötarkoituksista, profiilien julkaisemisesta ja siitä, että KEHA-keskus olisi työnhakuprofiilien tiedoista syntyvän tietovarannon rekisterinpitäjä.

Esityksessä ehdotetaan, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat kunnat määriteltäisiin yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuiksi rekisterinpitäjiksi omien asiakaidensa tietojen osalta. Ne vastaisivat muista yleisessä tietosuojasetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän tehtävistä kuin KEHA-keskukselle erikseen säädetyistä, käytettävien tietojärjestelmäpalvelujen tietosuojan- ja turvaan liittyvistä tehtävistä. Asiakastietojen käyttötarkoitus olisi edelleen kokeilulaissa säädettyjen tehtävien järjestäminen ja tuottaminen. Kokeilukuntien

olisi käytettävä valtion tarjoamia työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja vastaavasti kuin nykyisin työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta.

Esityksessä ehdotetaan työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta vastaavien viranomaisten määrittelemistä yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuiksi rekisterinpitäjiksi omiin lakisääteisiin tehtäviinsä liittyvien asiakastietojen osalta. TE-toimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos vastaisivat muista yleisessä tietosuojasetuksessa säädettyistä rekisterinpitäjän tehtävistä kuin KEHA-keskukselle erikseen säädettyistä, yhteispalvelussa käytettävien asiakastietojärjestelmän ja tietovarannon tietosuojan- ja turvaan liittyvistä tehtävistä. Asiakastietojen käsittelystä monialaisessa yhteispalvelussa säädetäisiin jatkossa itsenäisesti eikä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain kautta.

5.2 Pääasialliset vaikutukset

5.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset julkiseen talouteen ja kansantalouteen

Lakiesityksellä on valtionaloudellisia vaikutuksia, sillä TE-digi-hanke ja uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden kehittäminen ja ylläpito on tarkoitus rahoittaa valtion talousarvion määrärahoista. Lakiesitys liittyy vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitus käsitellä sen yhteydessä.

Rahoitustarpeet liittyvät vuoden 2022 osalta erityisesti käyttöön otettavien toiminnallisuuksien kehittämiskustannuksiin sekä siirtymävaiheen kustannuksiin. Ensimmäisen vaiheen toiminnallisuuksina otettaisiin käyttöön työnhaku ja työttömyysturva, palvelutarpeen arvio ja palvelusuunnitelma sekä palkkatuki- ja starttirahaprosessi. Lisäksi vuoden 2022 aikana otettaisiin toisessa vaiheessa muista palveluista vaiheittain käyttöön työnantaja-asiakkaan perustoiminnallisuudet, koulutusten ja palveluiden hallinta, työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu, työkokeilu ja palautepalvelu sekä henkilö- ja työnantaja-asiakkaan puuttuvat toiminnallisuudet.

Vuoden 2023 osalta rahoitustarpeet liittyvät kolmannessa vaiheessa käyttöön otettavien toiminnallisuuksien kehittämiskustannuksiin sekä siirtymävaiheen kustannuksiin. Vuoden 2023 aikana otettaisiin käyttöön henkilöasiakkaan puuttuvat palvelut, monialaiset palvelut, työnantajan palvelut, koulutusten ja palvelujen hallinnan, työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun prosessin sekä työkokeiluprosessin digitalisointi.

Vuosien 2023 – 2025 aikana rahoitustarpeita aiheutuisi myös järjestelmäkorjauksista, jotka ovat välttämättömiä mittavan tietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöönoton jälkeen. Järjestelmäkorjausten avulla myös sujuvoitetaan ja parannetaan prosesseja saatujen käyttökokemusten pohjalta. Lisäksi vuosien 2022 – 2025 aikana uuden tietojärjestelmän käyttöönotosta aiheutuu myös henkilöstökustannuksia sekä teknologia-alustaan liittyviä kustannuksia. Arvio TE-Digi-hankkeen kustannuksista vuosina 2022 – 2025 on esitetty seuraavassa taulukossa.

	v. 2022 €	v. 2023 €	v. 2024 €	v. 2025 €	Yhteensä
Kehittämiskustannukset, ostopalvelut	14 000 000	9 000 000	-	-	23 000 000

Siirtymävaiheen kustannukset, ostopalvelut	2 400 000	2 400 000	-	-	4 800 000
Järjestelmäkorjaukset	-	4 000 000	4 000 000	4 000 000	12 000 000
Henkilöstökustannukset	900 000	900 000	125 000	125 000	2 050 000
Teknologia-alusta	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	6 000 000
Yhteensä	18 800 000	17 800 000	5 625 000	5 625 000	47 850 000

Digitaalisten TE-palvelujen ylläpidosta aiheutuu lisäksi vuosittaisia kustannuksia. Nykyisen asiakastietojärjestelmän ylläpito- ja pienkehittämiskustannukset ovat vuositasolla 5–7 miljoonaa euroa. Käyttöön otettavan uuden asiakastietojärjestelmäkoneiston ylläpito- ja pienkehittämiskustannusten arvioidaan säilyvän nykyisellä tasolla vuosina 2022–2026.

Uuden teknologian kehittämisestä ja ylläpidosta aiheutuu kustannuksia. TE-digi-hankkeen vuosien 2016 – 2021 toteutuneiden kehittämis- ja henkilöstökustannusten määrä on ollut 50 898 000 euroa. Kustannuksiin on vaikuttanut TE-palvelujen toimintakentän alttius muutoksille ja uudistuksille, joilla on ollut vaikutusta siihen, että osa TE-Digi-hankkeessa valmistelluista uudistuksista on kariutunut hankkeesta riippumattomista syistä. Erityisesti hankkeen alkuvuosina valmistellulla sittemmin rauenneella maakunta- ja kasvupalvelu-uudistuksella sekä vuosina 2019 – 2020 valmistellulla, mutta rauenneella työttömyysturvaprosessin siirrolla Kansaneläkelaitokselle on ollut vaikutusta TE-digi-hankkeeseen ja siinä valmisteltuihin uudistuksiin. Kustannukset ovat jakautuneet vuosille 2016 – 2021 seuraavasti:

	v. 2016 €	v. 2017 €	v. 2018 €	v. 2019 €	v. 2020 €	v. 2021 €	Yhteensä
Kehittämiskustannukset, ostopalvelut	323 000	2 190 000	5 147 000	12 338 000	14 321 000	12 100 000	46 419 000
Henkilöstökustannukset	-	351 000	84 000	1 530 000	1 614 000	900 000	4 479 000
Yhteensä	323 000	2 541 000	5 231 000	13 868 000	15 935 000	13 000 000	50 898 000

Kokonaisuudessaan tietojärjestelmän uusimisen ja uuden palvelualustan kehittämisen ja käyttöönoton arvioidaan maksavan noin 98,7 miljoonaa euroa. Lisäksi uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden ylläpidosta aiheutuu vuosittaisia kustannuksia yhteensä 5 – 7 miljoonaa euroa, kuten edellä on todettu.

Esityksen mukaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettäisiin palvelualustasta, jossa työnhakijat voisivat julkaista työnhakuprofiileja ja työnantajat voisivat hakea itselleen parhaiten sopivia työnhakijoita. Alusta voisi myös suositella työnhakijoille sopivia paikkoja. Alustan arvioidaan nopeuttavan ja tehostavan nykyistä julkista työnvälitystä. Julkisen työnvälityksen tehostumisen arvioidaan johtavan vuosittain noin 200 – 1 200 henkilötyövuoden työllisyyden kasvuun, kun julkiseen työnvälitykseen ilmoitetut työpaikat täyttyisivät uuden teknologian ansiosta aiempaa nopeammin. Arvioon työllisyysvaikutuksesta liittyy huomattavia epävarmuuksia, mitä on kuvattu yksityiskohtaisemmin jäljempänä yhteiskunnallisissa vaikutuksissa.

Työllisyyden kasvu lisää julkisen talouden verotuloja ja vähentää työttömyysetuusmenoja. Esimerkiksi lausuntokierroksella olevassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskeväksi lainsäädännöksi on oletettu, että yksi työllistetty vahvistaa julkista taloutta keskimäärin noin 23 000 eurolla, kun työllistetty on ollut työttömänä. Koska osa palvelualustaa käyttävistä henkilöistä olisi työssä olevia tai työvoiman ulkopuolella olevia henkilöitä, olisi vaikutus kokonaistyöllisyyteen ja julkiseen talouteen jonkin verran pienempi.

Ennakkoon ei ole arvioitavissa tarkasti, kuinka suuri osuus käyttäjistä ja palvelualustan kautta työllistyvistä olisi työttömiä ja kuinka moni työssä tai työvoiman ulkopuolella olevia. Nykyisin karkeasti puolet rekisteröityneistä työnhakijoista on työssä, työvoiman ulkopuolella, koulutuksessa tai työssä julkisin varoin tuettuna. Näin ollen voidaan suuntaa antavasti olettaa, että puolet edellä kuvatusta työllisyysvaikutuksesta olisi työttömyydestä työhön siirtyviä ja näin ollen aitoa työllisyysvaikutusta. Loppuosasta osa olisi siirtymää työstä työhön, mikä ei lisää kokonaistyöllisyyttä suoraan, mutta välillisesti osin, jos vapautuvia paikkoja täytetään työttömillä tai työvoiman ulkopuolelta tulevilla henkilöillä. Yksinkertaistaen laskelmassa kuitenkin oletetaan, että tältäkin osin ehdotetulla muutoksella on vaikutus työllisyyteen ja julkiseen talouteen (pl. säästö työttömyysetuudesta).

Vuosien 2019–2020 keskimääräisellä työttömyysetuuden päiväkohtaisella määrällä arvioituna keskimääräinen yhden henkilön työttömyysetuus vuoden aikana on noin 11 000 – 12 000 euroa. Edellä mainittu työllisyysvaikutus on laskettu avoimeksi ilmoitettujen työpaikkojen täyttymisen kautta. Muiden kuin työttömien osalta oletetaan näin ollen julkista taloutta vahvistavaksi vaikutukseksi noin 11 000 – 12 000 euroa ja työttömien osalta 23 000 euroa. Oletukset ovat suuntaa antavia. Muiden kuin työttömien osalta tunnistetaan, että osa työllisyysvaikutuksesta on työstä työhön siirtymää, mikä osin vähentää vaikutusta. Toisaalta etuuksista maksetaan veroa, mitä ei ole huomioitu vähennettäessä suoraan keskimääräinen etuuden määrä keskimääräisestä työttömän työllistymisestä syntyvästä julkista taloutta vahvistavasta vaikutuksesta.

Edellä kuvatuin oletuksin laskettuna 100 – 600 työllisen osalta julkista taloutta vahvistava vaikutus olisi noin 23 000 euroa henkilöltä eli noin 2,3 – 13,8 miljoonaa euroa vuodessa. Muiden kuin työttömien osalta vaikutukseksi oletetaan 11 000 – 12 000 euroa henkilöltä eli noin 1,1 – 7,2 miljoonaa euroa vuodessa. Yhteensä julkista taloutta vahvistavaksi vaikutukseksi arvioidaan noin 3 – 21 miljoonaa euroa vuodessa.

Palvelualustaa ei voida suoraan verrata TE-toimistoissa nykyisin tehtävään työnvälitykseen. On kuitenkin odotettavissa, että alustan käyttöönotto vapauttaa jonkin verran työnvälityksen henkilöstöresursseja tai tukee asiantuntijoiden työnvälitystyötä. Samankaltainen vaikutus on myös uudella asiakastietojärjestelmäkokonaisuudella, mutta tätä vaikutusta ei ole mahdollista arvioida määrällisesti.

Ottaen huomioon uuden palvelualustan kehittämis- ja ylläpitokulut, alustan arvioidaan maksavan itsensä takaisin julkiselle sektorille 5–33 vuodessa. Ottaen huomioon järjestelmien ylläpitokustannukset voisi takaisinmaksuaika olla lyhyimmillään noin kuusi vuotta. Ylläpitokustannukset huomioiden investointi voi olla taloudellisesti kannattamaton, jos työllisyysvaikutukset jäävät arvion alalaitaan. Arviossa on kuitenkin otettu huomioon sekä palvelualustan että asiantuntijoiden käyttämän järjestelmäkokonaisuuden kustannukset. Asiantuntijoiden käyttämien järjestelmien osalta uuden järjestelmäkokonaisuuden hyötyjä ei ole mahdollista määrällisesti arvioida. Koska nykyinen asiakastietojärjestelmä on lähes käyttöikänsä päässä, on se välttämätöntä uusia. Hyötyjä arvioitaessa tulisi siis ottaa huomioon nykyisen asiakastietojärjestelmän kokonaishyödyt, jotta kustannus-hyöty-analyysi olisi kattava. Tämän tyyppistä määrällistä arviointia ei ole mahdollista tehdä, sillä asiakastietojärjestelmä on käytännössä välttämätön palveluiden järjestämiseksi. Ottaen huomioon näkökulman, että osa kustannuksista on välttämättömiä ja tältä osin niille ei ole laskettavissa vaihtoehtoisessa tapauksessa toteutuvia hyötyjä, hankkeen kokonaistaloudelliset vaikutukset ovat todennäköisesti positiiviset myös tilanteessa, jossa työllisyysvaikutukset ovat vähäisemmät. Hankkeen niin sanottu takaisinmaksuaika voi kuitenkin olla hyvinkin pitkä suhteessa kehitettyjen järjestelmien ja alustan odotettavaan käyttöikään.

Esityksen kansantaloudelliset vaikutukset liittyvät esityksen työllisyysvaikutuksiin. Keskimääräisellä palkkatasolla arvioituna vuosittainen tuotannon arvon kasvu 200 – 1 200 lisätyöllisestä (olettaen, että työn hinta vastaa rajatuotosta) olisi noin 9 – 56 miljoonaa euroa.

Vaikutukset yrityksiin

Esityksen keskeisimmät yritysvaikutukset liittyvät Työmarkkinatori-palvelualustan käyttöön. Työmarkkinatori-palvelualustan käyttöönoton arvioidaan erityisesti sujuvoittavan yritysten rekrytointiprosesseja ja edistävän osaavan työvoiman saatavuutta. Esityksen johdosta voitaisiin ottaa käyttöön uusi palvelualusta ja siihen sisältyvä uusi kohtaantotoiminnallisuus, jonka avulla yritykset voisivat etsiä alustalla julkaistujen työnhakuprofiilien joukosta avoimena olevaan tehtävään parhaiten sopivia ehdokkaita. Lisäksi yritykset voisivat ilmoittaa alustalla avoimista työpaikoista.

Kohtaantotoiminnallisuuden käyttöönoton vaikutusta yrityksiin on vaikea arvioida, koska aiempia kokemuksia vastaavan toiminnallisuuden käytöstä ei ole. Kyse on lisäksi uudesta palvelusta, jota koskevat digitaaliset ratkaisut kehittyvät jatkuvasti, mikä myöskin vaikeuttaa kohtaantotoiminnon käyttämisestä yrityksille aiheutuvien vaikutusten tarkempaa arviointia.

Palvelualustan käyttäminen olisi yrityksille vapaaehtoista, eikä ehdotetuista lakimuutoksista siten arvioida syntyvän yrityksille sääntelytaakkaa. Työmarkkinatori-palvelualusta olisi avoin ja maksuton kaikille yrityksille. Palvelualustaa voisivat käyttää sekä kotimaiset että ulkomaiset yritykset. Uuden palvelualustan käyttöönotto ei edellyttäisi yrityksiltä erityistä hallinnollista ponnosta. Alustan käytön opettelusta voi aiheutua vähäisessä määrin hallinnollisia kustannuksia palvelualustaa käyttäville yrityksille, mutta hallinnollisia kustannuksia toisaalta myös vähentäisi uuden palvelualustan helpokäyttöisyys verrattuna nykyisin käytössä oleviin asiointipalveluihin. Palvelualustalle kirjautuminen edellyttäisi vahvaa tunnistautumista, joka on pääasiassa käytössä kaikilla yrityksillä. Ulkomaalaisille yrityksille vahvasta tunnistautumisesta voi aluksi

aiheutua hallinnollisia kustannuksia, koska ne joutuvat kartoittamaan vaihtoehtoisia tunnistautumisratkaisuja.

Lakiesityksen yritysvaikutusten kohdejoukon tarkka määrittäminen on haastavaa, koska on mahdotonta arvioida, minkälaiset yritykset tulevaisuudessa hyödyntävät palvelualustaa esimerkiksi rekrytoinnissa. Nykyisten palvelujen käyttäjiä kartoittamalla voidaan kuitenkin arvioida, minkälaiset yritykset todennäköisesti hyödyntäisivät jatkossakin vastaavia palveluita. Kohdejoukon määrittelyssä on käytetty tietoja TE-toimiston palveluita työvoiman hankinnassa hyödyntävistä yrityksistä.

Vuonna 2019 TE-toimiston palvelut olivat toiseksi suosituin työvoiman hankintakeino, jota käytti 45 prosenttia rekrytoineista toimipaikoista. Suosittuja työvoiman hankintakeinoja olivat myös ilmoitus omalle henkilökunnalle ja yhteydenotot entisiin työntekijöihin. Mainittujen keinojen osuus on kuitenkin selkeästi vähentynyt sosiaalisen median merkityksen kasvun myötä.¹ TE-toimiston palveluja käytetään rekrytoinnissa niin yksityisellä, julkisella kuin järjestösektorillakin. Vuonna 2020 yksityisen sektorin toimipaikoista 40 prosenttia oli käyttänyt rekrytoinnissa TE-toimiston palveluja, kun taas valtiolla sekä kuntasektorilla osuus oli 50 prosenttia.

Toimialoista TE-toimiston käyttö on ollut suhteellisesti yleisintä sosiaali- ja terveysalalla (61 prosenttia) ja majoitus- ja ravitsemusalalla (53 prosenttia). Toimialakohtaisen keskittyneisyyden lisäksi voidaan havaita, että myös työntekijöiden määrä vaikuttaa TE-toimistojen palveluiden käyttöön, koska henkilöstömäärältään suuremmat yritykset ilmoittavat tyypillisesti useammin avoimia työpaikkoja TE-toimistossa kuin henkilöstömäärältään pienemmät yritykset. Esimerkiksi 1–4 henkilöä työllistävässä toimipaikoissa TE-toimistoa oli käyttänyt 27 prosenttia, kun taas yli 50 henkilön toimipaikoissa 55 prosenttia oli ilmoittanut avoimen työpaikan TE-toimistoon.² On oletettavaa, että jatkossakin erityisesti sosiaali- ja terveysalalla sekä majoitus- ja ravitsemusalalla toimivat yritykset tulevat hyödyntämään TE-toimistojen palveluita ja siten hyödyntämään myös palvelualustaa.

Työpaikkailmoituksen on nykyisin käytössä olevaan verkkopalveluun viimeisen viiden vuoden aikana (2016–2020) jättänyt yhteensä 75 000 yritystä, kun vuonna 2020 sivustolle ilmoituksen avoimesta työpaikasta antoi yhteensä 26 000 yritystä.³ Volyyymi on kasvanut vuosittain, millä perusteella voidaan arvioida, että jatkossa yksistään Työmarkkinatori-palvelualustan ilmoittajayritysten määrä on vähintäänkin kymmeniä tuhansia vuosittain. Yrityksillä on ollut mahdollisuus kokeilla palvelualustan käyttämistä, sillä siitä on julkaistu kokeiluversio. Kokeiluversion käyttäjille on alkuvuonna 2021 tehty käyttäjäkysely, jonka mukaan työnantajat olivat tyytyväisiä palveluun ja näkivät mahdollisuuksia sen käytössä.

5.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilötietojen rekisterinpitäjiä ja käsittelyä koskevaa sääntelyä, miltä osin esitetään muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, TYP-lakia sekä kokeilulakia. Lisäksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin lisättäisiin palvelualustan ylläpitoa ja käytön val-

¹ TEM-analyseja 103/2020: Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2019.

² Työ- elinkeinoministeriön Tilastokeskukselta tilaama vuosittainen työnantajahaastattelu 2020, julkaisematon tilasto.

³ Kehittämis- ja hallintokeskus 2021, julkaisematon tilasto.

vontaa koskevat säännökset. Esityksen keskeiset viranomaisvaikutukset liittyvät näihin muutoksiin. Esityksen viranomaisvaikutukset kohdistuvat erityisesti KEHA-keskukseen, mutta myös kuntiin ja Kansaneläkelaitokseen.

Uusi asiakastietojärjestelmäkokonaisuus olisi nykyistä asiakastietojärjestelmää helppokäyttöisempi ja ohjaisi palvelujen käyttäjää. Uuden asiakastietojärjestelmän käyttöönotolla arvioidaan voitavan vähentää palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta vastaavien viranomaisten hallinnollista taakkaa, koska järjestelmän käyttöönoton arvioidaan vähentävän tietojen käsittelyyn kuluvaan aikaan ja nopeuttavan myös viranomaisen ja asiakkaan välillä tapahtuvaa yhteyden pitoa.

Vaikutukset KEHA-keskuksen toimintaan

Edellä jaksossa 3.2 todetuilla tavoin KEHA-keskus vastaa nykyisen asiakastietojärjestelmän ja muiden sähköisten palvelujen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä TE-digi-hankkeen toteutuksesta. Hallituksen esityksessä ei siten ehdoteta säädettäväksi KEHA-keskukselle kaikilta osin uutta tehtäväkokonaisuutta, mutta ehdotetulla uuden palvelualustan kehittämis-, ylläpito- ja valvontatehtävällä arvioidaan olevan KEHA-keskuksen työmäärää kasvattava vaikutus, josta aiheutuu myös tarve lisäresursointiin.

KEHA-keskuksen työmäärän arvioituaan kasvuun ja lisäresursoinnin tarpeeseen vaikuttaa myös se, että uusi asiakastietojärjestelmä otetaan käyttöön osittain päällekkäin nykyisen asiakastietojärjestelmän kanssa eli nykyistä ja uutta tietojärjestelmää tullaan ylläpitämään osin yhtäaikaaisesti. KEHA-keskuksen lakiesityksestä aiheutuvaan kasvavaan resurssitarpeeseen vaikuttaa lisäksi se, että uuden järjestelmän käyttöönoton arvioidaan lisäävän erityisesti käyttöönoton alkuvaiheessa työ- ja elinkeinotoimistojen, kokeilulaissa tarkoitettujen kokeilualueiden kuntien koulutuksen ja käyttäjätuen tarvetta. KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluu kouluttaminen sekä asiakastietojärjestelmän käyttöönotossa tukeminen.

KEHA-keskuksen henkilöresurssitarvetta on arvioitu osana palvelualustan kokonaiskustannuksia edellä taloudellisia vaikutuksia koskevassa kohdassa 5.2.1. Kuten kyseisessä kohdassa on todettu, järjestelmän kehittämisvaiheessa vuosina 2021–2023 vuosittaiset henkilöstökustannukset olisivat noin 900 000 euroa eli yhteensä 2,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 alusta lukien järjestelmän käyttöönoton ja ylläpidon tehtäviin on arvioitu tarvittavan lisäresurssina kaksi vakituista IT-erityisasiantuntijaa, joiden osalta vuosittaiset palkkakustannukset olisivat yhteensä noin 125 000 euroa vuodessa.

Vaikutukset kuntien toimintaan

Esitykseen sisältyvien ehdotusten ei arvioida käytännössä lisäävän kuntien tehtäviä tai hallinnollista taakkaa. Kokeilulain ja TYP-lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan kunnat käsittelevät tälläkin hetkellä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja TYP-laissa tarkoitettuja henkilötietoja. Kuntien henkilötietojen käsittelyyn liittyvän roolin määrittely kokeilulaissa ja TYP-laissa rekisterinpitäjäksi selkeyttäisi vastuunjako KEHA-keskuksen kanssa.

Valtio tarjoaisi edelleen asiakastietojärjestelmän, jota kunnan olisi käytettävä laissa sille säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Koska valtio vastaisi uuden järjestelmän kustannuksista, ehdotuksella ei lisätä kuntakokeilussa mukana olevien kuntien tietojärjestelmämenoja. Uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöönotto edellyttäisi kokeilukunnissa perehtymistä uusiin toiminnallisiin ja kouluttautumista uuden järjestelmän käyttämiseen. KEHA-keskus vastaisi myös kokeilukuntien palveluksessa olevien henkilöiden kouluttamisesta järjestelmän käyttöönotossa, minkä lisäksi järjestelmän helppokäyttöisyys tukisi käyttöönottoa myös kokeilukunnissa.

Muut viranomaiset

TE-palvelujen nykyiseen asiakastietojärjestelmään on rakennettu teknisen rajapinnan kautta yhteys eri viranomaisten asiakastietovarantoihin. Tällaisia rajapintoja hyödyntäen saadaan tietoja esimerkiksi Verohallinnon ylläpitämästä tulorekisteristä ja voidaan siirtää henkilöasiakkaita koskevia tietoja työttömyysetuuksien maksajille (Kansaneläkelaitos, työttömyyskassat). Asiakastietojärjestelmästä siirretään lisäksi tilastomuotoisena tietoa Tilastokeskukselle Työnvälitystilaston tuottamiseksi. Kun nykyinen asiakastietojärjestelmä korvataan uudella järjestelmällä, on rajapinnat eri viranomaisten asiakastietovarantoihin myös rakennettava uudestaan. Rakennettavat rajapintaratkaisut aiheuttavat rajapintoja käyttäville viranomaisille jonkin verran kustannuksia, joiden määrä tarkentuu valmistelun edetessä.

[Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen]

5.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Työllisyysvaikutukset

Työllisyysvaikutusten osalta säädösesityksen keskeisimmät muutokset liittyvät uuden palvelualueen (Työmarkkinatori) käyttöönottoon sekä palvelualueen uuteen kohtaantotoiminnallisuuteen. Säädösesityksen työllisyysvaikutuksia onkin käsitelty erityisesti julkisen työnvälityksen kohtaannon ja siinä avointen työpaikkojen ja rekrytoinnin kestotekijöiden näkökulmasta.

Uudistuksen keskeisin vaikutusmekanismi liittyy Työmarkkinatorilla käyttöönotettavaan uudenlaiseen tekoälyä hyödyntävään kohtaantotoiminnallisuuteen. Mekanismi nopeuttaisi ja sujuvoittaisi sekä henkilöasiakkaan sopivien työpaikkojen etsintää että työnantajan sopivien työnhakijoiden etsintää. Kohtaannon potentiaalisen tehostumisen arvioidaan lyhentävän avointen työpaikkojen avoinna olon kestoa ja työnantajan koko rekrytointiprosessin kestoa. Tämä merkitsee sekä täyttämättömiin työpaikkoihin sisältyvän potentiaalisen työllisyyden nykyistä laajempaa käyttöönottoa että myös suoran, ilman avointa työpaikkaa tapahtuvan rekrytoinnin yleistymistä julkisessa työnvälityksessä.

Lisäksi esitettyjen säädösmuutosten perusteella käyttöön otettava uusi järjestelmäkokonaisuus yhdistäisi viranomaisen ja henkilöasiakkaan käytössä olevat järjestelmät, minkä arvioidaan helpottavan viranomaisen ja asiakkaan välistä kommunikointia ja sujuvoittavan palveluprosessia erityisesti henkilöasiakkaiden palvelussa. Palveluprosessin sujuvoitumisella ja perusasioihin liittyvän neuvonnan ja käsittelyaikaisten nopeutumisella voi olla välillinen vaikutus siihen, että virkailijan työpanosta voidaan kohdentaa enemmän varsinaiseen työnhakuun ja sen tukeen liittyviin kysymyksiin, kun palveluprosessin tekninen alusta asiakkaan ja virkailijan välillä on näkymältään yhteneväinen. Työttömien työnhakijoiden osalta potentiaalia on työttömyysjaksojen keston lyhentymiseen. Järjestelmäintegraation perusteella syntyvästä virkailijatyöpanoksen ajansäästön pituudesta ei kuitenkaan ole esitettävissä luotettavaa arviota ja esimerkiksi lukuisista pienistä palveluprosessin osista koostuva työpanos ei todennäköisesti olisi käytännössä kohdennettavissa uudelleen. Vaikutuspotentiaalia on tältä osin siis olemassa, mutta siitä ei ole mahdollista esittää määrällisiä arvioita.

Kohtaantotoiminnallisuuden teknisiä lähtökohtia

Teknisesti kohtaantotoiminnallisuus tuottaa työnhakijalle suositeltujen työpaikkojen listauksen järjestyksenä ja samoin työnantajalle suositeltujen työnhakuprofilien listauksen. Kohtaantolaskenta hyödyntää sekä rakenteista kohtaantoa pisteytysalgoritmin avulla ammattinimikkeiden, osaamisen, kielitaidon, koulutuksen ja sijainnin perusteella sekä luonnollista kieltä. Listauksia

tai ilmoituksia uusista sopivista paikoista ei kuitenkaan tuoteta automaattisesti, vaan hakuun perustuen.

Työpaikkailmoitukset tuodaan järjestelmään relevanssimallin läpi, joka tiivistää ilmoituksen olennaisimmat tiedot. Vapaatekstimuotoinen luonnolliseen kieleen perustuva ns. NLP-haku on yhdistelmä kolmesta itsenäisestä hakualgoritmista. Esimerkiksi työnhakijaprofiilista saatava hakuteksti viedään kaikille kolmelle haulle ja jokainen palauttaa listan tekstiä parhaiten vastaavista työpaikkailmoituksista pisteytyksineen. Pisteytys kertoo, kuinka hyvin kukin ilmoitus vastaa hakutekstiä. Tämän jälkeen näiden eri algoritmien antamat tiedot yhdistetään ja lista sopivimmista työpaikkailmoituksista palautetaan kysyjälle.

Työpaikkailmoituksen sanat muutetaan ensin numeerisiksi vektoreiksi, minkä jälkeen sanat syötetään takaisinkytketylle neuroverkolle, joka laskee kunkin sanan merkityksellisyydelle pistemäärän. Relevanssimalli antaa lopuksi ulos suurimman pistemäärän saavat sanat. Niiden määrä riippuu paitsi pistemäärästä, myös ilmoituksen pituudesta: lyhyemmästä ilmoituksesta palautetaan suurempi osa kuin pitemmästä. Relevanssimalli on myös kieliriippumaton ja se on opetettu suomen-, ruotsin- ja englanninkielisillä työpaikkailmoituksilla.

Kansainvälisiä tutkimustuloksia

Altmann, Falk, Jäger ja Zimmermann (2018, 44)⁴ tutkivat kenttäkokeellisesti työmarkkinainformaation parantamisen vaikutuksia Saksassa. Informaation parantaminen toteutettiin työnhakijoille annettulla esitteellä. Parannetulla työnhakua koskevalla informaatiolla ei ollut vaikutusta koko työnhakijoiden joukkoon, mutta työnhakijoille, joilla laskettiin olevan riski pitkäaikais-työttömyyteen, havaittiin 4 prosentin työllisyyden ja ansioiden kasvua kokeilua seuraavana vuonna. Tutkijoiden mukaan tulos on yhteensopiva sen hypoteesin kanssa, että työnhakijoilla, joilla on pitkäaikaistyöttömyyden riski, informaation ja käyttäytymisen kitkat ovat tärkeitä työllistymisen haittoja.

Belot, Kircher ja Muller (2019, 1444–5)⁵ havaitsivat vaihtoehdoisen käyttöliittymän lisäävän Britanniassa työnhakujen ammatillista kirjoa. Tavanomaisessa käyttöliittymässä työnhakijan on itse määriteltävä haettavat ammatit tai hakusanat. Vaihtoehtoinen käyttöliittymä antaa ehdotuksia sen perusteella, mihin toiset työnhakijat työllistyvät ja mitkä ammatit vaativat samanlaisia taitoja. Tutkimusasetelma on varsin lähellä tämän esityksen ehdotusta kohtaantotoiminnallisuuden käyttöönotosta, joten tulokset ovat kiinnostavia lakiesityksen kannalta. Hakuammattien laajenemista havaittiin erityisesti alun perin kapealla ammatillisella alueella hakevilla. Laajasti hakevien haut puolestaan kapenivat, mutta edellinen vaikutus on hallitsevampi. Kapeasti hake-neilla ja pitkään työttömänä olleilla havaittiin positiivinen (+52 prosenttia) vaikutus työhaastatteluihin pääsyyn. Koko otoksen osalta työhaastattelut lisääntyivät 29 prosentilla, mikä perustui lähinnä pitkäaikaistyöttömien vaikutukseen. Millään ryhmällä ei havaittu negatiivisia vaikutuksia työhaastatteluun pääsyyn. Aineistosityistä varsinaisia työllisyysvaikutuksia ei havaita, mikä on varauksena pidettävä mielessä. Tutkijat päätyivät kuitenkin siihen, että kohdennettu työnhaun tuki muutoin kapeasti työtä hakeville ja pitempään työttömänä olleille voi olla vaikuttava ja

⁴ Altmann, Steffen – Falk, Armin – Jäger, Simon – Zimmermann, Florian (2018); Learning about job search: A field experiment with job seekers in Germany. *Journal of Public Economics*. Vol 164, August 2018, p. 33–49 [Altmann 2020 - learning about job search.pdf](#)

⁵ Belot, Michele – Kircher, Philipp – Muller, Paul (2019); Providing Advice to Jobseekers at Low Cost: An Experimental Study on Online Advice. *Review of Economic Studies* (2019) 86, p. 1411–1447 [Belot et al 2019 - Providing advice to jobseekers.pdf](#)

kustannustehokas. Asetelma eroaa Työmarkkinatorista siinä, että uutta käyttöliittymää käytettiin valvonnan alla tietokonealuokassa, kun taas Työmarkkinatoria hakijat selaavat kotonaan omien aikataulujensa ja motivaationsa mukaan.

Horton (2017, 345–7, 376–7)⁶ tutki algoritmiin perustuvia suosituksia sopivista työntekijöistä ja niiden vaikutusta työnantajien rekrytointiin. Tutkimus on kiinnostava, koska asetelma vastaa Työmarkkinatorin käyttöliittymää, jossa kohtaantotoiminto suosittelee työnantajalle sopivia hakijoita. Kyseessä oli etänä tehtäviä freelancetoita välittävä alusta, jossa työnantajat voivat selata työntekijöiden profiileja ja jättää työpaikkailmoituksia (oDesk / Upwork). Koeasetelmassa osalle työnantajista suositeltiin kuutta sopivaa työntekijää heti työpaikkailmoituksen jättämisen yhteydessä, mikä säästi työnantajalta profiilien selaamiseen tai sopivien hakijoiden ilmaantumisen odottamiseen kuluva aikaa. Suositukset lisäsivät yhteydenottoja sopiviin ehdokkaisiin lähes 40 prosenttia ja ohjelmointitöiden osalta myös työpaikkojen täyttöä 20 prosenttia (alustalla keskimäärin vain 50 prosenttia työpaikoista täytetään). Ohjelmointia sisältäviin työtehtäviin tulee keskimäärin vähemmän hakemuksia, mikä voi selittää efektin näkymistä vain tässä ryhmässä. Tulokset koskivat nopeita lyhytaikaisia keikkatöitä, joissa joustot rekrytoinnin helpouden ja nopeuden osalta lienevät suuremmat kuin Työmarkkinatorilla, jossa kyse pääasiassa perinteisemmistä työpaikoista. Toisaalta, tutkittu muutos teknologiassa (suositukset) oli pienempi kuin Työmarkkinatorissa, jossa suositusten lisäksi uutena piirteenä on työnantajien mahdollisuus itse tehdä hakuja työnhakijatietokannasta.

Suomea koskevia tutkimustuloksia

Suomessa työnvälitysteknologiaa ja sen vaikutuksia on tutkittu suhteellisen vähän. Busk (2014⁷) on tarkastellut vuonna 2002 käyttöön otettua työnantajan verkkopohjaista rekrytointia julkisen työnvälityksen alustalla. Busk päätyy tutkimuksessaan siihen, että teknologiauudistus lyhensi työpaikkojen avoinna olon kestoa, koska paikkojen täyttämistodennäköisyys kasvoi 14 prosenttia. Tulokseen liittyy joitain kausivaihteluun ja alueiden välisiin eroihin liittyviä epävarmuuksia (Busk 2014, 111). Työnvälityksessä käytettyjä eri menetelmiä tai teknologioita on analysoitu vertailemalla työtarjouksia ja verkkotäyttöä (Räisänen 2006⁸) sekä työtarjouksia ja

⁶ Horton, John J. (2017); The Effects of Algorithmic Labor Market Recommendations: Evidence from a Field Experiment. *Journal of Labor Economics*, 2017, vol. 35, no 2, p. 345–385 [Horton 2017 - The Effects of Algorithmic Labor \(RCT\).pdf](#)

⁷ Busk, Henna (2014): Search in the Labour Markets. Empirical Evidence of the Role of Technology and Sanctions. *Jyväskylä Studies in Business and Economics* 151, University of Jyväskylä https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/44575/978-951-39-5841-1_vaitos_14112014.pdf

⁸ Räisänen, Heikki (2006); Kaksi näkökulmaa julkisen työnvälityksen tehokkuuteen. VATT-keskustelu-aloitteita 393, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/148373/k393.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

ehdolle asetteluja (Sundvall – Härmälä 2016⁹). Lisäksi työtarjousten vaikutuksesta yleensä muihin täyttötapoihin verrattuna on tutkimusta (Räisänen 2013¹⁰) ja erikseen työtarjousten käytön lisäyksestä (Räisänen – Järvelä 2014¹¹ ja Räisänen 2016¹²).

Matomäki, Leuhu ja Alin (2018¹³) ovat myös hyödyntäneet työtarjouksista saatavaa tietoa kohtaantoalgoritmien tutkimisessa. Tulokset havainnollistavat hyvin, miten vaikeaa eri tutkimustulosten yleistäminen käsillä olevaan Työmarkkinatorin uudistukseen on. Tutkijoiden testatessa erilaisia kohtaantoalgoritmeja, mallien osumatarkkuus vaihteli noin 50 – 96 prosentin välillä. Työllisyysvaikutusten voikin olettaa olevan riippuvaisia siitä, miten tehokas Työmarkkinatorin mallinnos toteutuessaan on. On myös vaikea arvioida, miten Työmarkkinatorin mallinnoksen tarkkuus vertautuu tutkimuskirjallisuudessa arvioituihin sovelluksiin. Joka tapauksessa kirjallisuuden perusteella voidaan perustellusti olettaa, että työnvälitysteknologian kehittämisellä voi olla merkittävä työllisyysvaikutus.

Kohtaantoteknologian parantaminen vaikutusmekanismina

Työmarkkinatorin edellä kuvatut tekoälyyn perustuvat hakutoiminnallisuudet parantavat työnvälitys- ja ylipäättään kohtaantoon liittyvää teknologiaa. Tämä vaikutus jaetaan 1) avointen työpaikkojen täytön ja rekrytoinnin tehostumiseen sekä toisaalta 2) välittömään rekrytointiin eli suoraan hakuun. Näissä on kyse erilaisesta mekanismista, koska avointen työpaikkojen täytön ja rekrytointiajan lyheneminen merkitsee avoimiin työpaikkoihin sisältyvän potentiaalisen työllisyyden laajempaa käyttöön ottamista ja välitön rekrytointi ilman vakansseja tapahtuvan kysynnän ja tarjonnan kohtaannon paranemista.

Teknologian paranemisen vaikutuksia voidaan pyrkiä arvioimaan nykyisen työnvälitysteknologian eri työpaikan täyttömenetelmien tehokkuuksia vertailemalla. Työmarkkinatorin analyttisen ja teknologisen kehitystyön taustalla on muun muassa Matomäen, Leuhun ja Alinin (2018) kuvaama noin 100 algoritmin testaus. Informaatiota työsuhteen syntymisestä on saatu työtarjousten kautta tapahtuvista työllistymisistä. Parhaiten työllistymistä ennustavia yksittäisiä tekijöitä ovat ammatti ja asuinpaikka.

Työtarjous ja verkkorekrytointi referenssilaskelmissa

⁹ Sundvall, Santtu – Härmälä, Kennet (2016); Julkisen työnvälityksen vaikuttavuus – vertailussa työtarjoukset ja ehdolle asetellut. Työpoliittinen aikakauskirja 3/2016, työ- ja elinkeinoministeriö <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2016100724895>.

¹⁰ Räisänen, Heikki (2013); Työtarjouksen vaikutus työpaikkojen täytön ja rekrytoinnin keston julkisessa työnvälityksessä, TEM-analyyseja 54/2013, työ- ja elinkeinoministeriö, <http://tem.fi/analyysit-vuosi-2013>.

¹¹ Räisänen, Heikki, - Järvelä, Simo (2014); Työtarjousten käytön lisäys – vuoden 2014 politiikkamuutoksen arviointia, TEM-analyyseja 61/2014, työ- ja elinkeinoministeriö <http://tem.fi/analyysit-vuosi-2014>.

¹² Räisänen, Heikki (2016); Saavutettiin kylläntymispiste? Työtarjousten lisätyn käytön vaikutus avointen työpaikkojen täyttöön ja rekrytoinnin keston vuonna 2015. TEM-analyyseja 70/2016, työ- ja elinkeinoministeriö <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-106-7>.

¹³ Jaakko Matomäki – Tiia Leuhu – Jouni Alin: Mätsäysalgoritmi kohtaannon edistäjänä. Työpoliittinen aikakauskirja 1/2018, työ- ja elinkeinoministeriö <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-321-4>

Työ- ja elinkeinotoimisto voi antaa työnhakija-asiakkaalleen työtarjouksen, joka on TE-toimiston kannanotto siihen, että työnhakijan tausta, osaaminen ja hakutoiveet huomioon ottaen hän voisi työllistyä tähän tiettyyn työpaikkaan. Työttömän työnhakijan on työttömyysturvan menettämisen uhalla haettava työtarjouksen kohteena olevaa paikkaa, ellei hän esitä jotain hyväksyttävää syytä hakematta jättämiselle. Työtarjous on siten sekä yksilöllisesti kohdennettu että valikoiva. Työpaikkaa tarjoavan työnantajan täytyy myös hyväksyä työpaikan täytössä käytettävä menettely.

Aiemmat työtarjousten vaikutuksia koskevat analyysit osoittavat eri aikoina yhtäpitävästi sen, että työtarjouksilla on muutoin monien tekijöiden suhteen samanlaisten työpaikkojen avoinna olon kestoa ja koko työnantajan rekrytointiprosessin kestoa tehostavia vaikutuksia. Vaikutuksia on tutkittu eloonjäämisanalyysillä, joten työtarjousten tehokkuusetu muutoin täytettyihin työpaikkoihin verrattuna on erilainen avoinna olon ja rekrytoinnin kestoajakauman eri kohdissa. Tehokkuuserot ovat työtarjousten eduksi jopa useita kymmeniä prosenttiyksikköä (Räisänen 2013, Räisänen – Järvelä 2014, Räisänen 2016). Vastaavaa metodologiaa hyödyntäen on tätä vaikutusarviointia varten analysoitu vuoden 2019 kattavalla julkisen työnvälityksen vakanssiaineistolla työtarjousten ja muiden työpaikan täyttömenetelmien vaikuttavuutta. (Julkisen työnvälityksen työpaikkojen avoinna olon ja rekrytoinnin kesto ja työnvälitysteknologian vaikutus v. 2019¹⁴).

Tarkasteluilla on pyritty spesifioimaan työnvälitysteknologian vaikutusta. Yksi referenssipohja on työtarjouksen käyttö verrattuna kaikkiin muihin työpaikan täyttötapoihin. Näiden analyysien jälkeen on vertailtu työtarjoustäyttöä muuhun TE-toimiston hakijalla täyttöön sekä verkkotäyttöä muuhun työpaikan täyttöön, jolloin myös ”hakijapoolit” ovat enemmän verrannollisia keskenään. Lisäksi analyysi on suoritettu vain palkkatyöpaikkoja tarkastellen. Näiden kontrollointien jälkeen sekä täytettäviä työpaikkoja että paikan täyttävien työnhakijoiden valikoitumista paikkaan joko TE-toimiston kautta tai muutoin on voitu vertailla. TE-toimisto voi antaa työtarjouksen vain omalle työnhakijalleen, joten sen vertailua on tehty muutoin TE-toimiston hakijalla täytettyyn paikkaan. Vastaavasti työnantajan täyttäessä paikan verkon kautta, on vertailukohtana muuten täytetty työpaikka. Verkkotäytössä tai muussa täytössä paikka voidaan täyttää periaatteessa millä tahansa työnhakijalla. Näissäkin analyysissä työtarjoustäyttö on muuten TE-toimiston hakijalla täyttöä tehokkaampaa ja verkkotäyttö muuta täyttöä tehokkaampaa. Tulokset vahvistavat aiempien tutkimusten havaintoja siitä, että kehittyneellä työnvälitysteknologialla on merkitystä tehokkuudelle. Koska vastaavanlaisia analyysieja on tehty eri aikoina, vaikuttavat tehokkuuserot varsin pysyvästi.

Työtarjousten vaikutus muuhun täyttöön verrattuna antaa alustavan referenssipohjan kohtaantoteknologian parantamisen vaikutusten arvioinnille. Työtarjoukset näyttävät lyhentävän koko työnantajan rekrytointiprosessia 1–50 päivän kestoalueella 18–47 prosenttiyksikköä kaikkien paikkojen osalta ja 19–47 prosenttiyksikköä hakuajalliset paikat pois lukien. Avoimista työpaikoista laskettuna työtarjousten vaikutukseksi voidaan arvioida -5–35 prosenttiyksikköä kaikista paikoista ja 33–48 prosenttiyksikköä hakuajalliset paikat pois lukien. Lukuun ottamatta yhden mallin kestoalueetta 25 päivästä lukien, vaikutus on positiivinen ja varsin voimakas.

Työtarjousten käytön ominaispiirteet, kuten valikoivuus ja kohdentaminen ovat samoja kuin Työmarkkinatorin kohtaantotoiminnallisuudessakin. Kohtaantotoiminnallisuuteen ei kuiten-

¹⁴ Julkisen työnvälityksen työpaikkojen avoinna olon ja rekrytoinnin kesto ja työnvälitysteknologian vaikutus v. 2019. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisematon muistio 11.6.2021

kaan liity velvoittavuutta toisin kuin työtarjouksiin. Sen vuoksi tässä arvioitavan teknologiauudistuksen vaikutus ei yllä samaan tasoon työtarjousten vaikutusten kanssa. Sen sijaan verkkotäytön tehokkuutta koskevia tuloksia voidaan pyrkiä soveltamaan referenssilaskelmana.

Tarkemmalla analyysiasetelman kontrolloinnilla työtarjouksen tehokkuusero muuhun TE-toimiston hakijalla täyttöön on 1–50 päivän kestoalueella 26–42 prosenttiyksikköä kaikissa avoimissa paikoissa ja hakuajalliset paikat pois lukien 38–52 prosenttiyksikköä. Kun tarkasteluun otetaan ainoastaan kaikki palkkatyöpaikat, supistuu tehokkuusero 3–20 prosenttiyksikköön.

Verkkotäytön osalta vertailu muuhun paikan täyttöön on kaikissa avoimissa työpaikoissa 2–44 prosenttiyksikköä kestoalueella 1–50 päivää. Hakuajalliset paikat pois lukien verkkotäytön tehokkuusero on 0–19 prosenttiyksikköä. Kun mukaan tarkasteluun otetaan ainoastaan palkkatyöpaikat, on tehokkuusero verkkotäytön hyväksi 2–44 prosenttiyksikköä. Ero on olematon tai vähäisin 1 päivän keston kohdalla ja enimmillään tyypillisesti 15–35 päivän kestoalueilla. Keskimääräinen verkkotäytön työpaikan täyttöä kasvattava vaikutus palkkatyöpaikoissa hakuajalliset paikat pois lukien on 33 prosenttia vuonna 2019.

Edellä esitettyjen teknologiamuutoksen referenssilaskelmien perusteella ei erilaisten kontrollintien jälkeenkään ole mahdollista esittää yksiselitteistä arviota Työmarkkinatorin kohtaantominaisuuksien vaikutuksista. Taustalaskelmissa valikoitumista on pyritty kontrolloimaan sekä selittäväillä muuttujilla että asetelmia kehittämällä, mutta todennäköisesti referenssilaskelmien tuloksiin sisältyy kuitenkin edelleen kontrolloimatonta valikoivuutta. Sen sijaan sitä, miten paikkojen ilmoittamis-, haku- ja täyttöprosessi tulee uudessa järjestelmässä toimimaan suhteessa referenssilaskelmien eri tavoin valikoituneisiin osaryhmiin, ei ole mahdollista arvioida. On mahdollista, että edellä esitettyjen laskelmien mukaiset arviot voisivat joissain oloissa toteutua. Todennäköisesti ne toteutuvat kuitenkin vain osassa työpaikkoja. Varovaisuusperiaatteen vuoksi käytämme kuitenkin tavanomaisen paikkojen täytön kestoalueen alhaisinta verkkotäytön estimaattia kestoalueella 8–50 päivää, 3–19 prosenttiyksikköä. Tätä lähtökohtaa voidaan perustella myös sillä, että arvioissa vertailtavien paikkojen ja hakijaryhmien kontrollointi ei voi olla täydellistä, vaan se voi edelleen sisältää aineistossa havaitsematta jäävää valikoivuutta. Kaikkein lyhimmän kestoalueen paikkoihin voi liittyä ennalta sovittuja työsuhteita ja vaikka vakiointia on pyritty tekemään, jätetään 1 päivän kestot pois laskelmasta. Buskin (2014) verkkokrytoinnin käyttöönottovaihetta koskeva tulos oli 14 prosenttia korkeampi täytön todennäköisyys. Uusi palveluteknologia lyhensi työpaikan avoinna olon kestoja, koska täytön todennäköisyys oli 14 prosenttia korkeampi uudistuksen jälkeen. Busk päättyy siihen, että erityisesti kaupunkimaisten alueiden työnantajat hyötyivät teknologiauudistuksesta.

Potentiaalisen työllisyyden käyttöönoton arviointi

Julkiseen työnvälitykseen ilmoitettiin vuonna 2019 uutta 789 026 avointa työpaikkaa. Vuoden 2020 pandemiaoloissakin paikkoja ilmoitettiin 686 970. Paikkojen avoinna olon kestoja voidaan tarkastella erilaisin tilastollisin indikaattorein. Työnvälityksen käytäntöjen ja työnvälitystilaston määritysten takia vain suhteellisen pieni osa avoinna olleista ja avoinna olon päättäneistä työpaikoista näkyy tilastoissa täyttyneinä työpaikkoina. Tämä johtuu siitä, että kategorioita ”haku-aika päättynyt” ja ”hakijoita riittävästi” ei nykyisin lasketa täyttyneiksi työpaikoiksi, koska niiden täyttyminen ei työnantajan palvelupyynnön takia ole varmuudella julkisen työnvälityksen tiedossa.

Seuraavassa käytetään työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston määritelmien mukaista tietoa kaikkien vuoden aikana avoinna olleiden työpaikkojen avoinna olon kestoista. Vuonna 2018 julkisessa työnvälityksessä oli avoinna 734 472 työpaikkaa ja niiden avoinna olon kesto oli keskimäärin 30 päivää. Vuonna 2019 vastaavat luvut olivat 837 749 paikkaa ja 31 päivää.

Vuonna 2020 paikkamäärä oli 741 506 ja kesto 33 päivää. Vakanssien määrästä ja niiden kestosta muodostuu potentiaalinen työllisyys. Sekä kestot että vakanssimäärät ovat pitemmällä aikavälillä kasvaneet, joten teknologiamuutoksen vaikutuspotentiaali on siis aiempaa suurempi.

Vakansseihin sisältyvä potentiaalinen työllisyys julkisen työnvälityksen osalta voidaan laskea seuraavasti:

$E_{\text{potentiaali(vuosi)}} = (\text{avoinna olon kesto} / \text{päiviä vuodessa}) * \text{avoimien paikkojen määrä} = \text{rekrytointiviive henkilötyövuosina, eli työllisyysvaikutuksen potentiaalinen yläraja}$

$$E_{\text{potentiaali (2019)}} = (31 / 365) \times 837\,749 = 71\,151$$

$$E_{\text{potentiaali (2020)}} = (33 / 365) \times 741\,506 = 67\,040$$

Yhden päivän keston muutoksen vaikutus v. 2019 = $71\,151 / 365 = 195$ työllistä

Ja vastaava muutos vuoden 2020 tilanteessa = $67\,040 / 365 = 184$ työllistä

Edellä todettu 3–19 prosenttiyksikön tehokkuusero tulkitaan tässä vastaavansuuruiseksi suhteelliseksi muutokseksi¹⁵.

Tämä merkitsee päivissä noin 1–6 päivän avoinna olon keston tehostumista vuoden 2019 tilanteessa laskettuna (3 prosenttia 31 päivästä on noin 0,92 ja 19 prosenttia noin 5,9 päivää). Avoinna olon keston tehostuminen 1–6 päivällä merkitsisi sitä, että potentiaalista työllisyyttä olisi vuonna 2019 voitu saatu käyttöön noin 200 – 1 200 henkeä ja vuoden 2020 tasossa hiukan vähemmän.

Vaikutus ei voi toteutua kaikissa avoimissa työpaikoissa ja rekrytointiprosesseissa tasaisesti ja monissa se ei voi toteutua ollenkaan. Potentiaalisen työllisyyden käyttöönotto merkitsee sitä, että työ myös alkaa aiemmin kuin ennen uudistuksen käyttöönottoa olisi tapahtunut. Ennalta määriteltäviä avoinna olon kestoja noudattavissa hakuprosesseissa nopeutuminen voi tapahtua työnantajan osuudessa. Osassa rekrytointeja myös työn alku on ennalta määriteltäviä. Työmarkkinatorin kohtaantoa parantava vaikutus voi kuitenkin alkaa tiivistää myös ennalta määriteltäviä hakuajkoja, kun hakuajoista sopiva työnantaja ja julkinen työvoimapalvelu havaitsevat teknologian tehostavan vaikutuksen. Siksi ei ole perusteltua ajatella, että kohtaanto tehostuisi vain muissa kuin hakuajallisissa paikoissa. Sen sijaan arvion ylärajaan on aiheellista suhtautua varovaisuudella.

Kumuloituessaan useiden vuosien aikana, on työllisyysvaikutus varsin merkittävä. Useat empiiriset tulokset osoittavat, että teknologian vaikutus kohtaantoon on varsin pysyväisluontoinen. Tämä ei tarkoita avoinna olojen ja rekrytointiaikojen jatkuvaa lyhenemistä, vaan kussakin työmarkkinatilanteessa eri kohtaantoteknologioiden suhteellisten erojen pysyvyyttä.

¹⁵ Analyysissä eloonjäanti on laskettu SPSS-ohjelmiston Coxin regressiomalleilla. Alussa kaikki paikat ovat avoimia eli ”elossa”. Tietyissä jakauman kestopisteissä havaittava ero paikkojen eloonjäännissä voidaan tulkita prosenttiyksikköjen eroiksi. Mikäli eroa ajatellaan suhteessa kaikkiin mallin havaintoihin, on tuo ero samalla myös suhteellinen ero. Osassa mallinuksissa laskelmat on suoritettu niin, että täyttötapa on joko binäärinen tai kategorinen selittävänä kovariaattina, jolloin tuloksena saadaan kovariaatin keskimääräinen vaikutus.

Välitön rekrytointi vaikutusmekanismina

Farmin (2018¹⁶ ja 2009¹⁷) mukaan rekrytointi voi olla välitöntä, jolloin avoimia työpaikkoja ei ole. Poikkeamat välittömästi rekrytoinnista johtavat täyttämättömiin työpaikkoihin ja voivat laskea työllisyyttä ja nostaa työttömyyttä (Farm 2018, 1). Farmin mukaan vakanssiaste ei ole työvoiman kysynnän mitta, vaan välittömästi rekrytoinnista poikkeamisen mitta. Myös Noll, Heckman ja Rebien (2009¹⁸, 9-10) käsittelevät vastaavanlaista ilman vakanssia tapahtuvaa rekrytointia. On realistista olettaa, että työnantajien päästessä tarkastelemaan hakijaprofiileja, jokin osa aiemmin julkisen työnvälityksen avoimista työpaikoista jää avaamatta ja sen sijaan pyritään käyttämään Farmin tarkoittamaa välitöntä rekrytointia työvoiman haussa. Tällä työnvälitysteknologian parannuksesta seuraavalla muutoksella voi olla rekrytointiprosessia nopeuttavia vaikutuksia, mikä sinällään lisää lievästi työllisyyttä. Profiilien seuraaminen antaa mahdollista rekrytointia ajattelevalle työnantajalle markkinatietoa hakijoiden osuvuudesta juuri työnantajan aikomaan rekrytointiin. Vaihtoehto, avoimen työpaikan ilmoittaminen, lisätietojen antaminen, hakemusten käsittely, haastattelut ja mahdolliset työtестit, ovat työntensiivisiä ja aikaa vieviä vaiheita rekrytointiprosessissa. Erityisesti kiireellisyys voi vaikuttaa siihen, kuinka paljon välitöntä hakijoiden profiilien kautta tapahtuvaa ja yhteydenottoihin perustuvaa rekrytointia ilman avointa työpaikkaa tullaan toteuttamaan. Välittömän rekrytoinnin käyttöön vaikuttaa myös markkinatilanne, kuten työmarkkinoiden kireys. Erityisesti korkean työttömyyden aikana työnantaja voi pyrkiä välttämään avoimen työpaikan ilmoittamista ja laajaa hakijoiden joukkoa. Välitön rekrytointi hakijaprofiilien seurannan ja siihen kytkeytyvien yhteydenottojen kautta voi joissain tilanteissa heikentää työmarkkinoiden toimintaa, kun hakijat eivät saa tietoa työmahdollisuudesta. Jatkuessaan ja yleistyessään välitön rekrytointi hävittää avoimiin työpaikkoihin liittyvän signaali-vaikutuksen siitä, missä on työmahdollisuuksia ja minne työnhakua kannattaa suunnata. Kysynnän ja tarjonnan kohtaannon edistämisen kannalta välitön rekrytointi edellä kuvatulla tavoin on rekrytoivan työnantajan väline. Työnhakija voi olla systemaattisesti yhteydessä vain avoimen työpaikan ilmoittavaan työnantajaan, vaikka voikin kysellä työmahdollisuuksia sopivilta työnantajilta.

Vaikutusarvioon liittyvät epävarmuudet

Vaikutusarviossa on käyty läpi keskeiset tutkimustietoon ja parhaaseen työpaikkailmoitus-kohdattaiseen mikroaineistoon perustuvat arviot Työmarkkinatori –uudistuksen työllisyysvaikutusten arvioimiseksi. Työllisyysvaikutuksia koskeviin arvioihin liittyy kuitenkin epävarmuustekijöitä, joiden vuoksi arvioita on pidettävä suuntaa-antavina. Arvioinnissa ei ole voitu hyödyntää erityisesti Suomea koskevaa tutkimusta sen vähäisyyden vuoksi. Lisäksi huomioitava, että uudistuksen käyttöönottovaiheen työmarkkinatilanne sekä se, miten eri toimijat omaksuvat uuden teknologian käytön, voivat vaikuttaa sen tuloksiin myöhempinäkin vuosina.

Epävarmuudet liittyvät lisäksi siihen, että vain yhden tunnistetun vaikutusmekanismin, kohtaan-toteknologian uudistus, osalta voidaan esittää laskelmia. Laskelmiin taas voi sisältyä valikoitumista, jota aiemmat tutkimukset ja tässä käytetty arviointimenetelmä ei kykene tunnistamaan.

¹⁶ Farm, Ante (2009); Unemployment and Vacancies, Swedish Institute for Social Research (SOFI), Stockholm University, Working paper 8/2009, www.sofi.su.se

¹⁷ Farm, Ante (2018); Measuring the Effect of Matching Problems on Unemployment. *International Labour Review* vol 159, issue 2, p 243-258, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/ilr.12095>.

¹⁸ Noll, Susanne – Heckmann, Markus – Rebien, Martina (2009); Erscheinungsformen und Ausmaß ungedeckter Arbeitskräftenachfrage in der Verlaufsperspektive. IAB Forschungsbericht 7/2009, [Er-scheinungsformen und Ausmaß ungedeckter Arbeitskräftenachfrage in der Verlaufsperspektive \(iab.de\)](http://www.iab.de/Er-scheinungsformen-und-Ausma%C3%BC3-ungedeckter-Arbeitskr%C3%A4ftenachfrage-in-der-Verlaufsperspektive)

Valikoitumiseffektin kontrolloimiseksi arvioissa on käytetty useita mallilaskelmia, useita selittäviä muuttujia ja vertailuasetelmilla on asteittain pyritty parantamaan vertailtavuutta, jotta jäljelle jäisi mahdollisimman pelkistetyksi kohtaantoteknologian uudistuksen vaikutus.

Työnhakijoiden ja työnantajien suorat yhteydenotot ilman vaatimusta avoimesta työpaikasta voivat aiheuttaa sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia työllisyydelle. Kohtaannon tehokkuuden ja osuvuuden paraneminen voivat olla myönteisiä elementtejä, mutta muiden toimijoiden työmarkkinoita ja rekrytointia koskevan informaation kapeneminen voi olla puolestaan haitallista. Tämän vaikutuksen laskennalle ei ole näyttöä, mutta ilmiön synty jossain mitassa vaikuttaa varsin todennäköiseltä.

Sosiaaliset vaikutukset

Vaikutukset työttömiin

Lakiesityksellä otettaisiin käyttöön uudet digitaaliset palvelut, joiden käytön on tarkoitus olla työnhakija-asiakkaalle nykyisiä verkkopalveluja helpompaa. Vuonna 2019 noin 84 prosenttia ja vuonna 2020 noin 91 prosenttia työnhakijoista käynnisti työnhaun verkkopalvelun kautta, joten asioinnin sujuvoitumisella arvioidaan olevan positiivinen vaikutus enemmistöön työnhaun aloittavista. Työnhakijoiden muusta verkkoasioinnista ei ole saatavissa tarkempaa tietoa. Asioinnin helpottuminen mahdollistaa myös sen, että asioidessa voisi keskittyä työnvälityksessä tarvittavien olennaisten tietojen arvioimiseen ja kirjaamiseen.

Lakiesityksen myötä olisi mahdollista käyttää uudenlaista työnhakumahdollisuutta. Työnhakija voisi jatkossa luoda vahvasti tunnistautuneena uudelle palvelualustalle anonyymien esittely (työnhakuprofiili), jolloin työnantajalle ei näkyisi esimerkiksi henkilön nimeä, sukupuolta tai ikää. Tämän kaltaisella anonyymilla hakemuksella arvioidaan ainakin joissain tilanteissa olevan työnhakijoiden yhdenvertaisuutta lisäävä vaikutus. Selvitysten ja myös työnhakijoilta saadun palautteen mukaan ikääntyneemmät työttömät kokevat iän olevan yleinen syy sille, ettei hakijaa ole kutsuttu haastatteluun. Myös ulkomaalaisen nimen omaavilla työnhakijoilla voi rekrytointisyrjintätutkimusten mukaan olla osaamisesta huolimatta vaikeuksia tulla valikoiduksi haastatteluun. Työnhakuprosessissa sivuutetuksi tuleminen muusta kuin osaamiseen liittyvästä syystä voi merkittävästi vähentää työnhakijan motivaatiota hakea työtä. Anonyymia rekrytointia on kokeiltu joidenkin suurien kaupunkien rekrytoinneissa ja kokemukset ovat olleet myönteisiä.

Työnvälityksen tehostuminen ja kohtaannon edistäminen parantavat työllistymistä. Lakiesityksellä voi siten olla välillisesti vaikutusta työttömien hyvinvoinnin ja osallisuuden lisääntymiseen.

Tasa-arvovaikutukset

Ehdotetut säännökset ovat sukupuolineutraaleja. Mahdolliset tasa-arvovaikutukset ovat välillisiä ja syntyvät julkisten työ- ja elinkeinopalveluiden toimeenpanossa.

Työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilaston mukaan työnhakijoiden sukupuolijakauma oli vuonna 2019 hyvin tasainen. Eri henkilöitä oli vuoden aikana työnhakijana yhteensä noin 770 000, joista miehiä oli työnhakijana vain noin 8 000 enemmän kuin naisia. Ikäryhmittäin tarkasteltunakin ero miesten ja naisten sukupuolijakautumassa oli pieni lukuun ottamatta alle 25-vuotiaita työnhakijoita, jossa miesten osuus oli noin 55 prosenttia työnhakijoista. Naisia oli miehiä enemmän työnhakijoina vain 25–49 -vuotiaissa työnhakijoissa, jossa naisten osuus oli noin 51 prosenttia.

Esitettyjen lakimuutosten on arvioitu sujuvoittavan asiointia ja nopeuttavan työnvälitystä. Sujuva asiointi ja työnvälitystä nopeuttavat toiminnallisuudet voivat puolestaan edistää sukupuolten tasa-arvoa. Mahdollisuus anonymisoituun työnhakuun voi parantaa esimerkiksi yli 50 vuotta täyttäneiden työllistymismahdollisuuksia. Helppokäyttöinen kohtaantotoiminto voi kannustaa yrityksiä huomioimaan rekrytoinnissa nykyistä paremmin vähemmistönä olevan sukupuolen, millä voi olla merkittävääkin vaikutusta toimialoilla, jotka ovat vahvasti mies- tai naisvaltaisia.

Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Uusi digitaalisten TE-viranomaispalvelujen kokonaisuus toteuttaa osaltaan hallitusohjelman mukaista digitalisaation edistämisen ohjelmaa. Ohjelman tavoitteena on, että Suomi tunnetaan edelläkävijänä, jossa digitalisaation ja teknisen kehityksen tuomia mahdollisuuksia kehitetään ja otetaan käyttöön yli hallinto- ja toimialarajojen. Palvelujen kehittämisessä hallitusohjelman tavoitteena on, että julkiset digipalvelut ovat kansalaisten ja yritysten saatavilla vuoteen 2023 mennessä.

Esityksellä arvioidaan työllisyysvaikutusten kautta olevan välillisesti positiivisia vaikutuksia alueiden kehitykseen, elinvoimaan ja palvelutarjontaan.

Sujuva TE-viranomaispalvelu sekä tuloksellinen Työmarkkinatorin kohtaantotoiminto vahvistavat työnantajien ja yritysten luottamusta palveluun ja halukkuutta käyttää palvelua. Työnhakija-asiakkaan näkökulmasta helppokäyttöisen ja toimintoiltaan selkeän viranomaispalvelun sekä asiointin sujuvuuden arvioidaan lisäävän viranomaisen toiminnan läpinäkyvyyttä ja siten vahvistavan luottamusta viranomaisen toimintaan.

5.2.4 Tietosuojavaikutukset

Uudet työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalvelut korvaisivat nykyisen työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden vaiheittain vuoden 2022 toukokuusta lukien. Kuten edellä on todettu, yleisen tietosuojasetuksen 35 artiklassa edellytetään, että rekisterinpitäjä toteuttaa ennen käsittelyä arvioinnin suunniteltujen käsittelytoimien vaikutuksista henkilötietojen suojalle, jos käsittely todennäköisesti aiheuttaa korkean riskin luonnollisen henkilön oikeuksien ja vapauksien kannalta. Arvioinnin tarpeellisuutta arvioitaessa on otettava huomioon käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset. Lainsäätäjä voi osana lainvalmistelua tehdä tietosuojaa koskevan vaikutusten arvioinnin. Jos vaikutusten arviointi toteutetaan lainsäädäntötyön yhteydessä, ei vaikutustenarviointia ole välttämätöntä tehdä enää kyseisten käsittelytoimien yhteydessä. Tietosuojavaltuutettu on pitänyt tätä erittäin kannattavana korkean riskin käsittelyssä (lausunto 777/03/2018). Tietosuojavaltuutettu on katsonut riskejä liittyvän erityisten henkilötietoryhmien lisäksi esimerkiksi laajamittaiseen henkilötietojen käsittelyyn, joka koskee suurta rekisteröityjen määrää. Korkea riski liittyy myös käyttöoikeuksien osalta suureen määrään tietojärjestelmän käyttäjiä ja heille myönnettyihin käyttöoikeuksiin. (lausunto 777/03/2018)

Uusia työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja ja siihen kuuluvia asiakastietojärjestelmiä käytettäisiin laajasti, vastaavasti kuin nykyistä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää. Kesäkuussa 2021 työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmässä oli aktiivisessa käsittelyvaiheessa tietoja noin 640 000 henkilöstä, lisäksi tietoja oli noin 910 000 henkilöstä, joiden työnhaku ei ollut tietojen tarkistushetkellä voimassa. Tulevassa asiakastietojärjestelmäkokonaisuudessa arvioidaan käsiteltävän vastaavan henkilömäärän tietoja, koska edellytyksiä tietojen käsittelylle ei tässä esityksessä ehdoteta muutettavaksi.

Uuteen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvaan järjestelmään olisi mahdollista myöntää käyttöoikeus usean eri viranomaisen virkamiehelle ja erityistä tehtävää suorittavien tahojen palveluksessa oleville henkilöille, vastaavasti kuin nykyiseen työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Kesäkuussa 2021 nykyisen järjestelmän käyttöoikeus oli myönnetty yhteensä noin 6 600 henkilölle. Luvussa ovat mukana myös kuntakokeilukuntien palveluksessa oleville myönnetyt käyttöoikeudet. Voidaan katsoa, että sekä nykyistä että tulevaa järjestelmää käyttää suuri määrä henkilöitä.

Rekisteröityjen määrän, käsiteltävien henkilötietojen luonteen (kansallisesti määritelty salassa pidettäviksi tiedoiksi, lisäksi osin yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettuihin erityisiin henkilö-tietoryhmiin kuuluvia tietoja) ja käsitelijöiden määrän perusteella voidaan arvioida, että rekrytoinnin ja työllistymisen asiakastietojärjestelmään sisältyvien henkilötietojen käsittelyyn liittyy todennäköisesti korkea riski. Näin ollen käsittelystä on suoritettava yleisen tietosuojasetuksen 35 artiklassa tarkoitettu vaikutusten arviointi.

Arvioinnin on tietosuojasetuksen 35 artiklan 7 kohdan mukaan sisällettävä vähintään:

- a) järjestelmällinen kuvaus suunnitelluista käsittelytoimista, ja käsittelyn tarkoituksista, mukaan lukien tarvittaessa rekisterinpitäjän oikeutetut edut;
- b) arvio käsittelytoimien tarpeellisuudesta ja oikeasuhteisuudesta tarkoituksiin nähden;
- c) arvio 1 kohdassa tarkoitetuista rekisteröityjen oikeuksista ja vapauksia koskevista riskeistä; ja
- d) suunnitellut toimenpiteet riskeihin puuttumiseksi, mukaan lukien suoja- ja turvallisuustoimet ja mekanismit, joilla varmistetaan henkilötietojen suoja ja osoitetaan, että tätä asetusta on noudatettu ottaen huomioon rekisteröityjen ja muiden asianomaisten oikeudet ja oikeutetut edut.

Säännökset a alakohdassa tarkoitetuista käsittelyn tarkoituksista, tietojen tallettamisesta ja luovuttamisesta sekä henkilötietojen käsittelyn edellytyksenä olevista käyttöoikeuksista sisältyvät julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:ään sekä 13 ja 13 a lukuun. Tarkemmat kuvaukset kussakin valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvassa tietojärjestelmässä tehtävistä käsittelytoimista laaditaan erikseen.

Sekä nykyiseen että ehdotettuun lainsäädäntöön sisältyy säännökset käyttöoikeuden rajaamisesta ja käytöstä vain henkilön tehtävien kannalta välttämättömään. Tällä osaltaan varmistetaan, että käsittelytoimet ovat tarpeellisia ja oikeasuhtaisia tarkoituksiin, eli lakisääteisten tehtävien tai viranomaiselta saadun toimeksiannon hoitamiseen, nähden. Viranomaisten tehtäviä ja käyttöoikeuksia koskevien säännösten arvioidaan ohjaavan käsittelytoimia siten, että niiden on oltava tarkoituksiin nähden tarpeellisia ja oikeasuhtaisia. Lisäksi tarkempaa ohjeistusta voidaan antaa asiakastietojärjestelmäkohtaisesti.

Kuten edellä on todettu, uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöön liittyy todennäköisesti korkea riski rekisteröityjen oikeuksien ja vapauksien kannalta rekisteröityjen ja käsitelijöiden suuren määrän sekä käsiteltävien tietojen luonteen vuoksi. Lisäksi riskejä liittyy eri organisaatioiden – KEHA-keskus, työ- ja elinkeinotoimistot, kokeilukunnat – väliseen käytännön vastuun jakoon ja ohjaussuhteisiin henkilötietojen käsittelyssä. Vastuunajoa ehdotetaan selkeytettävän 2 ja 3 lakiehdotuksessa määrittelemällä kokeilukunnat kokeilulaissa rekisterinpitäjiksi ja Kansaneläkelaitos ja kunnat TYP-laiissa rekisterinpitäjiksi niiden tosiasiallista roolia vastaavasti. Tämä parantaisi rekisteröityjen oikeusasemaa, kun rekisteröityjen oikeuksista vastaavat tahot olisi selkeämmin lainsäädännössä määritelty.

Toimenpiteitä henkilötietojen käsittelyyn liittyvään korkeaan riskiin puuttumiseksi on selvitetty ja valmisteltu osana uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden suunnittelua ja toteutusta. Työn tukena on kevästä 2021 ollut ulkopuolinen taho, jonka havaintoja hyödynnetään jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa. Keskeiset havainnot tämän esityksen kannalta ovat toistaiseksi, että nykyisen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden korvaaminen uudella, nykyaikaisemmalla järjestelmä-kokonaisuudella ei aiheuta kielteisiä vaikutuksia henkilötietojen suojalle tai tietoturvalle. Järjestelmän muutoksesta aiheutuvat riskit liittyvät uuden asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käytön opetteluun ja uuteen teknologiaan. Näistä ensimmäiseen voidaan vastata esimerkiksi huolellisella järjestelmän käyttäjien perehdytyksellä ja käytön tuen vahvistetulla resursoinnilla käyttöönotto-vaiheessa. Uuteen teknologiaan liittyvät riskit ovat luonteeltaan vaikeammin ennakoitavia, mutta käynnissä oleva ulkopuolisen tahon suorittama tietosuojavaikutusten arviointityö tukee myös organisaatioiden kykyä vastata toistaiseksi tuntemattomiin riskeihin. Käynnissä oleva tietosuojavaikutusten arviointi tuo arvioitavaksi myös organisaatioiden väliseen vastuunjakoon ja ohjaussuhteisiin liittyviä käytännön kysymyksiä, joiden ratkaiseminen hankkeen jatkovalmistelun aikana tukee tietosuojan ja –turvan käytännön toteutusta rekisterinpitäjien ja -käsittelijöiden toiminnassa.

Tietosuojavaltuutetun mukaan tietojärjestelmän lainmukaisen käytön valvonnassa olennaisena suojatoimena kuuluu lokitietojärjestelmä ja siihen liittyvä käytönvalvonta. Tietosuojavaltuutetun mukaan suojatoimia voivat olla esimerkiksi (lausunto 777/03/2018):

- lokitietojärjestelmät ja muu käytönvalvonta
- tietojen käyttöä ohjaavat käyttöluoepaehdot
- säännölliset, ulkopuolisen tahon suorittamat auditoinnit
- raportointivelvoitteet valvontaviranomaiselle

Tietosuojalain sisältämät säännökset vaitiolovelvollisuudesta ja sen sanktioinnista on katsottavissa suojatoimiksi. Tietosuojalaki on yleislaki, joten nämä suojatoimet koskevat myös henkilötietojen käsittelyä uudessa asiakastietojärjestelmäkokonaisuudessa ja palvelualustalla. Myös tietosuojalaissa säädetty rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän velvollisuus toteuttaa asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi siltä osin kuin käsittely kohdistuu yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluviin henkilötietoihin, koskee uudessa asiakastietojärjestelmäkokonaisuudessa käsiteltävien henkilötietojen rekisterinpitäjiä ja käsittelijöitä. Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa esityksessä ehdotettuja tiedonhallintayksikön tietoturvallisuuden varmistamiseen liittyviä velvollisuuksia voidaan myös pitää suojatoimina. Myös kyseistä yleislakia sovelletaan työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyyn. Lisäksi hallinnon yleislakeja ja virkavastuuta koskevia säännöksiä sovelletaan viranomaisen toiminnassa.

KEHA-keskukselta aiemmin TE-digi-hankkeen aikana saadun selvityksen mukaan uuteen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvista järjestelmistä kerätään lokitietoja palvelun teknisestä toiminnasta, tietoliikenteestä, tietoturvatapahtumista sekä henkilötietojen käsittelystä. Kaikki henkilötietojen katselu, muokkaaminen ja poistaminen kirjataan lokiin. Lokitiedostot suojataan niin, että niiden muuttaminen tai poistaminen palvelun suoritus- tai ylläpito-oikeuksien ei ole mahdollista. Tekniset lokit ja henkilötietoja sisältävät lokit eriytetään toisistaan. Henkilötietoja sisältävät lokit suojataan niin, että niiden lukeminen on mahdollista ainoastaan tehtävään nimetyiltä henkilöiltä. Lokien säilytysaika määritellään niin, että lokit mahdollistavat henkilö-

tietoihin tai muihin salassa pidettäviin tietoon kohdistuvien rikosten selvityksen rikoksen vanhenemisajan puitteissa, mutta säilytysajassa huomioidaan myös tietosuoja-asetuksen vaatimukset henkilötietojen säilytykselle.

Asiakastietojen käsittelyä varten on olemassa käyttölupehdot, joissa kuvataan, millä perusteella käyttöoikeus tietoihin annetaan, käyttöoikeuksien hyväksymis- ja hallintaprosessi sekä tietojen käytön valvonta. Käyttölupehdoissa sovitaan myös vastuukysymykset sekä sanktiot mahdollisten väärinkäytösten ja tietoturvaloukkausten varalle. Tietojärjestelmässä havaituista tietoturva- ja tietosuojapoiikkeamista raportoidaan tilanteen edellyttämällä tavalla valvoville viranomaisille, kuten tietosuojavaltuutetulle, ohjaaville ministeriöille, Viestintäviraston kyberturvallisuuskeskukseen ja Valtiontalouden tarkastusvirastoon.

[Täydennetään lausuntokierroksen aikana]

Yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan jäsenvaltion on kuultava tietosuojavaltuutettua valmistellessaan hallituksen esitystä, joka liittyy henkilötietojen käsittelyyn. Tietosuojavaltuutetun toimistolta on pyydetty ja saatu alustava kommentteja esityksen lähtökohdista toukokuussa 2021. Tietosuoja-valtuutetun toimistolta on pyydetty lausuntoa esitysluonnoksesta kirjallisen lausuntokierroksen yhteydessä.

5.2.5 Tiedonhallinnan muutosvaikutukset

Lakiesitykseen sisältyy tiedonhallintaa koskevia säännöksiä. Esityksen valmistelun yhteydessä on tehty tiedonhallintalain 8 §:n 2 momentissa edellytetty tiedonhallinnan muutosten arviointi. Esityksellä on tunnistettu olevan vaikutuksia tiedonhallinnan järjestämiseen ja vastuisiin sekä tietoturvaan.

Lakiesityksessä ehdotetuilla muutoksilla ei tunnistettu olevan vaikutuksia asianhallintaan, kuten rekisteröitäviin tietoihin, tietojen saantiin tai rekisteröinnissä käytettäviin metatietoihin, eikä palvelujen tiedonhallintaan. Esitetyillä muutoksilla ei myöskään tunnistettu olevan vaikutuksia asiakirjojen julkisuuteen, salassapitoon, tietosuojaan tai tiedonsaantioikeuksiin.

Tiedonhallinnan järjestäminen ja vastuut

Esitykseen sisältyy ehdotuksia uusista tehtävistä, joilla on merkitystä tarkasteltaessa tiedonhallinnan järjestämiseen ja vastuisiin liittyviä kysymyksiä. Tiedonhallintaan liittyviä vastuita ja tehtäviä koskevat muutokset kohdistuvat pääosin KEHA-keskukseen. Palvelualustan kehittäminen ja ylläpito, palvelualustan käyttöehtojen määrittely, palvelualustan käytön valvonta, työnhakuprofiilien tietovarannon kehittäminen ja ylläpito sekä työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjäyys olisivat KEHA-keskukselle uusia tehtäviä, joihin liittyvien vastuiden osalta lainsäädännössä on tunnistettu päivitystarpeita. Lakiesitykseen on sisällytetty tarvittavat säännökset edellä mainituista KEHA-keskuksen uusista tehtävistä. Asiakastietojen käsittelyyn, käytettävään asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen ja tietovarantoon liittyvät KEHA-keskuksen vastuut säilyvät ennallaan.

Rekisterinpitäjäyys

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän yhteisrekisterinpitäjiä ovat KEHA-keskus ja työ- ja elinkeinotoimistot. Esityksen mukaisesti kokeilulaissa tarkoitetuista kokeilualueiden kunnista tulisi työ- ja elinkeinotoimistojen sijaan yhteisrekisterinpitäjiä KEHA-keskuksen kanssa kokeilulaissa tarkoitettuihin asiakasryhmiin kuuluvien asiakkaiden tietojen osalta. Kokeilualueiden kuntien määrittely rekisterinpitäjäksi ei

muuttaisi henkilötietojen käsittelyn perustetta tai käyttötarkoituksia. Lisäksi kokeilualueiden kunnilla säilyisi edelleen velvollisuus käyttää kokeilulaissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvussa tarkoitettuja tietojärjestelmäpalveluja asiakastietojen käsittelyssä. Kokeilualueiden kunnat vastaisivat omalta osaltaan käsittelemiensä ja tallettamiensa tietojen oikeellisuudesta ja eheydestä sekä niihin liittyvistä tietopyynnöistä. Kokeilukuntien tallettamat tiedot säilytetään yhteisessä tietovarannossa ja tiedot arkistoidaan arkistolain (831/1994) mukaisesti.

KEHA-keskus vastaisi jatkossakin valtion tarjoamien tietojärjestelmäpalvelujen yleisen tietosuoja-asetuksen 25 artiklassa tarkoitettuun sisäänrakennettuun ja oletusarvoiseen tietosuojasta, 32 artiklassa tarkoitettuun käsittelyn turvallisuudesta, 35 artiklassa tarkoitettuun tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista, 36 artiklassa tarkoitettuun ennakkokuulemisesta sekä 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuun rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvaluutta, koska se tosiasiallisesti käyttäisi rekisterinpitäjälle kuuluvaa määräysvaltaa ja voisi toteuttaa mainitut rekisterinpitäjän velvoitteet. Yhteisrekisterinpitäjyyden laajentaminen kokeilualueiden kuntiin ei muuttaisi KEHA-keskuksen roolia asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden teknisenä ylläpitäjänä.

Tietoturva

Tietoturvallisuuden osalta on tarkasteltu esitettyjen muutosten mahdollisesti aiheuttamia riskejä tiedonhallinnalle, tietojenkäsittelylle, tietojärjestelmille ja tietoaisteille.

Tietoturvaan liittyvät vastuut eivät ehdotettujen lakimuutosten myötä muutu. Edellä todetuin tavoin KEHA-keskus vastaisi jatkossakin asiakastietojärjestelmän, tietovarannon ja palvelualustan teknisestä tietoturvasta. KEHA-keskus myöntäisi käyttöoikeudet asiakastietojärjestelmään tiedonsaantioikeuden ja käyttötarpeen perusteella.

Järjestelmämuutoksella, jossa vanha teknologia korvataan uudella, ei lähtökohtaisesti arvioida olevan negatiivisia vaikutuksia ja sen nähdään parantavan tietoturvaa. Uuden tietojärjestelmän käyttöönoton merkittävimmät riskit tietoturvan näkökulmasta liittyvät käyttäjien osaamiseen ja järjestelmän ylläpitäjien teknologiaosaamiseen. Käyttäjien osaamiseen liittyvällä riskillä tarkoitetaan muun muassa sitä, että järjestelmää ei osata käyttää tai sitä, että koulutus ja perehdytys on puutteellista. Järjestelmän ylläpitäjien teknologiaosaamiseen liittyvällä riskillä tarkoitetaan puolestaan esimerkiksi puutteellista testausta ulkoisten tietosuojajauhkien osalta.

TE-digi-hankkeesta laaditaan tietosuojavaikutusten arviointi, jossa roolien ohella tarkastellaan yksityiskohtaisemmin prosesseja ja ohjeistuksia. Tietosuojavaikutusten arvioinnissa tarkastelun kohteena ovat roolit, vastuut ja valta, järjestelmäkehityksen aikainen tekeminen sekä käyttöönottoon valmistautuminen ja käyttö. Arviointi valmistuu syyskuun loppuun 2021 mennessä ja sitä on tarkoitus hyödyntää hankkeen toteutuksessa ja ohjauksessa.

Tietoaisteiden muodostaminen ja luovutustapa

Tarkastelun kohteena on tiedonhallintalaissa säädettyistä velvollisuuksista poikkeaminen ja poikkeamisen perusteet. Tiedonhallintalaissa säädetty velvollisuudet koskevat asiakirjan sähköiseen muotoon muuttamista, tietojen saatavuutta koneluettavassa muodossa, otteiden ja todistusten keräämistä asiakkailta sekä tietoaisteiden säilytystarpeita ja luovutustapoja. Lakiesitykseen sisältyvillä muutoksilla ei ole vaikutuksia tietoaisteiden muodostamiseen tai säilytystarpeisiin eikä välittömiä vaikutuksia tietojen luovutustapaan. Lakiesityksessä tarkoitettu tietovarannosta tehtäisiin säännönmukaisia ja vakiosisältöisiä tietojen luovutuksia muun muassa

Työnvälitystilastoon. Näihin luovutuksiin käytettäisiin tiedonhallintalain 22 §:n 1 momentin mukaisesti teknisiä rajapintoja.

Tietovarantojen yhteentoimivuus ja hyödyntäminen

Esitetyillä muutoksilla ei tunnistettu olevan vaikutuksia viranomaisten välisten tiedonsiirtojen sisältöihin. Uuden palvelualustan käyttöönoton arvioidaan kuitenkin edellyttävän uusien rajapintojen rakentamista viranomaisten välisiä tiedonsiirtoja varten. Rajapintojen rakentamisesta aiheutuu kustannuksia erityisesti KEHA-keskukselle, mutta mahdollisesti myös muille viranomaisille.

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

1 luku Yleiset säännökset

9 §. *Työssäkäyntialue.* Pykälässä maininta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä korvattaisiin maininnalla valtakunnallisesta tietovarannosta 13 lukuun ehdotettavien muutosten mukaisesti.

2 luku Työnhakija

1 §. *Työnhaun käynnistäminen ja voimassaolo.* Pykälän 1 momentissa maininta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä korvattaisiin maininnalla valtakunnallisesta tietovarannosta 13 lukuun ehdotettavien muutosten mukaisesti.

3 luku Työnvälitys

3 §. *Työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen ja ilmoituksen poistaminen.* Pykälän 1 momentissa maininta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä korvattaisiin maininnoilla palvelualustasta ja valtakunnallisesta tietovarannosta 13 lukuun ehdotettavien muutosten mukaisesti. Palvelualustalta poistaminen poistaisi ilmoituksen näkyvistä ja varannosta poistaminen poistaisi kaikki ilmoitusta koskevat tiedot.

12 luku Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §. *Tiedonsaantioikeus.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että tiedonsaantioikeus kytettäisiin nykyisen välttämättömyysedellytyksen sijaan tietojen tarpeellisuuteen laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi. Tiedonsaantioikeuden piirissä olevat tiedot luettelaisiin 13 luvun ehdotetussa 2 §:ssä. Muutoksen tarkoitus on sujuvoittaa tiedonsaantioikeuden toteuttamista käytännössä. Tiedonsaantioikeus olisi nykyistä yksinkertaisempi todeta. Momentissa Työttömyysvakuutusrahasto muutettaisiin Työllisyysrahastoksi vuonna 2019 voimaan tulleen nimimuutoksen mukaisesti.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin työllisyyden edistämisen kuntakokeilun ajaksi säännös työllistymistä tukevan palvelun tuottajan tiedonsaantioikeudesta. Kuntakokeilun ajan on voimassa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentin muutos, jossa säädetään harkinnanvaraisen kulukorvauksen myöntämisestä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittuun työllistymistä tukevaan palveluun osallistuvalla henkilöasiakkaalle. Säännöksessä tarkoitettu palvelu voi olla muutakin kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettut palvelut. Nykyisin 12 luvun 6 §:n 2 momentissa säädetään julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajan tiedonsaantioikeudesta. Tiedonsaantioikeus ei siten koske sellaista palveluntuottajaa, jonka palvelu on muuta kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua palvelua. Tällainen palveluntuottaja tarvitsee kuitenkin vastaavasti kuin julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottaja henkilöasiakkaasta joitakin tietoja järjestääkseen palvelua hänelle. Tyypillisesti palveluntuottajalle välttämättömiä tietoja palvelun järjestämiseksi olisivat henkilöasiakkaan nimi- ja yhteystiedot.

Pykälän 4 momentti, jossa säädetään tietojen luovuttamisesta konekielisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla, poistettaisiin. Tiedonhallintalain 22 ja 23 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisen tavoista, eikä säännös enää ole tarpeen.

13 luku Asiakastietojen käsittely

1 §. Käyttötarkoitukset. Pykälässä säädettäisiin julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakkaiden ja palveluntuottajien tietojen käyttötarkoituksista. Nykyistä asiakastietojärjestelmälähtöistä säätämistapaa ei pidetä tarkoituksenmukaisena. Oikeudellisesti merkityksellisiä ovat käsiteltävät tiedot ja niiden käyttötarkoitukset, eivät välineet käsittelyn toteuttamiseksi. Pykälän otsikko muutettaisiin tämän mukaisesti.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin nykyistä vastaavista käyttötarkoituksista. Käyttötarkoituksia on tuoreeltaan arvioitu yleisen tietosuoja-asetuksen kannalta hallituksen esityksessä HE 12/2020 vp ja niitä koskevat muutokset ovat tulleet voimaan 1.7.2020. Tästä syystä käyttötarkoituksia ei tässä esityksessä arvioida yleisen tietosuoja-asetuksen kannalta.

Pykälän 1 momentti jaettaisiin selkeyden vuoksi neljään kohtaan. Sen johdantokappaleessa tarkoitettuja asiakkaita olisivat lain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti tämän lain mukaisia palveluita, tukia tai korvauksia hakeva tai saava yksityinen henkilö (*henkilöasiakas*), työnantaja tai yritys.

Momentin 1 kohtaan tehtäisiin kielellinen täsmennys nykyiseen nähden, kohdat 2 ja 3 vastaisivat nykyisin 1 momentissa säädettyä. Selkeyden vuoksi momenttiin otettaisiin omaksi 4 kohdakseen 1-3 kohdissa tarkoitettuihin tehtäviin liittyvä valvonta, kehittäminen, seuranta, tilastointi, ennakointi ja ohjaus. Näiden käyttötarkoitusten voidaan katsoa sisältyvän jo 1-3 kohdassa tarkoitettuihin lakisääteisiin tehtäviin, ja tilastointi on lisäksi sallittu käyttötarkoitus suoraan yleisen tietosuoja-asetuksen 5.1 ja 89.1 artiklan nojalla. Niiden mainitsemista erikseen pidetään kuitenkin selvyuden vuoksi tarpeellisena.

Pykälän 2 momentti poistettaisiin. Nykyisin momentissa säädetään työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän sisältämistä kolmesta rekisteristä, mitä ei pidetä tarpeellisena. Lisäksi momentissa säädetään, että henkilöasiakasrekisterin osarekisterinä on työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteri ja että julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännöksiä sovelletaan kyseiseen osarekisteriin vain, jos TYP-laissa ei toisin säädetä. Tähän esitykseen sisältyvässä 2 lakiehdotuksessa ehdotetaan TYP-lakiin otettavaksi tarpeelliset säännökset monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteristä, eikä 2 momentin säännökset osarekisteristä ja säännösten soveltamisesta siten ole enää tarpeen.

Pykälän nykyiseen 3 ja 4 momenttiin ei ehdoteta muutoksia. Ne siirtyisivät pykälän 2 ja 3 momentiksi ehdotetun 2 momentin poistamisen johdosta.

2 §. Käsiteltävät tiedot. Säännökset käsiteltävistä tiedoista siirrettäisiin nykyisestä 3 §:stä 2 §:ään. Vastaavasti kuin nykyisin 3 §:n 1-3 momentissa, myös ehdotetussa 2 §:n 1-3 momentissa säädettäisiin erikseen henkilöasiakasta, työnantajaa tai yritystä ja palveluntuottajaa koskevista tiedoista. Erona nykyiseen ehdotetaan, että momenttien johdantokappaleissa säädettäisiin tiettyyn rekisteriin tallettamisen sijaan tietojen kohteesta. Pykälän 1 momentissa se olisi henkilöasiakas, 2 momentissa julkisia työvoima- ja yrityspalveluja hakeva tai saava työnantaja tai yritys, mikä viittaa lain 1 luvun 3 §:n 1 kohdan asiakkaan määritelmään ilman henkilöasiakasta. Pykälän 3 momentissa tietojen kohde olisi julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottaja.

Käsiteltäviin tietoihin ehdotetaan ainoastaan vähäisiä muutoksia. Pykälän 1 momentin 4 kohtaa täsmennettäisiin mainitsemalla säännöksessä työllistymis- ja muiden suunnitelmien toteuttamiseen liittyvät tiedot. Näillä tiedoilla tarkoitettaisiin muun muassa tietoja niistä työmahdollisuuksista, joita työnhakija on hakenut suunnitelmassa sovitulla tai edellytetyllä tavalla.

Pykälän 2 momentin 7 kohdassa ja 3 momentin 6 kohdassa sekä pykälän 4 momentissa säädetään nykyisin tiedoista, jotka liittyvät julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen suunnitteluun ja toimeenpanoon (2 mom. 7 kohta); jotka ovat tarpeen julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun ja järjestämisen kannalta (3 mom. 6 kohta) ja jotka ovat julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun, järjestämisen ja seurannan kannalta tarpeellisia, mutta eivät ole henkilötietoja (4 mom.). Näissä säännöksissä tarkoitettavat tiedot eivät ole salassa pidettäviä. Säännöksiä voidaan pitää lähinnä informatiivisina. Pykälän 2 momentin 7 kohtaa ja 3 momentin 6 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että tietoja määrittävät tarkoitukset yhdenmukaistettaisiin ja niihin sisällytettäisiin nykyisin 4 momentissa mainitut tarkoitukset.

Pykälän 4 momentti poistettaisiin. Kuten edellä on esitetty, sen ensimmäinen virke tulisi sisällytetyksi 2 momentin 7 kohtaan ja 3 momentin 6 kohtaan. Momentin toisessa virkkeessä säädetään nykyisin, että rekistereihin voi kuulua myös asiakirjoja, joita ei talleteta asiakastietojärjestelmään. Säännöksellä on viitattu sekä paperiasiakirjoihin että sähköisessä muodossa säilytettäviin asiakirjoihin, jotka säilytetään erillään asiakastietojärjestelmästä (HE 12/2020 vp, s. 21). Tarve säännökselle poistuu osittain, koska laissa ei säädettäisi enää tietojen tallettamisesta asiakastietojärjestelmän rekistereihin vaan siitä, mitä tietoja voidaan käsitellä. Säännös olisi kuitenkin tarpeen siirtää muutettuna tietojen tallettamista koskevan säännöksen yhteyteen. Asiaa käsitellään jäljempänä 4 §:n perusteluissa.

Kuten käyttötarkoituksia, myös käsiteltäviä tietoja on arvioitu tietosuojasetuksen kannalta hallituksen esityksessä 12/2020 vp ja niitä koskevat muutokset tulivat voimaan 1.7.2020. Tästä syystä käsiteltäviä tietoja ei tässä esityksessä arvioida yleisen tietosuojasetuksen kannalta.

3 §. Työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut. Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtävästä kehittää ja ylläpitää työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvia asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta, palvelualustaa ja tietovarantoa. Siinä säädettäisiin myös tiedonhallintalain 16 §:ssä tietojärjestelmästä vastuussa olevalle viranomaiselle säädetyn tehtävän kuulumisesta KEHA-keskukselle.

4 §. Rekisterinpitäjät. Pykälä vastaisi nykyistä 2 §:ää, mutta 1 momentissa säädettäisiin rekisterinpitäjyydestä 2 §:ssä tarkoitetuista tiedoista nykyisen asiakastietojärjestelmän sijaan ja 2 momentissa viitattaisiin 3 §:ssä tarkoitettuihin tietojärjestelmäpalveluihin nykyisen asiakastietojärjestelmän sijaan.

5 §. Tietojen tallettaminen, poistaminen ja arkistointi. Pykälä vastaisi sisällöltään pääosin nykyistä 4 §:ää. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin nykyisen asiakastietojärjestelmän korvaamisesta uusilla tietojärjestelmäpalveluilla johtuvat muutokset. Lisäksi momenttiin siirrettäisiin nykyisen 3 §:n 4 momentin viimeisen virkkeen säännös. Osa työttömyysturvaan liittyviin selvityspyyntöihin annettavista vastauksista toimitetaan paperiasiakirjoina, jotka viedään asianhallintajärjestelmään, mutta ei välttämättä asiakastietojärjestelmään.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin ehdotettua 2 §:ää vastaava muutos. Henkilöasiakasrekisterin sijaan säännöksessä viitattaisiin 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tietoihin. Pykälän 3 ja 4 momenttiin ei ehdoteta muutoksia.

6 §. Käyttöoikeudet. Pykälä vastaisi nykyistä 4 a §:ää, mutta sen 1 momenttiin tehtäisiin nykyisen asiakastietojärjestelmän korvaamisesta uusilla tietojärjestelmäpalveluilla johtuvat muutokset. Asiakastietojärjestelmään talletettujen tietojen sijaan 3 momentissa viitattaisiin ehdotetussa 2 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin.

7 §. Käyttöoikeuden myöntäminen. Pykälä vastaisi sisällöllisesti pääosin nykyistä 5 §:ää. Sen 1 momenttiin tehtäisiin nykyisen asiakastietojärjestelmän korvaamisesta uusilla tietojärjestelmäpalveluilla johtuvat muutokset. Lisäksi 1 momentista poistettaisiin säännös, jonka mukaan käyttöoikeuden myöntäminen oikeuttaisi salassa pidettävien tietojen käsittelyyn tietyin edellytyksin. Säännöksen suhde tiedonsaantioikeuksiin, ehdotetussa 1 §:ssä tarkoitettuihin käyttötarkoituksiin ja 6 §:ssä säädettyihin käyttöoikeuden myöntämisen edellytyksiin on epäselvä. Käyttöoikeuden myöntäminen ei voi syrjäyttää salassa pitoa koskevaa lainsäädäntöä, vaan käyttöoikeus on tekninen suoja-toimi, jolla varmistetaan, että salassa pidettäviin tietoihin pääsevät vain ne, joilla on niihin laissa säädetty tiedonsaantioikeus. Toisin sanoen käyttöoikeutta ei voida myöntää, ellei henkilö tee sellaisia tehtäviä, joissa hänellä on lakiin perustuva oikeus tiedonsaantiin.

Edellä 6 §:n viimeisessä momentissa on jo säädetty käyttöoikeuden rajaamisesta välttämättömään ja 1 §:ssä käsittelyn tarkoituksista. Tiedonsaannista säädetään 12 luvun 6 §:ssä tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä varten ja muualla lainsäädännössä muita tehtäviä varten. Säännös ei siis ole tarpeen ja se on syytä poistaa.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan teknistä muutosta luetteloksi säännöksen luettavuuden helpottamiseksi ja asiakastietojärjestelmän korvaamisesta uusilla tietojärjestelmäpalveluilla johtuvaa muutosta. Lisäksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös mahdollisuudesta myöntää käyttöoikeus myös julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajan palveluksessa olevalle henkilölle. Uudet valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvat asiakastietojärjestelmät mahdollistavat käyttöoikeuden rajaamisen hyvinkin suppeaksi, jolloin estettä käyttöoikeuden myöntämiselle myös palveluntuottajalle ei ole. Tämäkin käyttöoikeus olisi määriteltävä vastaamaan 12 luvun 6 §:ssä säädettyä palveluntuottajan tiedonsaantioikeutta. Pykälän 2 momenttiin ei ehdoteta muutoksia.

8 §. Käyttöoikeuden muuttaminen ja poistaminen. Pykälä vastaisi nykyistä 5 a §:ää, mutta sen 1, 2 ja 4 momentin pykäläviittaukset muutettaisiin vastaamaan ehdotettua pykälänumerointia ja 2 momentissa asiakastietojärjestelmään talletetut tiedot korvattaisiin viittauksella 2 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin.

9 §. Suostumus tietojen luovuttamiseen työnantajalle. Pykälä vastaisi nykyistä 6 §:ää. Ainoastaan 1 momentin maininta henkilöasiakasrekisteristä korvattaisiin henkilöasiakkaan tiedoilla.

10 §. Tietojen luovuttamista koskevat erityissäännökset. Pykälän 1 momentti, joka sisältää informatiivisena pidettävän viittauksen julkisuuslakiin, ehdotetaan poistettavaksi. On selvää, että

julkisuuslakia sovelletaan tässä laissa tarkoitettuihin tietoihin. Pykälän 1 momentiksi siirtyvässä momentissa ja 2 momentiksi siirtyvässä momentissa maininnat työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä muutettaisiin viittauksiksi 2 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin. Pykälän otsikkoa muutettaisiin ehdotettua sisältöä vastaavaksi.

13 a luku **Palvelualusta**

1 §. Tarkoitus. Uuden luvun 1 pykälän 1 momentissa viitattaisiin palvelualustalla tarkoitettavan 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuihin työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvaa palvelualustaa. Palvelualusta olisi ensinnäkin väline tarjota julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuja julkisia työvoima- ja yrityspalveluja. Lain 1 luvun 2 §:n mukaan julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta turvaamalla osaavan työvoiman saatavuutta ja tarjoamalla työtä hakeville mahdollisuuksia saada työtä sekä edistetään uuden yritystoiminnan syntymistä ja kehitetään yritysten toimintaedellytyksiä ja työelämän laatua. Julkisenä työvoima- ja yrityspalveluna tarjotaan työnhakupalveluita, tieto- ja neuvontapalveluita, osaamisen kehittämisspalveluita sekä yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämisspalveluita. Julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun kuuluvat myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit sekä tämän lain mukaiset tuet ja korvaukset.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 4 §:ssä säädetään julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoamisesta. Pykälän mukaan julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoaminen perustuu elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden tarpeisiin ja muutosten ennakointiin. Palvelujen tarjoaminen perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjotaan asiakkaiden omatoimisesti käytettävänä palveluina ja henkilökohtaisena palveluna. Asiakkaan asiointitapa sekä yhteydenpito julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjoavan viranomaisen ja asiakkaan välillä määräytyvät arvioidun palvelutarpeen perusteella. Lisäksi pykälässä säädetään työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen velvollisuudesta antaa asiakkaalle tietoa muista palvelumahdollisuuksista sekä tarvittaessa ohjattava asiakas muun viranomaisen tai palvelun järjestäjän palvelujen piiriin yhteistyössä näiden kanssa, jos asiakkaan palvelutarve edellyttää muita palveluja kuin julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tai jos palvelun järjestämisvastuu on muulla viranomaisella tai taholla.

Ehdotetussa 1 §:n 1 momentissa todettaisiin palvelualustan sisältävien sähköiset asiointipalvelut asiakkaille ja työ- ja elinkeinoviranomaisille. Asiakkaalla tarkoitetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 3 §:n 1 kohdan mukaan tämän lain mukaisia palveluita, tukia tai korvauksia hakevaa tai saavaa yksityistä henkilöä (henkilöasiakas), työnantajaa tai yritystä. Asiakkaan käsite on siis laaja.

Momentissa todettaisiin myös alustan ajatus julkisia, työmarkkinoiden toimintaa edistäviä palveluja kokoavana palveluna. Muiden viranomaisten palvelujen kokoaminen alustalle toteuttaisi lain 1 luvun 4 §:ssä säädettyä velvoitetta antaa asiakkaille tietoa muista palvelumahdollisuuksista. Lisäksi sen on tarkoitus parantaa asiakkaan edellytyksiä löytää hänelle tarjolla olevat työllistymistä ja osaamisen kehittämistä edistävät palvelut riippumatta niiden tarjoajasta.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin palvelualustan viranomaispalvelujen ohella olennainen palvelu, työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen. Tarkemmat säännökset työnhakuprofiileista sisältyvät ehdotettavaan lukuun.

2 §. Työnhakuprofiilin laatiminen ja profiilin tiedot. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin työnhakuprofiilin laatimisen edellytyksistä. Henkilö voisi ilmoittautumatta työnhakijaksi luoda

oman työnhakuprofiilinsa. Profiilin laatiminen ei siis edellyttäisi, että henkilö olisi rekisteröity työnhakijaksi tai että hän olisi työtön. Profiilin laatiminen olisi vapaaehtoista. Työnhakuprofiilin luominen edellyttäisi palvelualustalle kirjautumista, joka puolestaan edellyttäisi vahvaa tunnistautumista ja KEHA-keskuksen alustan käytölle asettamien käyttöehtojen hyväksymistä. Tunnistautuminen tarvitaan, jotta voidaan varmistua siitä, että profiiliin on laatinut kyseinen henkilö itse. Kyse olisi siis suojatoimesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työnhakuprofiilin tietosisällöstä. Työnhakuprofiili koostuisi niistä osaamisesta, työtoiveista ja työ- ja koulutuskokemukseen liittyvistä tiedoista, joita henkilö itse haluaa työnhakuprofiililleen täyttää. Muuhun osaamiseen voisi sisältyä esimerkiksi tietoja kielitaidosta sekä hankituista luvista tai pätevyyksistä, kuten hygieniapassista tai työturvallisuuskortista. Työtoiveet voisivat sisältää tietoja alueista, joilta henkilö hakee töitä, ajankohdan, josta alkaen on käytettävissä uusiin tehtäviin, ja tiedon työmahdollisuuden koko- tai osaaikaisuudesta tai vakituisuudesta tai määräaikaisuudesta. Lisäksi henkilö voisi halutessaan sisällyttää profiiliinsa vapaamuotoisen esittelyn itsestään sekä linkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin. Tietojen olisi kuitenkin oltava lain ja hyvän tavan mukaisia eikä niihin saisi sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäviksi. Profiilin laatijaa olisi huomautettava työnhakuprofiilin laatimisvaiheessa esittelyn ja linkkien sisältämien tietojen rajauksista sekä henkilöiden paljastumisen mahdollisuudesta samassa yhteydessä, kun tarjotaan mahdollisuus lisätä linkejä profiiliin.

Työnhakuprofiilin tietoja ei pidettäisi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdassa tarkoitettuina tietoina työhallinnon henkilöasiakkaasta. Työnhakuprofiilin voisi laatia kuka tahansa, eikä profiilista kävisi ilmi, onko henkilö rekisteröity työnhakijaksi tai onko hän työtön.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 3 §:n 1 kohdassa määritellään henkilöasiakas yksityiseksi henkilöksi, joka hakee tai saa tämän lain mukaisia palveluita, tukia tai korvauksia. Työnhakuprofiilin laativaa henkilöä voitaisiin pitää kyseisen määritelmän mukaisena henkilöasiakkaana, sillä työnhakuprofiilin julkaisemismahdollisuutta voitaisiin tässä esityksessä ehdotettujen muutosten johdosta pitää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisena palveluna. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdassa tarkoitettu työhallinnon henkilöasiakas on kuitenkin itsenäinen käsitteensä. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain määritelmäsäännöstä ei voida suoraan käyttää julkisuuslaissa käytetyn käsitteen määrittelyyn. Ottaen huomioon, että salassa pito on poikkeus perustuslaissa säädetystä julkisuusperiaatteesta ja että työnhakuprofiilin laativan henkilön tietoihin ei liity vastaavaa salassapitointressiä kuin muita julkisia työvoima- ja yrityspalveluja saavan henkilön tietoihin, työnhakuprofiilin tietoja olisi lähtökohtaisesti pidettävä julkisina henkilötietoina.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin henkilön mahdollisuudesta milloin tahansa muokata tai poistaa työnhakuprofiilinsa tietoja taikka poistaa laatimansa työnhakuprofiilin. Profiilin laatiminen ei vielä tekisi sitä muille alustan käyttäjille näkyväksi, vaan se edellyttäisi erikseen julkaisemista. Ilman profiilin julkaisemistakin henkilö voisi hyödyntää alustan kohtaantotoiminnallisuutta ja nähdä alustalla julkaistuja työmahdollisuuksia ja viranomaisten palveluja hänen profiilinsa perusteella hänelle sopivimmassa järjestyksessä.

3 §. Työnhakuprofiilin julkaiseminen ja profiilien hakeminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työnhakuprofiilin julkaisemisesta. Julkaiseminen olisi henkilölle vapaaehtoista, ja hän voisi määritellä, miltä osin ja minkä ajan profiili on julkaistuna. Julkaistuna olemiselle olisi aina määriteltävä päättymispäivä. Profiilin laatija voisi perua julkaisemisen milloin tahansa. Työnhakuprofiilit julkaistaisiin lähtökohtaisesti anonyymeina. Profiiliin lisätyt linkit ulkoisiin palveluihin ja henkilön vapaamuotoisessa esittelyssä itsestään kertomat tiedot voisivat kuitenkin aiheuttaa sen, että työnantajat voisivat saada selville profiilin laatineen henkilön henkilöllisyyden niiden

kautta. Tästä syystä 2 §:ssä on ehdotettu, että profiilin laatijaa huomautetaan linkkien ja vapaa-
muotoisen esittelyn mahdollisista vaikutuksista hänen henkilötietojensa suojaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin julkaisemisen vaikutuksista. Julkaisemisen jälkeen alustalle
kirjautuneet työnantajat voisivat nähdä julkaistun työnhakuprofiilin hakutoiminnon kautta ja
työnantajien kohtaantotoiminnallisuus voisi nostaa työnhakuprofiilin näkyviin työnantajan jul-
kaisemaan työmahdollisuuteen sopivana. Kirjautuminen alustalle edellyttäisi myös työnanta-
jilta vahvaa tunnistautumista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä. Sillä varmistetaan, että
henkilöllä, joka julkaisee työmahdollisuuden alustalla, on oikeus edustaa kyseistä yritystä ja että
alustan käyttöön liittyvät väärinkäytökset ovat tarvittaessa jälkikäteen selvitettävissä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin julkaistujen työnhakuprofiilien hakemisen olevan mahdol-
lista vain yksittäishakuina. Yksittäishauulla tarkoitetaan, että millään hakuehdolla ei ole mahdol-
lista saada näkyviin kaikkia tietoja. Edellytys yksittäishauista perustuu perustuslakivaliokunnan
lausuntokäytäntöön.

4 §. Työnhakuprofiilien tietovaranto. Pykälässä säädettäisiin työnhakuprofiilien tietojen käyt-
tötarkoituksista, tietojen poistamisesta, mahdollisuudesta siirtää työnhakuprofiilin tietoja viran-
omaispalvelujen käyttöön sekä työnhakuprofiilien tietojen rekisterinpitäjyydestä. Pykälän 1
momentin mukaan työnhakuprofiilien tietoja käytettäisiin työllistymisen ja työmarkkinoiden
toimivuuden edistämiseen ja tilastointiin. Työnhakuprofiilien tietojen käyttötarkoitus ja käsit-
telyperuste olisi johdettavissa perustuslain 18.2 §:ssä säädetystä julkisen vallan velvoitteesta
edistää työllisyyttä ja pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Julkisesta työvoima- ja yri-
tyspalvelusta annettuun lakiin ehdotetut säännökset KEHA-keskuksen velvollisuudesta kehittää
ja ylläpitää palvelualustaa, jolla voidaan laatia ja julkaista työnhakuprofiileja voidaan katsoa
toteuttavan kyseistä perustuslaissa asetettua velvoitetta. Kyseessä olisi siis yleisen tietosuoja-
asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu käyttötarkoitus. Työnhakuprofiilien tie-
toja käytettäisiin myös tilastointiin, jonka on yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b
alakohdassa todettu olevan yhteensopiva käyttötarkoitus alkuperäisen käyttötarkoituksen
kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tietojen tallettamisesta omaan tietovarantonsa ja tietojen
poistamisesta varannosta joko henkilön poistaessaan profiilinsa tai viimeistään, kun henkilön
edellisestä kirjautumisesta palvelualustalle on kulunut vuosi. Säännöksellä täsmennetään ylei-
sen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan e alakohdassa säädettyä säilytyksen rajoittamisen
periaatetta 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettua käsittelyperusteesta seuraavan kan-
sallisen liikkumavaran puitteissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin henkilön mahdollisuudesta halutessaan siirtää työnhakupro-
fiilinsa tietoja viranomaispalveluissa käytettäväksi. Jos henkilö rekisteröidään työnhakijaksi jul-
kisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitetulla tavalla, hänestä
tulee mainitussa laissa tarkoitettu työnhakija, jonka palveluprosessista säädetään mainitun lain
2 luvussa. Työ- ja elinkeinotoimiston peruste käsitellä työnhakijan tietoja on sille julkisesta työ-
voima- ja yrityspalvelusta laissa säädetty tehtävät. Työ- ja elinkeinotoimistolle on julkisesta
työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetty tiedonsaanti-
oikeus, jonka nojalla se voi saada tarvitsemansa tiedot. Ehdotetun säännöksen tarkoitus on mah-
dollistaa henkilön sujuva siirtymä työnhakijan palveluiden piiriin niin, ettei hänen tarvitse il-
moittaa työnhakuprofiiliinsa jo sisältyviä tietoja uudelleen. Siirrettävissä olevat tiedot rajoittui-
sivat siihen, mitä ehdotetun 13 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan henkilöasiakkaasta voidaan
käsitellä. Tietojen siirtäminen edellyttäisi henkilön suostumusta. Suostumus olisi tässä suoja-
toimi henkilötietojen käsittelyn perustuessa viranomaisen lakisääteiseen tehtävään. Pykälän 3

momenttiin ehdotetaan otettavaksi myös informatiivinen viittaus 13 luvun 4 §:ään, jossa säädetään 13 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen tietojen poistamisesta ja arkistoinnista.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin KEHA-keskuksen olevan työnhakuprofiilien tietovarannon yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettu rekisterinpitäjä. Rekisterinpitäjistä säättäminen on mahdollista 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettua käsittelyperusteesta seuraavan kansallisen liikkumavaran puitteissa.

5 §. *Palvelualustan käytön valvonta.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtävästä laatia palvelualustan käyttöehdot, valvoa alustan käyttöä sekä alustalla julkaistun sisällön lain, käyttöehtojen ja hyvän tavan mukaisuutta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seuraamuksista, joita KEHA-keskus voisi palvelualustan käyttäjille asettaa. Seuraamukset asetettaisiin käytännössä hallintopäätöksin, joihin liittyisi muutoksenhakuoikeus. Valvonnassa noudatettavassa menettelyssä tulisi noudattaa hallintolain säännöksiä muun muassa asianosaisen kuulemisesta.

Ensisijainen keino puuttua alustan epäasianmukaiseen käyttöön olisi kehottaa palvelualustan käyttäjää määräajassa poistamaan julkaisustaan lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaisen sisällön. Jos käyttäjä ei noudattaisi kehotusta määräajassa, KEHA-keskus voisi poistaa kyseisen sisällön. Jos käyttäjän alustalla julkaisema sisältö olisi toistuvasti lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaista, KEHA-keskus voisi estää alustan käytön määräajaksi.

Työpaikkailmoituksen poistamisesta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 3 §:ssä. Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin kyseisen säännöksen soveltamisesta myös palvelualustalla julkaistuun työpaikkailmoitukseen.

14 luku **Muutoksenhaku**

2 §. *Muutoksenhaku kulukorvausta koskevasta päätöksestä.* Pykälän 1 momentissa oleva virheellinen viittaus 9 luvun 1 §:n 3 kohtaan muutettaisiin viittaukseksi kyseisen pykälän 3 momenttiin. Harkinnanvaraisesta kulukorvauksesta säädetään 9 luvun 1 §:n 3 momentissa, ei 1 §:n 3 kohdassa.

7.2 Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta

14 §. *Asiakastietojen käsittely.* Pykälää muutettaisiin siten, että siinä säädettäisiin asiakastietojen käsittelyn perusteista kuntakokeilussa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun säännösten soveltamisesta asiakastietojen käsittelyyn kuntakokeilulaissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa, ellei kuntakokeilulaissa toisin säädetä. Säännös pitäisi sisällään nykyisin 14 §:n 4 momentissa ja 18 §:n 2 momentissa olevat viittaukset. Säännöksen johdosta muun muassa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 2 §:ää käsiteltävistä tiedoista sovellettaisiin myös kuntakokeilussa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:ää täydentävästä asiakastietojen käyttötarkoituksesta. Säännös ehdotetaan otettavaksi lakiin selvyuden vuoksi. Asiakastietoja voitaisiin käsitellä kuntakokeilulaissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen sekä näitä tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, tilastointiin, ennakointiin ja ohjaukseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kokeilukunnan roolista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettuna rekisterinpitäjänä omien asiakkaidensa tietojen osalta. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetään, että työ- ja elinkeinotoimistot ovat KEHA-keskuksen kanssa yhteisrekisterinpitäjiä luvun 2 §:ssä tarkoitetuista tiedoista. Ehdotetussa kuntien rekisterinpitäjyydessä olisi siten kyse poikkeuksesta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyyn vastuunjakoon siltä osin kuin 2 §:ssä tarkoitettut tiedot koskisivat kokeilukuntien asiakkaita. Koska työ- ja elinkeinotoimistot vastaavat kunta-kokeilussa eräistä tehtävistä, kuten eräiden työvoimapoliittisten lausuntojen antamisesta, kokeilukuntien asiakkaiden osalta, työ- ja elinkeinotoimistolle säädettäisiin näissä tehtävissä käsiteltäviä tietoja koskeva huolellisuusvelvoite. Vaikka kokeilukunta olisi siis rekisterinpitäjä asiakkaidensa tiedoista, työ- ja elinkeinotoimistojen olisi huolehdittava, että sen kokeilualan kunnan asiakkaasta tallettavat tiedot ovat täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä. Kuten edellä kohdassa 3.2 on todettu, kokeilukuntien määrittely rekisterinpitäjäksi ei muuttaisi sitä, että työnhaajan henkilötietojen käsittelyn peruste on kokeilulaissa kunnalle säädetyt tehtävät, eivätkä kunnat saisi käsitellä tietoja muihin tarkoituksiin ilman laissa säädettyä tehtävää ja tiedonsaantioikeutta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin nykyistä 4 §:n 1 momenttia vastaavasti kokeilualan kunnan velvollisuudesta käyttää kokeilulaissatarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa valtion tarjoamia tietojärjestelmäpalveluja asiakastietojen käsittelemiseksi. Säännöksen viittauksen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin muutettaisiin vastaamaan 1 lakiehdotuksessa ehdotettua. Kuten edellä kohdassa 3.2. on todettu, kokeilukuntien määrittely rekisterinpitäjäksi ei poistaisi velvollisuutta käyttää valtion tarjoamia tietojärjestelmäpalveluja.

Pykälän 5 momenttiin siirrettäisiin nykyisin 18 §:n 4 momentissa oleva säännös julkisuuslain salassapitosäännöksen soveltamisesta myös kokeilukuntien asiakkaisiin.

18 §. Käyttöoikeus asiakastietojen käsittelyä varten. Pykälän 1 ja 2 momentissa säädettäisiin nykyistä 14 §:n 2 momenttia vastaavasti käyttöoikeuden myöntämisestä. Erona nykyiseen säännöksistä jätettäisiin pois informatiivinen viittaus henkilötietojen käsittelyä koskevaan yleislainsäädäntöön, koska tällainen viittaus sisältyy jo julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:ään, joka puolestaan tulee sovellettavaksi ehdotetun 14 §:n 1 momentin nojalla. Lisäksi erona nykyiseen ehdotetussa 2 momentissa käyttöoikeuden myöntämisen edellytykset on kirjoitettu listana luettavuuden parantamiseksi ja säännöksiin on tehty 1 lakiehdotuksessa ehdotettujen muutosten seurannaismuutokset.

Pykälän 3 momenttiin koottaisiin nykyisin 14 §:n 3 momenttiin, 18 §:n 1 momentin toiseen virkkeeseen ja 3 momenttiin sisältyvät säännökset.

7.3 Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta

9 §. Työtöntä koskevat tiedot ja niiden käyttötarkoitus. Pykälää muutettaisiin siten, että siinä säädettäisiin työtöntä henkilöä koskevien tietojen käyttötarkoituksesta ja käsiteltävistä tiedoista. Otsikkoa muutettaisiin vastaavasti. Käyttötarkoitus ja käsiteltävät tiedot säilyisivät ennallaan, mutta säännöksiin tehtäisiin kielellisiä muutoksia. Monialaisen yhteispalvelun toteuttamisen sijaan käyttötarkoitus, josta säädettäisiin pykälän 1 momentissa, olisi tässä laissa työ- ja elinkeinotoimistolle, kunnalle ja Kansaneläkelaitokselle säädettyjen tehtävien hoitaminen. Tietosäilyttävää koskevan 2 momentin johdantokappaletta muutettaisiin siten, että rekisteriin talletettavien tietojen sijaan siinä puhuttaisiin tiedoista, joita työttömästä henkilöstä voidaan käsitellä. Momentin kohdista poistettaisiin vastaavasti maininnat työttömästä.

Pykälän 3 momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen yleisen tietosuojasetuksen ja tietosuojalain soveltamiseen. Rekisterin ylläpitoa koskeva säännös pykälän 1 momentista siirrettäisiin osin muutettuna ehdotettuun 9 a §:ään, samoin kuin tietojen tallettamisvelvollisuutta koskeva säännös pykälän 3 momentista ja käyttöoikeuksia koskeva säännös pykälän 4 momentista.

9 a §. *Monialaisen yhteispalvelun asiakastietoaineisto ja -järjestelmä.* Pykälään koottaisiin säännöksiä nykyisestä TYP-lain 9 §:n 1, 3 ja 4 momentista sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 3 momentista ja 4 a §:n 1 momentista tarpeellisin osin muutettuina.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtävästä kehittää ja ylläpitää asiakastietoaineistoa ja asiakastietojärjestelmää monialaisen yhteispalvelun toteuttamiseksi. Nykyiseen TYP-lain 9 §:n 1 momentin säännökseen nähden momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös kehittäminen ylläpidon lisäksi. Lisäksi momentissa säädettäisiin tiedonhallintalain 16 §:ssä tietojärjestelmästä vastuussa olevalle viranomaiselle säädetyn tehtävän kuulumisesta KEHA-keskukselle.

Pykälän 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädettäisiin nykyistä TYP-lain 9 §:n 3 momenttia vastaavasti tietojen tallettamisvelvollisuudesta ja tietojen tallettamisen aloittamista koskevasta rajauksesta. Säännökseen lisättäisiin täsmennys, että talletusvelvollisuus koskee 9 §:ssä tarkoitettuja tietoja.

Momentin toisessa virkkeessä säädettäisiin työtöntä koskevien tietojen säilytysajoista ja täsmennettäisiin, että poistaminen on KEHA-keskuksen tehtävä. Säännös vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 3 momenttia, jota nykyisin sovelletaan monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:n 1 momentin nojalla. Säännöksen ottaminen TYP-lakiin on tarpeen, koska 1. lakiehdotukseen sisältyvässä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:n muutosehdotuksessa ehdotetaan luovuttavan osarekisterisääntelystä ja sääntelytavasta, jossa monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin sovelletaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännöksiä, ellei TYP-laissa toisin säädetä.

Pykälän 3 momentin ensimmäinen virke vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 a §:n 1 momenttia, joka ei muutoin tulisi enää sovellettavaksi kuten edellä on todettu. Momentin toinen ja kolmas virke vastaisivat TYP-lain 9 §:n 4 momentin toista ja kolmatta virkettä. Sen sijaan TYP-lain 9 §:n 4 momentin nykyinen viimeinen virke poistettaisiin. Sen mukaan henkilö, jolle on myönnetty käyttöoikeus, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakasrekisteriin talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi. Säännös ehdotetaan poistettavaksi, koska sen suhde tiedonsaantioikeuteen on epäselvä. Käyttöoikeuden myöntäminen ei voi syrjäyttää salassapitoa koskevaa lainsäädäntöä. Toisin sanoen käyttöoikeutta ei voida myöntää, ellei henkilö tee sellaisia tehtäviä, joissa hänellä on lakiin perustuva oikeus tiedonsaantiin. TYP-lain 11 §:ssä säädetään salassa pidettävien tietojen saamisesta palvelun järjestämistä varten. Pykälän 2 momentin mukaan työttömän suostumuksesta riippumatta työ- ja elinkeinotoimistolla, kunnalla ja Kansaneläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada toisiltaan sekä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi käyttää edellä 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuja työtöntä koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun järjestämiseksi työttömälle.

9 b §. *Rekisterinpitäjät.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi yhteisrekisterinpitäjyydestä KEHA-keskuksen ja monialaista yhteispalvelua toteuttavien työ- ja elinkeinotoimisto-

jen, kuntien ja Kansaneläkelaitoksen kesken. Nykyisin TYP-laissa ei säädetä rekisterinpitäjyydestä, joten sovellettavaksi tulisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun nykyinen 2 §. Sen mukaan rekisterinpitäjiä ovat KEHA-keskus ja työ- ja elinkeinotoimistot. Kuten kohdassa 3.6 on todettu, työ- ja elinkeinotoimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos tuottavat monialaisessa yhteispalvelussa käsiteltäviä tietoja lakisääteisissä tehtävissään, joten niillä on parhaat mahdollisuudet vastata rekisterinpitäjälle kuuluvista tietojen eheyteen, ajantasaisuuteen ja oikeellisuuteen liittyvistä tehtävistä samoin kuin rekisteröidyn oikeuksiin liittyvistä tehtävistä tuottamiensa tietojen osalta. Rekisterinpitäjyydestä säättäminen olisi mahdollista 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettua käsittelyperusteesta seuraavan kansallisen liikkumavaran puitteissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yhteisrekisterinpitäjien välisestä vastuunjaosta. Ehdotettu vastuunjako noudattaisi vastaavaa jakoa kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun nykyisessä 2 §:ssä ja 1 lakiehdotuksessa ehdotetussa 13 luvun 4 §:ssä. KEHA-keskus vastaisi asiakastietojärjestelmän ja tietoaineiston tietoturvaan liittyvistä yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja tehtävistä, kun taas palveluista vastaavat tahot vastaisivat muista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakastietoaaineistoon tallettamiensa tietojen osalta.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 2.5.2022.

Muutosten voimaantulon jälkeen uusien työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönotto voidaan aloittaa. Käyttöönotto on suunniteltu tehtävän vaiheittain vuosien 2022 ja 2023 aikana. Käyttöönottovaiheeseen kuuluu siirtymäaika, jona uusia tietojärjestelmäpalveluja ja nykyistä asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta on käytettävä osin rinnakkain. Tähän liittyen 1 lakiehdotukseen ehdotetaan otettavaksi siirtymäsäännös.

Esitykseen sisältyvän 1 lakiehdotuksen 12 luvun 6 §:n 2 momenttiin ehdotettu muutos liittyy työllisyyden edistämisen kuntakokeiluun ja sen johdosta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentin väliaikaiseen muutokseen. Ehdotetun säännöksen voimassaoloaika ehdotetaan siksi rajattavan mainitun 9 luvun 1 §:n 3 momentin voimassaoloa vastaavasti. Voimassaolo päättyisi 30.6.2023.

9 Toimeenpano ja seuranta

Uusien työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönotto edellyttää muun muassa käyttäjien perehdyttämistä sekä tietojen siirtämistä nykyisestä järjestelmäkokonaisuudesta uuteen. Perehdytyskokonaisuus suunnitellaan KEHA-keskuksessa ja se vastaa tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjien perehdytyksestä.

Muutosten voimaantulon jälkeen nykyisen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöä on tarkoitus jatkaa uuden kokonaisuuden rinnalla ainakin vuoteen 2023 asti järjestelmävaihdon sujuvaksi toteuttamiseksi ja asiakkaiden palvelun varmistamiseksi.

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Hallitus on antanut eduskunnalle hallituksen esityksen työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE

xxx/2021 vp). Jos eduskunta hyväksyy mainitussa esityksessä ehdotetut muutokset, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 9 §:ää ei tule muuttaa tässä tietojärjestelmiin liittyvää lainsäädäntöä koskevassa esityksessä ehdotetulla tavalla, vaan säännöksen tulisi jäädä hallituksen esityksessä HE xxx/2021 vp ehdotettuun muotoon.

Jos eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE xxx/2021 vp ehdotetut muutokset, tässä tietojärjestelmiin liittyvää lainsäädäntöä koskevassa esityksessä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:n 1 momenttiin ja 14 luvun 2 §:n 1 momenttiin ehdotetut muutokset tulisi tehdä niihin säännöksiin, joita on ehdotettu hallituksen esityksessä HE xxx/2021 vp. Lisäksi tässä tietojärjestelmiin liittyvää lainsäädäntöä koskevassa esityksessä ehdotetun julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 3 §:ään ehdotetut muutokset tulisi tehdä hallituksen esityksessä HE xxx/2021 vp ehdotettuun mainitun lain 3 luvun 10 §:ään.

HE rekrytointitukikokeilusta [täydennetään lausuntokierroksen aikana]

10.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2022 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Esityksestä aiheutuu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan momentille (32.xx.xx) yhteensä arviolta 18,8 miljoonan euron lisärahoitustarve vuodelle 2022. Lisäksi vuodelle 2023 aiheutuu yhteensä arviolta 17,8 miljoonan euron lisärahoitustarve sekä vuosille 2024–2025 yhteensä arviolta 5,625 miljoonan euron vuotuinen lisärahoitustarve.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Eräät esitetyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutoksista liittyvät perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvattuun yksityiselämän suojaan, 12 §:n 2 momentissa säädettyyn julkisuusperiaatteeseen ja 18 §:n 2 momentissa säädettyyn julkisen vallan velvollisuuteen edistää työllisyyttä ja pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Tällaisia ovat ehdotetut 12 luvun 6 §:n muutokset ja uuden 13 a luvun 2–4 §.

Perustuslain 12 §:n 2 momentissa säädetään julkisuusperiaatteesta. Siihen kuuluu, että viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on myös oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Saman lainkohdan mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Henkilötietojen suojan osalta perustuslain säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä, rekisteröinnissä ja käyttämisessä. (HE 309/1993 vp, s. 53/I-II)

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkuma-alaa rajoittaa henkilötietojen suoja koskevan säännöksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja sisältyy osittain samassa momentissa turvattuun yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee näin ollen turvata oikeus henkilötietojen suojaan tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta. Säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä.

Valiokunta on käytännössään pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina muun muassa henkilötietojen sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus. Sääntelyn lain tasolla on tullut lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista. (Ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 2, PeVL 42/2016 vp, s. 2, PeVL 38/2016 vp, s. 2, PeVL 29/2016 vp, s. 4, PeVL 13/2016 vp, s. 3–4).

Perustuslakivaliokunta on lisäksi arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen.

Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 2–3 ja siinä viitatus lausunnot).

Valiokunta on arvioinut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp, s. 2/I), minkä johdosta esimerkiksi tällaisia tietoja sisältävien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden, kannalta (ks. PeVL 29/2016 vp, s. 4–5 ja esimerkiksi PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp sekä PeVL 14/2009 vp). Valiokunta on antanut merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevan sääntelyn kattavuutta, täsmällisyyttä ja sisältöä (ks. esim. PeVL 38/2016 vp, s. 3). Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Valiokunnan mielestä arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyy tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (ks. PeVL 13/2016 vp, s. 4, PeVL 14/2009 vp, s. 3/I). Myös EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 51 johdantokappaleen mukaan asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Valiokunta on tämän johdosta kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (ks. esim. PeVL 3/2017 vp, s. 5). (PeVL 15/2018 vp, s. 37)

Perustuslakivaliokunta on uudemmassa käytännössään katsonut, ettei estettä ole sille, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden, täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää myös yleisellä Euroopan unionin asetuksella tai kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislailla. (ks. myös PeVL 2/2018 vp, s. 4–8, PeVL 31/2017 vp, s. 3–4, PeVL 5/2017 vp, s. 9 ja PeVL 38/2016 vp, s. 4). (PeVL 14/2018 vp, s. 3)

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön perusteella henkilötietojen julkistaminen on perustuslain puitteissa mahdollista julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 2/2017 vp, PeVL 65/2014 vp, PeVL 32/2008 vp). Perustuslakivaliokunta on pitänyt yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta olennaisena, että internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina. Valiokunta on pitänyt tärkeänä, että rekisterin sisällön ja tarkoituksen kannalta perusteltu rajausta sisällytetään tietojen luovuttamiseen tällaisissa rekisteissä (esim. PeVL 17/2018 vp, ja siinä viitatus lausunnot).

Ehdotetussa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:n 1 momentin muutoksessa on kyse säännöksessä tarkoitettujen viranomaisten tiedonsaantioikeuden sääntelytavan muutoksesta. Koska käsiteltävät tiedot henkilöasiakkaasta on lueteltu tyhjentävästi lain 13 luvun 2 §:ssä, pidetään tarpeellisuutta riittävänä edellytyksenä tiedonsaantioikeudelle. Muutoksen tarkoitus on sujuvoittaa asiakkaan palveluprosessia ja asiakaskokemusta sekä tehostaa asiakaspalvelua. Ehdotuksen katsotaan olevan sopusoinnussa perustuslaissa turvatun yksityisyyden suojan kanssa.

Ehdotetussa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:n 2 momentin väliaikaisessa muutoksessa on kyse uuden tiedonsaantioikeuden lisäämisestä lakiin. Kuten säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, työllisyyden edistämisen kuntakokielun ajan on voimassa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentin muutos, jossa säädetään harkinnanvaraisen kulukorvauksen myöntämisestä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittuun työllistymistä tukevaan palveluun osallistuvalla henkilöasiakkaalle. Säännöksessä tarkoitettu palvelu voi olla muutakin kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettut palvelut.

Nykyisin 12 luvun 6 §:n 2 momentissa säädetään julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajan tiedonsaantioikeudesta. Tiedonsaantioikeus ei siten koske sellaista palveluntuottajaa, jonka palvelu on muuta kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua palvelua, mutta jota voidaan pitää työllistymistä tukevana palveluna. Tällainen palveluntuottaja tarvitsee kuitenkin vastaavasti kuin julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottaja henkilöasiakkaasta joitakin tietoja järjestääkseen palvelua hänelle. Tyypillisesti palveluntuottajalle välttämättömiä tietoja palvelun järjestämiseksi olisivat henkilöasiakkaan nimi- ja yhteystiedot, jotka ovat salassa pidettäviä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan nojalla, koska kyse on työhallinnon henkilöasiakasta koskevista tiedoista. Koska ehdotettu tiedonsaantioikeus vastaisi laissa jo olevaa julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajan tiedonsaantioikeutta, joka on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (HE 133/2012 vp, PeVL 32/2012 vp), ja säännös olisi voimassa vain ajan, jona työllistymistä tukevan palvelun käsitteen sisältävä harkinnanvaraista kulukorvausta koskeva muutos on voimassa, ehdotuksen katsotaan olevan sopusoinnussa perustuslaissa turvatun yksityisyyden suojan kanssa.

Ehdotetut 13 a luvun 2–4 §, jotka koskevat työnhakuprofiilien laatimista, tietoja ja niiden käyttötarkoituksia, julkaisemista ja hakemista ovat merkityksellisiä yksityisyyden suojan kannalta monella tavalla. Työnhakuprofiilien tarkoitus on, että henkilöt löytäisivät niiden avulla helpommin ja nopeammin itselleen työmahdollisuuksia, koulutuksia tai muita työllistymistä ja osaamisen kehittämistä tukevia palveluita ja että työnantajat löytäisivät helpommin ja nopeammin avoimiin tehtäviin tekijöitä. Työnhakuprofiilien laatimis- ja julkaisemismahdollisuuden tarjoaminen ovat siis uusi julkisen vallan keino edistää sille perustuslain 18 §:n 2 momentissa säädettyä velvollisuutta edistää työllisyyttä ja jokaisen oikeutta työhön. Työnhakuprofiilit ovat edellytys suunnitellulle kohtaantotoiminnallisuudelle, jonka vuosittaisiksi, kumuloituviksi työllisyysvaikutuksiksi on arvioitu vuoden 2019 lukujen perusteella 200–1 200 lisätyöllistä.

Ehdotetuissa 13 a luvun 2 ja 4 §:ssä on kyse siitä, mitä tietoja viranomainen voisi käsitellä työnhakuprofiilin laativasta henkilöstä ja mitä tarkoituksia varten. Kuten säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, käsiteltäviä tietoja - tietoja henkilön koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista - olisi pidettävä julkisina henkilötietoina. Lisäksi henkilö voisi halutessaan lisätä profiiliinsa vapaamuotoisen esittelyn itsestään ja linkkejä palvelualueen ulkopuolisiin palveluihin. Vapaamuotoisen esittelyn ja ulkopuolisten linkkien sisältämien tietojen rajaamiseksi ehdotetussa 2 §:ssä säädetäisiin, että työnhakuprofiilin tietojen on oltava lain ja hyvän tavan mukaisia ja ettei profiiliin saa sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäviksi. Palvelualueen ylläpitävällä KEHA-keskuksella ei ole käytännössä

mahdollisuutta varmistua etukäteen siitä, mitä tietoja henkilöt työnhakuprofiiliensa vapaamuotoisissa esittelyissä tai ulkopuolisten linkkien kautta itsestään ilmoittavat. Tästä syystä 2 §:ään ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan profiiliin ei saa sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäviksi, sekä säännöstä, jonka mukaan profiilin laatijaa on huomautettava ennen vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien lisäämistä niiden sisältämien tietojen rajoituksista sekä vaikutuksesta hänen henkilötietojensa suojaan.

Mahdollisuus vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien lisäämiseen työnhakuprofiiliin olisi tärkeä ominaisuus työnantajien etsiessä avoimiin tehtäviin tekijöitä. Koulutus-, työkokemus-, osaamis- ja työtoivietietojen lisäksi vapaamuotoisessa esittelyssä kerrottuja tietoja hyödynnettäisiin kohtaantotoiminnallisuudessa: Tietojen perusteella henkilölle voitaisiin esitellä työmahdollisuuksia ja palveluita hänelle sopivimmassa järjestyksessä ja työnantajalle työntekijöitä avoimna olevaan tehtävään sopivimmassa järjestyksessä. Työnhakuprofiilin tiedot poistettaisiin kokonaan, kun henkilö itse haluaa ja viimeistään, kun henkilön edellisestä kirjautumisesta palvelualustalle on kulunut vuosi. Edellä esitetyillä perusteilla viranomaisten käsittelemät henkilötiedot katsotaan rajatun vain niiden käsittelyn tarkoituksen kannalta välttämättömään ottaen huomioon myös, että työnhakuprofiilin laatiminen on vapaaehtoista ja että sen sisältämät tiedot ja olemassaoloaika ovat henkilön itsensä päätettävissä.

Ehdotetussa 13 a luvun 3 §:ssä on kyse henkilötietojen julkaisemista koskevasta sääntelystä. Julkaisemisen tarkoituksena olisi edistää työntekijöiden ja työpaikkojen kohtaantoa ja siten työllisyyttä. Vain julkaistuja työnhakuprofiileja voitaisiin käyttää työnantajien kohtaantotoiminnallisuudessa, eli esitettäessä kirjautuneelle työnantajalle sen ilmoittamaan avoimeen tehtävän sopivimpia tekijöitä. Julkaisemisen voidaan katsoa toteuttavan perustuslain 18 §:n 2 momentissa säädettyä julkisen vallan velvollisuutta edistää työllisyyttä ja pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön.

Kuten edellä on todettu, työnhakuprofiilin tiedot olisivat julkisia henkilötietoja. Profiilin julkaiseminen olisi sen laatimisesta erillinen toimi, joka olisi profiilin laatineelle henkilölle vapaaehtoinen. Hän voisi myös määritellä, miltä osin ja minkä ajan profiili on julkaistuna. Julkaiseminen olisi aina määräaikaista. Profiilit julkaistaisiin nimettöminä, mutta profiilin laatijan mahdollisesti itsestään tekemä vapaamuotoinen esittely tai lisäämät linkit voisivat paljastaa laatijan henkilöyden. Tästä syystä ennen esittelyn ja linkkien lisäämistä laatijaa olisi huomautettava niiden vaikutuksista hänen henkilötietojensa suojaan. Julkaistut profiilit olisivat ainoastaan palvelualustalle kirjautuneiden ja vahvasti tunnistautuneiden työnantajien nähtävissä. Näin ollen olisi jälkikäteen tarvittaessa selvitettävissä, kuka on hakenut tai katsellut työnhakuprofiilin tietoja. Lisäksi ehdotetussa 3 §:ssä säädettäisiin, että työnhakuprofiileja on mahdollista hakea vain yksittäisinä hakuina. Edellä esitetyistä syistä katsotaan, että työnhakuprofiilien tiedot ovat julkaistavissa ehdotetulla tavalla eikä julkaiseminen ole ristiriidassa perustuslaissa turvattujen henkilötietojen suojan kanssa.

Hallitus katsoo, että esityksessä ei ehdoteta sellaisia muutoksia, joiden vuoksi esitystä ei voitaisi käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 9 §, 2 luvun 1 §:n 1 momentti, 3 luvun 3 §:n 1 momentin johdantokappale, 12 luvun 6 §, 13 luku ja 14 luvun 2 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 9 § ja 12 luvun 6 § laissa 1456/2016, 13 luku osaksi muutettuna laeissa 1450/2016 ja 447/2020 sekä 14 luvun 2 §:n 1 momentti laissa 422/2021, ja
lisätään lakiin uusi 13 a luku seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

9 §

Työssäkäyntialue

Henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan. Jos muuhun arvioon ei ole aihetta, henkilön tosiasiallisena asuinpaikkana pidetään hänen valtakunnalliseen tietovarantoon merkittyä osoitettaan.

2 luku

Työnhakija

1 §

Työnhaun käynnistäminen ja voimassaolo

Henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy sinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään työnhakijaksi valtakunnalliseen tietovarantoon. Työ- ja elinkeinoviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön.

3 luku

Työnvälitys

3 §

Työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen ja ilmoituksen poistaminen

Työ- ja elinkeinoviranomainen voi kieltäytyä ottamasta vastaan avointa työpaikkaa koskevaa työpaikkailmoitusta tai poistaa ilmoituksen työ- ja elinkeinohallinnon palvelualustalta, jos ilmoituksen perusteella on ilmeistä tai työnantajan aiemman menettelyn perusteella taikka muutoin on perusteltua syytä epäillä, että:

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta 13 luvun 2 §:ssä tarkoitettut tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työllisyysrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitettun työkokeilun järjestäjältä, jos tieto on tarpeen tässä laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla ja työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työllistymistä tukevan palvelun tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinoviranomaiselta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työnantajalla on lisäksi oikeus saada 7 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetyn palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

13 luku

Asiakastietojen käsittely

1 §

Käyttötarkoitukset

Asiakkaiden ja julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajien tietoja voidaan käsitellä:

- 1) tässä laissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen;
- 2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvalaissa, vuorotteluvapaalaissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa työ- ja elinkeinotoimistolle tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen;

3) sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa työ- ja elinkeinoministeriölle säädettyjen tehtävien hoitamiseen;

4) kohdassa 1-3 tarkoitettuja tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, tilastointiin, ennakointiin ja ohjaukseen.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus), jäljempänä *yleinen tietosuojasetus* ja tietosuojalaissa (1050/2018).

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

2 §

Käsiteltävät tiedot

Henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

- 1) nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot;
- 2) työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin sekä asioinnin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot;
- 3) koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot;
- 4) palvelutarvetta, suunnitelmia ja suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;
- 5) tiedot työ- ja koulutustarjouksista ja esittelyistä työnantajalle;
- 6) tiedot julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ja muista työllistymistä edistävästä palveluista sekä asiantuntija-arvioinneista;
- 7) sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;
- 8) työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaaseen liittyvät selvitykset ja työvoimapolitiittiset lausunnot;
- 9) tiedot julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun kuuluvista etuuksista.

Julkisia työvoima- ja yrityspalveluja hakevasta tai saavasta työnantajasta tai yrityksestä voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

- 1) yksilöintitiedot;
- 2) työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin liittyvät tiedot;
- 3) toimintaa ja palvelutarvetta koskevat tiedot;
- 4) työpaikat ja niiden täyttymistä koskevat tiedot;
- 5) palkkatukea koskevat päätökset ja siihen liittyvät seuranta- ja maksatustiedot;
- 6) työkokeilua koskevat sopimukset;
- 7) muut kuin tämän momentin 1–6 kohdassa tarkoitetut, julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun, järjestämisen, toimeenpanon ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

- 1) palveluntuottajan yksilöintitiedot;
- 2) työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin liittyvät tiedot;
- 3) palveluntuottajan kanssa tehdyt hankintasopimukset sekä niihin liittyvät maksatustiedot;
- 4) hankittua palvelua koskevat tiedot;
- 5) palvelun haku-, valinta- ja seurantatiedot;
- 6) muut kuin tämän momentin 1–5 kohdassa tarkoitetut, julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun, järjestämisen, toimeenpanon ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot;
- 7) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua työvoimakoulutusta ja sen järjestäjää koskevat tiedot sekä koulutukseen liittyvät haku-, valinta- ja seurantatiedot.

3 §

Työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus kehittää ja ylläpitää valtakunnallista asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta, palvelualustaa ja tietovarantoa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus on julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvista tietojärjestelmistä vastuussa oleva viranomainen.

4 §

Rekisterinpitäjät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus ja työ- ja elinkeinotoimistot ovat 2 §:ssä tarkoitettujen tietojen yhteisrekisterinpitäjiä. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus on yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettu henkilötietojen käsittelijä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus vastaa 3 §:ssä tarkoitettujen tietojärjestelmäpalvelujen yleisen tietosuojasetuksen:

- 1) 25 artiklassa tarkoitettusta sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
- 2) 32 artiklassa tarkoitettua käsittelyn turvallisuudesta;
- 3) 35 artiklassa tarkoitettua tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista;
- 4) 36 artiklassa tarkoitettua ennakkokuulemisesta;
- 5) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuojasetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvallisuutta.

Työ- ja elinkeinotoimistot vastaavat muista kuin 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kukin työ- ja elinkeinotoimisto vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta.

5 §

Tietojen tallettaminen, poistaminen ja arkistointi

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on talletettava 2 §:ssä tarkoitettut tiedot valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvalla asiakastietojärjestelmällä valtakunnalliseen tietovarantoon. Tieto voidaan kuitenkin säilyttää tietovarannosta erillisessä asianhallintajärjestelmässä, jos se on teknisistä syistä välttämätöntä. Jos talletettava henkilötieto on saatu muualta kuin rekisteröidyltä itseltään, henkilön tietoihin tulee merkitä, mistä tieto on saatu ja kuka tiedon on merkinnyt.

Rekisteröidyllä ei ole yleisen tietosuojasetuksen 18 artiklassa säädettyä oikeutta 2 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tietojen käsittelyn rajoittamiseen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava kaikki asiakasta tai palveluntuottajaa koskevat tiedot, kun asiakkuuden tai sopimussuhteen päättymisestä on kulunut neljä vuotta. Tietoa ei kuitenkaan tarvitse poistaa, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta.

Tietojen arkistoinnista säädetään arkistolaissa (831/1994).

6 §

Käyttöoikeudet

Valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvan asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyvistä tehtävistä vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus. Tiedot voimassa olevista käyttöoikeuksista on pidettävä ajan tasalla.

Käyttöoikeus on rajattava sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan ja kestoltaan siihen, mikä on henkilön tehtävien hoitamisen kannalta välttämätöntä.

Henkilö, jolle on myönnetty käyttöoikeus, saa käsitellä vain sellaisia 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja, jotka ovat välttämättömiä hänen tehtäviensä hoitamiseksi, ja vain siten kuin hänen tehtäviensä hoitamiseksi on välttämätöntä.

7 §

Käyttöoikeuden myöntäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeuden valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvaan asiakastietojärjestelmään työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön hakemuksesta. Hakemuksessa on annettava käyttöoikeuden myöntämisen ja voimassaolon määrittelemiseksi tarpeelliset tiedot.

Käyttöoikeus voidaan myöntää sellaiselle 1 momentissa mainitun viranomaisen palveluksessa olevalle virkamiehelle, joka hoitaa:

- 1) tässä laissa säädettyjä tehtäviä;
- 2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa säädettyjä julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun liittyviä tehtäviä;
- 3) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen liittyviä tehtäviä;
- 4) sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa säädettyjä tehtäviä;
- 5) työttömyysturvalaissa säädettyjä tehtäviä;
- 6) vuorotteluvapaalaissa säädettyjä tehtäviä;
- 7) 1–4 kohdassa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin taikka työttömyysturva- tai vuorotteluvapaajärjestelmään liittyviä valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtäviä;
- 8) rekisterinpitäjän tehtäviä taikka käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyviä tehtäviä.

Käyttöoikeus voidaan myöntää lisäksi sellaiselle henkilölle, joka hoitaa kyseistä tehtävää ja on

- 1) työ- ja elinkeinoministeriön, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä tekevän tahon palveluksessa;
- 2) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta 3 §:ssä tarkoitettujen tietojärjestelmäpalvelujen kehittämis- tai ylläpitotehtäviä tekevän tahon palveluksessa;
- 3) joka on julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajan palveluksessa

8 §

Käyttöoikeuden muuttaminen ja poistaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava käyttöoikeus, jos:

- 1) käyttöoikeuden myöntämiselle 7 §:ssä säädetty edellytykset eivät enää täyty;
- 2) käyttöoikeuden poistaminen on välttämätöntä muusta henkilötietojen suojaan tai asiakas-tietojärjestelmän tietoturvaan liittyvästä painavasta syystä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi poistaa käyttöoikeuden, jos 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja on käsitelty 6 §:n 3 momentin, yleisen tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain vastaisesti.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on muutettava käyttöoikeutta, jos haettu tai myönnetty käyttöoikeus ei enää vastaa sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan tai kestoltaan sitä tarkoitusta, johon sitä on haettu tai johon se on myönnetty.

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön sekä 7 §:n 3 momentissa tarkoi-tetun työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuolisen tahon on viipymättä ilmoitettava elinkeino-, lii-kenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuk-selle käyttöoikeuden poistamisen tai muuttamisen perusteista.

9 §

Suostumus tietojen luovuttamiseen työnantajalle

Työnantajalle voidaan luovuttaa työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja työnhakijasta vain työnhakijan kirjallisella suostumuksella. Henkilöasiakkaan tietoihin on merkittävä tieto suostumuksesta tai siitä kieltäytymisestä.

Työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja ovat:

- 1) työnhakijan nimi ja yhteystiedot, äidinkieli, muu kielitaito ja kansalaisuus;
- 2) työnhakijan koulutus ja suorittamat ammatilliset tutkinnot sekä tarpeellisin osin niiden si-sältö ja arvosanat;
- 3) työhistoria työtodistuksesta ilmenevine tietoineen;
- 4) asevelvollisuuden suorittaminen;
- 5) erityisosaaminen, työ- ja koulutustoiveet samoin kuin työnhakijan itsensä laatima työnhakuesittely työnantajia varten;
- 6) työ sopimuslain 1 luvun 3 a §:ssä ja merityösopimuslain 1 luvun 4 a §:ssä tarkoitetun mää-räaikaisen työ sopimuksen solmimisedellytysten selvittämiseksi tieto siitä, että henkilö on ollut yhdenjaksoisesti työtön työnhakija edellisen 12 kuukauden ajan.

Työnantajalle voidaan luovuttaa työnhakijan terveydentilaa koskevia tietoja vain, jos työnhakija antaa siihen yksilöidyn kirjallisen suostumuksen ja jos tiedot ovat välttämättömiä avoimen työpaikan tai kyseisen ammattialan erityisten terveydentilavaatimusten täyttämiseksi taikka sel-laisen työnhakijan työllistymisen edistämiseksi, jonka vamma tai sairaus vaikeuttaa työllisty-mistä.

10 §

Tietojen luovuttamista koskevat erityissäännökset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus on velvollinen sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä maksutta luovuttamaan työ- ja elinkeinoministeriölle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle niille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät 2 §:ssä tarkoitetut

tiedot. Työnvälitystilaston laatimista varten tiedot on kuitenkin luovutettava työ- ja elinkeinoministeriölle oma-aloitteisesti.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ssä tarkoitetun luvan antamisesta 2 §:ssä tarkoitettujen salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen tilastointia, tieteellistä tutkimusta taikka viranomaisten suunnittelu- tai selvitystyötä varten päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus.

13 a luku

Palvelualusta

1 §

Tarkoitus

Edellä 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla valtakunnallisella palvelualustalla tarjotaan tässä laissa tarkoitettuja julkisia työvoima- ja yrityspalveluja. Palvelualusta sisältää sähköiset asiointipalvelut asiakkaille ja työ- ja elinkeinoviranomaisille. Lisäksi alustalla voidaan tarjota muita työmarkkinoiden toimintaa edistäviä viranomaisten palveluja.

Lisäksi palvelualusta on avoin palvelu, jossa henkilö voi laatia ja julkaista itsestään työllistymistä tukevan esittelyn (*työnhakuprofiili*) siten kuin tässä luvussa säädetään.

2 §

Työnhakuprofiilin laatiminen ja profiilin tiedot

Henkilö voi laatia työnhakuprofiilin rekisteröitymättä työnhakijaksi. Työnhakuprofiilin laatiminen edellyttää palvelualustalle kirjautumista, joka edellyttää vahvaa tunnistautumista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä.

Työnhakuprofiiliin laatija päättää, mitä tietoja profiiliin sisällyttää. Työnhakuprofiili voi sisältää tietoja henkilön koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Lisäksi se voi sisältää vapaamuotoisen esittelyn profiilin laatijasta ja linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin. Työnhakuprofiilin tietojen on oltava lain ja hyvän tavan mukaisia. Profiiliin ei saa sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäviksi. Profiilin laatijaa on huomautettava ennen vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien lisäämistä niiden sisältämien tietojen rajoituksista sekä vaikutuksesta hänen henkilötietojensa suojaan.

Henkilö voi milloin tahansa muokata tai poistaa työnhakuprofiilinsa tietoja taikka poistaa laatimansa työnhakuprofiilin.

3 §

Työnhakuprofiilin julkaiseminen ja profiilien hakeminen

Työnhakuprofiilin julkaiseminen on vapaaehtoista. Profiilin laatija voi määritellä, miltä osin ja kuinka pitkään työnhakuprofiili on julkaistuna. Profiilin julkaistuna olemiselle on määriteltävä päättymispäivä. Profiilin laatija voi perua julkaisemisen milloin tahansa.

Julkaistuja työnhakuprofiileja voivat hakea ja tarkastella vain palvelualustalle kirjautuneet työnantajat. Kirjautuminen palvelualustalle edellyttää vahvaa tunnistautumista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä.

Työnhakuprofiileja on mahdollista hakea vain yksittäishakuina.

4 §

Työnhakuprofiilien tietovaranto

Työnhakuprofiilien tietoja käytetään työllistymisen ja työmarkkinoiden toimivuuden edistämiseen ja tilastointiin.

Työnhakuprofiilien 2 §:ssä tarkoitetut tiedot talletetaan 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta tietovarannosta erilliseen työnhakuprofiilien tietovarantoon. Tiedot poistetaan työnhakuprofiilien tietovarannosta, kun henkilö poistaa laatimansa työnhakuprofiilin palvelualustalta tai viimeistään kun henkilön edellisestä palvelualustalle kirjautumisesta on kulunut vuosi.

Jos työnhakuprofiilin laatinut henkilö rekisteröidään työnhakijaksi, työnhakuprofiilin tiedot voidaan työnhakijan suostumuksella siirtää 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun tietovarantoon siltä osin kuin ne ovat 13 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Siirrettyjen tietojen poistamiseen ja arkistointiin sovelletaan 13 luvun 4 §:ssä säädettyä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus on työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjä.

5 §

Palvelualustan käytön valvonta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus laatii palvelualustan käyttöehdot ja valvoo alustan käyttöä sekä alustalla julkaistun sisällön lain, käyttöehtojen ja hyvän tavan mukaisuutta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi kehottaa palvelualustan käyttäjää määräajassa poistamaan julkaisemastaan sisällöstä lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaisen sisällön. Jos käyttäjä ei noudata kehoitusta määräajassa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi poistaa kyseisen sisällön. Jos käyttäjän alustalla julkaistava sisältö on toistuvasti lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaista, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi estää alustan käytön häneltä määräajaksi.

Mitä 3 luvun 3 §:ssä säädetään työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytymisestä ja ilmoituksen poistamisesta, sovelletaan palvelualustalla julkaistuu työpaikkailmoitukseen.

14 Luku

Muutoksenhaku

2 §

Muutoksenhaku kulukorvausta koskevasta päätöksestä

Poiketen siitä, mitä tämän luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään, 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulukorvausta koskevaan päätökseen haetaan muutosta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta vakuutusoikeudelta. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 12 luvun 6 §:n 2 momentti on voimassa 30 päivään kesäkuuta 2023 asti.

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää voidaan käyttää 31.12.2023 asti. Mitä tässä tai muussa laissa säädetään asiakastietojen käsittelystä ja työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista, sovelletaan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään.

2.

Laki

työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 ja 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) 14 ja 18 §, sellaisena kuin niistä on 14 § osaksi laissa 421/2021, seuraavasti:

14 §

Asiakastietojen käsittely

Asiakastietojen käsittelyyn tässä laissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvussa säädetään asiakastietojen käsittelystä, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Sen lisäksi, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:ssä säädetään, asiakkaiden ja julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajien tietoja voidaan käsitellä tässä laissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen sekä tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, tilastointiin, ennakointiin ja ohjaukseen.

Poiketen siitä, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetään, kokeilualueiden kunnat ovat työ- ja elinkeinotoimistojen sijaan yhteisrekisterinpitäjiä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen kanssa tässä laissa tarkoitettuihin asiakasryhmiin kuuluvien asiakkaiden tietojen osalta. Kokeilualueen kunta vastaa muista kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakkaidensa osalta. Työ- ja elinkeinotoimiston on huolehdittava, että sen kokeilualueen kunnan asiakkaasta tallettamat tiedot ovat täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä.

Kokeilualueen kunnan on käytettävä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja tietojärjestelmäpalveluja mainitun luvun 2 §:ssä säädettyjen tietojen käsittelemiseksi.

Mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 25 kohdassa säädetään työhallinnon asiakkaita koskevien tietojen salassapidosta, koskee kokeilualueiden kuntien tässä laissa tarkoitettujen asiakkaiden tietoja.

18 §

Käyttöoikeus asiakastietojen käsittelyä varten

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää kokeilualueen kunnan tai kokeilualueen kuntien perustaman tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavan kuntayhtymän hakemuksesta sen henkilöstöön kuuluvalla viranhaltijalle käyttöoikeuden julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvaan asiakastietojärjestelmään. Hakemukseen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 7 §:n 1 momentissa säädetään.

Käyttöoikeuden myöntäminen kokeilualueen kunnan tai kokeilualueen kuntien perustaman tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavan kuntayhtymän henkilöstöön kuuluvalla viranhaltijalle edellyttää, että:

1) käyttöoikeuden myöntäminen on välttämätöntä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi;

2) tässä laissa tarkoitettujen tehtävien tai tässä laissa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin liittyvät valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtävät muodostavat vähintään puolet käyttöoikeuden hakijan tehtävänkuvasta; ja

3) asiakastietojen käyttötarve ei ole satunnaista eikä harvinaista.

Kokeilualueen kunnan ja kokeilualueen kuntien perustaman tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavan kuntayhtymän henkilöstöön kuuluvalla viranhaltijalle myönnettävään tai myönnettyyn käyttöoikeuteen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 6 §:n 2 ja 3 momentissa ja 8 §:n 1—3 momentissa säädetään. Kokeilualueen kunnan on viipymättä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 8 §:ssä tarkoitettuun käyttöoikeuden poistamisen tai muuttamisen perusteesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) 9 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 448/2020 ja 424/2021, ja *lisätään* lakiin uusi 9 a ja b § seuraavasti:

9 §

Työtöntä koskevat tiedot ja niiden käyttötarkoitus

Työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja Kansaneläkelaitos voivat käsitellä työtöntä henkilöä koskevia tietoja niille tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Työttömästä henkilöstä voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

- 1) nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot;
- 2) monialaisen yhteispalvelun asiakkuuteen ja monialaisessa yhteispalvelussa asiointiin sekä asioinnin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot;
- 3) koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot;
- 4) sellaiset sosiaalista tilannetta koskevat tiedot, joilla on vaikutusta hänen työllistymiseensä;
- 5) sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot, joilla on vaikutusta hänen työllistymiseensä ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;
- 6) palvelutarvetta koskevat tiedot;
- 7) monialainen työllistymissuunnitelma ja sen toteutumista, seurantaa ja tarkistamista koskevat tiedot.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus), jäljempänä *yleinen tietosuojasetus* ja tietosuojalaissa (1050/2018).

9 a §

Monialaisen yhteispalvelun asiakastietoaineisto ja -järjestelmä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus kehittää ja ylläpitää monialaisen yhteispalvelun asiakastietoaineistoa ja asiakastietojärjestelmää monialaisen yhteispalvelun toteuttamiseksi. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus on julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu monialaisen yhteispalvelun asiakastietojärjestelmästä vastuussa oleva viranomaisena.

Työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen on talletettava 9 §:ssä tarkoitetut tiedot monialaisen yhteispalvelun asiakastietojärjestelmällä asiakastietoaineistoon. Työttömän tietoja saa tallettaa tietoaineistoon sen jälkeen, kun monialainen yhteispalvelu on alkanut. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava kaikki työtöntä koskevat tiedot, kun monialaisen yhteispalvelun päättymisestä on kulunut neljä vuotta. Tietoa ei kuitenkaan tarvitse poistaa, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta.

Asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää käyttöoikeuden työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen hakemuksesta. Käyttöoikeus voidaan myöntää työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.

9 b §

Rekisterinpitäjät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus, työ- ja elinkeinotoimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos ovat 9 §:ssä tarkoitettujen tietojen yhteisrekisterinpitäjiä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus vastaa asiakastietojärjestelmän ja tietoaineiston yleisen tietosuojasetuksen:

- 1) 25 artiklassa tarkoitettua sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;

- 2) 32 artiklassa tarkoitetusta käsittelyn turvallisuudesta;
- 3) 35 artiklassa tarkoitetusta tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista;
- 4) 36 artiklassa tarkoitetusta ennakkokuulemisesta;
- 5) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän ja tietoaineiston tietoturvallisuutta.

Työ- ja elinkeinotoimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos vastaavat muista kuin 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakastietoaineistoon tallettamiensa tietojen osalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Työministeri Tuula Haatainen

1.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 9 §, 2 luvun 1 §:n 1 momentti, 3 luvun 3 §, 12 luvun 6 §, 13 luku ja 14 luvun 2 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 9 § ja 12 luvun 6 § laissa 1456/2016, 13 luku osaksi muutettuna laeissa 1450/2016 ja 447/2020 sekä 14 luvun 2 §:n 1 momentti laissa 422/2021, ja lisätään lakiin uusi 13 a luku seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

9 §

9 §

Työssäkäyntialue

Työssäkäyntialue

Henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan. Jos muuhun arvioon ei ole aihetta, henkilön tosiasiallisena asuinpaikana pidetään hänen *työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään* merkittyä osoitettaan.

Henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan. Jos muuhun arvioon ei ole aihetta, henkilön tosiasiallisena asuinpaikana pidetään hänen *valtakunnalliseen tietovarantoon* merkittyä osoitettaan.

2 luku

2 luku

Työnhakija

Työnhakija

1 §

1 §

Työhaun käynnistäminen ja voimassaolo

Työhaun käynnistäminen ja voimassaolo

Henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy sinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään *työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään*.

Henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy sinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään *työnhakijaksi valtakunnalliseen tietovarantoon*.

Voimassa oleva laki

Työ- ja elinkeinoviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön.

3 luku

Työnvälitys

3 §

Työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen ja ilmoituksen poistaminen

Työ- ja elinkeinoviranomainen voi kieltäytyä ottamasta vastaan avointa työpaikkaa koskevaa työpaikkailmoitusta tai poistaa ilmoituksen *työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä*, jos ilmoituksen perusteella on ilmeistä tai työnantajan aiemman menettelyn perusteella taikka muutoin on perusteltua syytä epäillä, että:

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta *julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot* muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitetun työkokeilun järjestäjältä.

Ehdotus

liseen tietovarantoon. Työ- ja elinkeinoviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön.

3 luku

Työnvälitys

3 §

Työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen ja ilmoituksen poistaminen

Työ- ja elinkeinoviranomainen voi kieltäytyä ottamasta vastaan avointa työpaikkaa koskevaa työpaikkailmoitusta tai poistaa ilmoituksen *työ- ja elinkeinohallinnon palvelualueelta*, jos ilmoituksen perusteella on ilmeistä tai työnantajan aiemman menettelyn perusteella taikka muutoin on perusteltua syytä epäillä, että:

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta *13 luvun 2 §:ssä tarkoitetut tiedot* muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, *Työllisyysrahastolta*, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitetun työkokeilun järjestäjältä, *jos tieto on tarpeen tässä laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi.*

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinoviranomaiselta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työnantajalla on lisäksi oikeus saada 7 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetyn palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa myös konekielisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

13 luku

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

1 §

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää käytetään julkisen työvoima- ja yrityspalvelun järjestämiseen ja tuottamiseen sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla ja työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työllistymistä tukevan palvelun tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinoviranomaiselta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työnantajalla on lisäksi oikeus saada 7 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetyn palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

13 luku

Asiakastietojen käsittely

1 §

Käyttötarkoitukset

Asiakkaiden ja julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajien tietoja voidaan käsitellä:

1) tässä laissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen;

Voimassa oleva laki

laissa, työttömyysturvalaissa, vuorottelupaalaissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa työ- ja elinkeinotoimistolle tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen ja sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa työ- ja elinkeinoministeriölle säädettyjen tehtävien hoitamiseen.

Asiakastietojärjestelmä muodostuu henkilöasiakasrekisteristä, työnantajarekisteristä ja palveluntuottajarekisteristä sekä henkilöasiakasrekisterin osarekisterinä toimivasta monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteristä. Mitä tässä luvussa säädetään työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä, sovelletaan monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin kuitenkin vain, jos työllistymistä edistävistä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa ei toisin säädetä.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (*yleinen tietosuoja-asetus*), jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuojalaissa (1050/2018).

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

3 §

Rekisterikohtaiset tiedot

Henkilöasiakasrekisteriin voidaan tallettaa henkilöasiakkaasta:

- 1) nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot;

Ehdotus

2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvalaissa, vuorottelupaalaissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa työ- ja elinkeinotoimistolle tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen;

3) sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa työ- ja elinkeinoministeriölle säädettyjen tehtävien hoitamiseen;

4) kohdassa 1-3 tarkoitettuja tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, tilastointiin, ennakointiin ja ohjaukseen.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (*yleinen tietosuoja-asetus*), jäljempänä *yleinen tietosuoja-asetus* ja tietosuojalaissa (1050/2018).

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

2 §

Käsiteltävät tiedot

Henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

- 1) nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot;

Voimassa oleva laki

2) työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin sekä asioinnin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot;

3) koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot;

4) palvelutarvetta ja suunnitelmia koskevat tiedot;

5) tiedot työ- ja koulutustarjousista ja esitelyistä työnantajalle;

6) tiedot julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ja muista työllistymistä edistävästä palveluista sekä asiantuntija-arvioinneista;

7) sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;

8) työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaaseen liittyvät selvitykset ja työvoimapoliittiset lausunnot;

9) tiedot julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun kuuluvista etuuksista.

Työnantajarekisteriin voidaan tallettaa julkisia työvoima- ja yrityspalveluja hakevasta tai saavasta työnantajasta:

1) yksilöintitiedot;

2) työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin liittyvät tiedot;

3) toimintaa ja palvelutarvetta koskevat tiedot;

4) työpaikat ja niiden täyttymistä koskevat tiedot;

5) palkkatukea koskevat päätökset ja siihen liittyvät seuranta- ja maksatustiedot;

6) työkokeilua koskevat sopimukset;

7) muut kuin tämän momentin 1–6 kohdassa tarkoitetut, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen suunnitteluun ja toimeenpanoon liittyvät tiedot.

Palveluntuottajarekisteriin voidaan tallettaa asiakaspalvelua varten:

1) palveluntuottajan yksilöintitiedot;

2) työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin liittyvät tiedot;

Ehdotus

2) työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin sekä asioinnin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot;

3) koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot;

4) palvelutarvetta, suunnitelmia ja suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;

5) tiedot työ- ja koulutustarjousista ja esitelyistä työnantajalle;

6) tiedot julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ja muista työllistymistä edistävästä palveluista sekä asiantuntija-arvioinneista;

7) sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;

8) työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaaseen liittyvät selvitykset ja työvoimapoliittiset lausunnot;

9) tiedot julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun kuuluvista etuuksista.

Julkisia työvoima- ja yrityspalveluja hakevasta tai saavasta työnantajasta tai yrityksestä voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

1) yksilöintitiedot;

2) työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin liittyvät tiedot;

3) toimintaa ja palvelutarvetta koskevat tiedot;

4) työpaikat ja niiden täyttymistä koskevat tiedot;

5) palkkatukea koskevat päätökset ja siihen liittyvät seuranta- ja maksatustiedot;

6) työkokeilua koskevat sopimukset;

7) muut kuin tämän momentin 1–6 kohdassa tarkoitetut, *julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun, järjestämisen, toimeenpanon ja seurannan kannalta tarpeelliset* tiedot.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

1) palveluntuottajan yksilöintitiedot;

2) työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin liittyvät tiedot;

Voimassa oleva laki

3) palveluntuottajan kanssa tehdyt hankintasopimukset sekä niihin liittyvät maksatustiedot;

4) hankittua palvelua koskevat tiedot;

5) palvelun haku-, valinta- ja seurantatiedot;

6) muut kuin tämän momentin 1–5 kohdassa tarkoitetut, julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun ja järjestämisen kannalta tarpeelliset palveluntuottajaa koskevat tiedot;

7) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua työvoimakoulutusta ja sen järjestäjää koskevat tiedot sekä koulutukseen liittyvät haku-, valinta- ja seurantatiedot.

Rekistereihin saa tallettaa myös muita kuin tässä pykälässä tarkoitettuja, julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun, järjestämisen ja seurannan kannalta tarpeellisia tietoja, jotka eivät ole henkilötietoja. Rekistereihin voi kuulua myös asiakirjoja, joita ei talleteta asiakastietojärjestelmään.

2 §

Rekisterinpitäjät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus ja työ- ja elinkeinotoimistot ovat työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän yhteisrekisterinpitäjiä. Työ- ja

Ehdotus

3) palveluntuottajan kanssa tehdyt hankintasopimukset sekä niihin liittyvät maksatustiedot;

4) hankittua palvelua koskevat tiedot;

5) palvelun haku-, valinta- ja seurantatiedot;

6) muut kuin tämän momentin 1–5 kohdassa tarkoitetut, julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun, järjestämisen, toimeenpanon ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot;

7) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua työvoimakoulutusta ja sen järjestäjää koskevat tiedot sekä koulutukseen liittyvät haku-, valinta- ja seurantatiedot.

(kumotaan)

3 §

Työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus kehittää ja ylläpitää valtakunnallista asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta, palvelualustaa ja tietovarantoa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus on julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvista tietojärjestelmistä vastuussa oleva viranomainen.

4 §

Rekisterinpitäjät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus ja työ- ja elinkeinotoimistot ovat 2 §:ssä tarkoitettujen tietojen yleisessä

Voimassa oleva laki

elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus on yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu henkilötietojen käsittelijä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus vastaa työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän yleisen tietosuoja-asetuksen:

- 1) 25 artiklassa tarkoitettu sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
- 2) 32 artiklassa tarkoitettu käsittelyn turvallisuudesta;
- 3) 35 artiklassa tarkoitettu tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista;
- 4) 36 artiklassa tarkoitettu ennakkokuulemisesta;
- 5) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvallisuutta.

Työ- ja elinkeinotoimistot vastaavat muista kuin 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kukin työ- ja elinkeinotoimisto vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta.

4 §

Tietojen tallettaminen, poistaminen ja arkistointi

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on talletettava asiakastiedot *työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään*. Jos rekisteriin talletettava henkilötieto on saatu muualta kuin rekisteröidyltä itseltään, rekisteriin tulee merkitä, mistä tieto on saatu ja kuka tiedon on merkinnyt.

Ehdotus

tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuja yhteisrekisterinpitäjiä. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus on yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu henkilötietojen käsittelijä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus vastaa *3 §:ssä tarkoitettujen tietojärjestelmäpalvelujen* yleisen tietosuoja-asetuksen:

- 1) 25 artiklassa tarkoitettu sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
- 2) 32 artiklassa tarkoitettu käsittelyn turvallisuudesta;
- 3) 35 artiklassa tarkoitettu tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista;
- 4) 36 artiklassa tarkoitettu ennakkokuulemisesta;
- 5) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvallisuutta.

Työ- ja elinkeinotoimistot vastaavat muista kuin 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kukin työ- ja elinkeinotoimisto vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta.

5 §

Tietojen tallettaminen, poistaminen ja arkistointi

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on talletettava *2 §:ssä tarkoitettut tiedot* valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvalla asiakastietojärjestelmällä valtakunnalliseen tietovarantoon. Tieto voidaan kuitenkin säilyttää tie-

Rekisteröidyllä ei ole yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklassa säädettyä oikeutta henkilöasiakasrekisterissä olevien tietojen käsittelyn rajoittamiseen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava kaikki asiakasta tai palveluntuottajaa koskevat tiedot, kun asiakkuuden tai sopimussuhteen päättymisestä on kulunut neljä vuotta. Tietoa ei kuitenkaan tarvitse poistaa, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta.

Tietojen arkistoinnista säädetään arkistolaisissa (831/1994).

4 a §

Käyttöoikeudet

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. *Asiakastietojärjestelmän* käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyvistä tehtävistä vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus. Tiedot voimassa olevista käyttöoikeuksista on pidettävä ajan tasalla.

Käyttöoikeus on rajattava sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan ja kestoaltaan siihen, mikä on henkilön tehtävien hoitamisen kannalta välttämätöntä.

Henkilö, jolle on myönnetty käyttöoikeus, saa käsitellä vain sellaisia asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja, jotka ovat välttämättömiä hänen tehtäviensä hoitamiseksi, ja

tovarannosta erillisessä asianhallintajärjestelmässä, jos se on teknisistä syistä välttämätöntä. Jos talletettava henkilötieto on saatu muualta kuin rekisteröidyltä itseltään, *henkilön tietoihin* tulee merkitä, mistä tieto on saatu ja kuka tiedon on merkinnyt.

Rekisteröidyllä ei ole yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklassa säädettyä oikeutta 2 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tietojen käsittelyn rajoittamiseen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava kaikki asiakasta tai palveluntuottajaa koskevat tiedot, kun asiakkuuden tai sopimussuhteen päättymisestä on kulunut neljä vuotta. Tietoa ei kuitenkaan tarvitse poistaa, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta.

Tietojen arkistoinnista säädetään arkistolaisissa (831/1994).

6 §

Käyttöoikeudet

Valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvan asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyvistä tehtävistä vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus. Tiedot voimassa olevista käyttöoikeuksista on pidettävä ajan tasalla.

Käyttöoikeus on rajattava sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan ja kestoaltaan siihen, mikä on henkilön tehtävien hoitamisen kannalta välttämätöntä.

Henkilö, jolle on myönnetty käyttöoikeus, saa käsitellä vain sellaisia 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja, jotka ovat välttämättömiä hänen tehtäviensä hoitamiseksi, ja vain siten kuin hänen tehtäviensä hoitamiseksi on välttämätöntä.

vain siten kuin hänen tehtäviensä hoitamiseksi on välttämätöntä.

5 §

Käyttöoikeuden myöntäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeuden *työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään* työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön hakemuksesta. Hakemuksessa on annettava käyttöoikeuden myöntämisen ja voimassaolon määrittämiseksi tarpeelliset tiedot. Virkamies, jolle on myönnetty käyttöoikeus *työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään*, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi, vireillä olevan asian selvittämiseksi tai ratkaisemiseksi taikka valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtävän suorittamiseksi.

Käyttöoikeus voidaan myöntää sellaiselle 1 momentissa mainitun viranomaisen palveluksessa olevalle virkamiehelle, joka hoitaa:

- 1) tässä laissa säädettyjä tehtäviä;
- 2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa säädettyjä julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun liittyviä tehtäviä;
- 3) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen liittyviä tehtäviä;
- 4) sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa säädettyjä tehtäviä;
- 5) työttömyysturvalaissa säädettyjä tehtäviä;
- 6) vuorotteluvapaalaissa säädettyjä tehtäviä;
- 7) 1–4 kohdassa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin taikka työttömyysturva- tai vuorotteluvapaajärjestelmään liittyviä valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtäviä;

7 §

Käyttöoikeuden myöntäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeuden *valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkonnaisuuteen kuuluvaan asiakastietojärjestelmään* työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön hakemuksesta. Hakemuksessa on annettava käyttöoikeuden myöntämisen ja voimassaolon määrittämiseksi tarpeelliset tiedot.

Käyttöoikeus voidaan myöntää sellaiselle 1 momentissa mainitun viranomaisen palveluksessa olevalle virkamiehelle, joka hoitaa:

- 1) tässä laissa säädettyjä tehtäviä;
- 2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa säädettyjä julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun liittyviä tehtäviä;
- 3) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen liittyviä tehtäviä;
- 4) sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa säädettyjä tehtäviä;
- 5) työttömyysturvalaissa säädettyjä tehtäviä;
- 6) vuorotteluvapaalaissa säädettyjä tehtäviä;
- 7) 1–4 kohdassa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin taikka työttömyysturva- tai vuorotteluvapaajärjestelmään liittyviä valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtäviä;

8) rekisterinpitäjän tehtäviä taikka käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyviä tehtäviä.

Käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään voidaan myöntää lisäksi sellaiselle henkilölle, joka on työ- ja elinkeinoministeriön, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä tekevän tahon palveluksessa tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta asiakastietojärjestelmän kehittämis- tai ylläpitotehtäviä tekevän tahon palveluksessa ja joka hoitaa kyseistä tehtävää.

5 a §

Käyttöoikeuden muuttaminen ja poistaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava käyttöoikeus, jos:

- 1) käyttöoikeuden myöntämiselle 5 §:ssä säädetty edellytykset eivät enää täyty;
- 2) käyttöoikeuden poistaminen on välttämätöntä muusta henkilötietojen suojaan tai asiakastietojärjestelmän tietoturvaan liittyvästä painavasta syystä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi poistaa käyttöoikeuden, jos asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja on käsitelty 4 a §:n 3 momentin, yleisen tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain vastaisesti.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis-

8) rekisterinpitäjän tehtäviä taikka käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyviä tehtäviä.

Käyttöoikeus voidaan myöntää lisäksi sellaiselle henkilölle, joka hoitaa kyseistä tehtävää ja on

1) työ- ja elinkeinoministeriön, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä tekevän tahon palveluksessa;

2) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta 3 §:ssä tarkoitettujen tietojärjestelmäpalvelujen kehittämis- tai ylläpitotehtäviä tekevän tahon palveluksessa;

3) joka on julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajan palveluksessa.

8 §

Käyttöoikeuden muuttaminen ja poistaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava käyttöoikeus, jos:

- 1) käyttöoikeuden myöntämiselle 7 §:ssä säädetty edellytykset eivät enää täyty;
- 2) käyttöoikeuden poistaminen on välttämätöntä muusta henkilötietojen suojaan tai asiakastietojärjestelmän tietoturvaan liittyvästä painavasta syystä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi poistaa käyttöoikeuden, jos 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja on käsitelty 6 §:n 3 momentin, yleisen tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain vastaisesti.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis-

ja hallintokeskuksen on muutettava käyttöoikeutta, jos haettu tai myönnetty käyttöoikeus ei enää vastaa sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan tai kestoltaan sitä tarkoitusta, johon sitä on haettu tai johon se on myönnetty.

ja hallintokeskuksen on muutettava käyttöoikeutta, jos haettu tai myönnetty käyttöoikeus ei enää vastaa sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan tai kestoltaan sitä tarkoitusta, johon sitä on haettu tai johon se on myönnetty.

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön sekä 5 §:n 3 momentissa tarkoitettun työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuolisen tahon on viipymättä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle käyttöoikeuden poistamisen tai muuttamisen perusteista.

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön sekä 7 §:n 3 momentissa tarkoitettun työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuolisen tahon on viipymättä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle käyttöoikeuden poistamisen tai muuttamisen perusteista.

6 §

9 §

Suostumus tietojen luovuttamiseen työnantajalle

Suostumus tietojen luovuttamiseen työnantajalle

Työnantajalle voidaan luovuttaa työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja työnhakijasta vain työnhakijan kirjallisella suostumuksella. Henkilöasiakasrekisteriin on merkittävä tieto suostumuksesta tai siitä kieltäytymisestä.

Työnantajalle voidaan luovuttaa työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja työnhakijasta vain työnhakijan kirjallisella suostumuksella. *Henkilöasiakkaan tietoihin* on merkittävä tieto suostumuksesta tai siitä kieltäytymisestä.

Työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja ovat:

Työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja ovat:

- 1) työnhakijan nimi ja yhteystiedot, äidinkieli, muu kielitaito ja kansalaisuus;
- 2) työnhakijan koulutus ja suorittamat ammatilliset tutkinnot sekä tarpeellisin osin niiden sisältö ja arvosanat;
- 3) työhistoria työtodistuksesta ilmenevine tietoineen;
- 4) asevelvollisuuden suorittaminen;
- 5) erityisosaaminen, työ- ja koulutustoiveet samoin kuin työnhakijan itsensä laatima työnhakuesittely työnantajia varten;
- 6) työsopimuslain 1 luvun 3 a §:ssä ja merityösopimuslain 1 luvun 4 a §:ssä tarkoitettun määräaikaisen työsopimuksen solmimisedellytysten selvittämiseksi tieto siitä, että henkilö on ollut yhdenjaksoisesti työtön työnhakija edellisen 12 kuukauden ajan.

- 1) työnhakijan nimi ja yhteystiedot, äidinkieli, muu kielitaito ja kansalaisuus;
- 2) työnhakijan koulutus ja suorittamat ammatilliset tutkinnot sekä tarpeellisin osin niiden sisältö ja arvosanat;
- 3) työhistoria työtodistuksesta ilmenevine tietoineen;
- 4) asevelvollisuuden suorittaminen;
- 5) erityisosaaminen, työ- ja koulutustoiveet samoin kuin työnhakijan itsensä laatima työnhakuesittely työnantajia varten;
- 6) työsopimuslain 1 luvun 3 a §:ssä ja merityösopimuslain 1 luvun 4 a §:ssä tarkoitettun määräaikaisen työsopimuksen solmimisedellytysten selvittämiseksi tieto siitä, että henkilö on ollut yhdenjaksoisesti työtön työnhakija edellisen 12 kuukauden ajan.

Työnantajalle voidaan luovuttaa työnhakijan terveydentilaa koskevia tietoja vain, jos työnhakija antaa siihen yksilöidyn kirjallisen suostumuksen ja jos tiedot ovat välttämättömiä avoimen työpaikan tai kyseisen ammattialan erityisten terveydentilavaatimusten täyttämiseksi taikka sellaisen työnhakijan työllistymisen edistämiseksi, jonka vamma tai sairaus vaikeuttaa työllistymistä.

Työnantajalle voidaan luovuttaa työnhakijan terveydentilaa koskevia tietoja vain, jos työnhakija antaa siihen yksilöidyn kirjallisen suostumuksen ja jos tiedot ovat välttämättömiä avoimen työpaikan tai kyseisen ammattialan erityisten terveydentilavaatimusten täyttämiseksi taikka sellaisen työnhakijan työllistymisen edistämiseksi, jonka vamma tai sairaus vaikeuttaa työllistymistä.

7 §

10 §

Tietojen luovuttaminen asiakastietojärjestelmästä

Tietojen luovuttamista koskevat erityissäännökset

Jollei laissa toisin säädetä, tietojen luovuttamiseen työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä ja siihen talletettujen tietojen julkisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus on velvollinen salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä maksutta luovuttamaan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä työ- ja elinkeinoministeriölle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle niille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot. Työnvälitystilaston laatimista varten tiedot on kuitenkin luovutettava työ- ja elinkeinoministeriölle oma-aloitteisesti.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus on velvollinen *sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään*, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä maksutta luovuttamaan työ- ja elinkeinoministeriölle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle niille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät 2 §:ssä tarkoitetut tiedot. Työnvälitystilaston laatimista varten tiedot on kuitenkin luovutettava työ- ja elinkeinoministeriölle oma-aloitteisesti.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ssä tarkoitetun luvan antamisesta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään sisältyvien, salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen tilastointia, tieteellistä tutkimusta taikka viranomaisten suunnittelutai selvitystyötä varten päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ssä tarkoitetun luvan antamisesta 2 §:ssä tarkoitettujen salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen tilastointia, tieteellistä tutkimusta taikka viranomaisten suunnittelutai selvitystyötä varten päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus.

*Tiedot voidaan luovuttaa teknisen käyttöyh-
teyden avulla.*

13 a luku

Palvelualusta

1 §

Tarkoitus

Edellä 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla valtakunnallisella palvelualustalla tarjotaan tässä laissa tarkoitettuja julkisia työvoima- ja yrityspalveluja. Palvelualusta sisältää sähköiset asiointipalvelut asiakkaille ja työ- ja elinkeinoviranomaisille. Lisäksi alustalla voidaan tarjota muita työmarkkinoiden toimintaa edistäviä viranomaisten palveluja.

Lisäksi palvelualusta on avoin palvelu, jossa henkilö voi laatia ja julkaista itsestään työllistymistä tukevan esittelyn (*työnhakuprofiili*) siten kuin tässä luvussa säädetään.

2 §

Työnhakuprofiilin laatiminen ja profiilin tiedot

Henkilö voi laatia työnhakuprofiilin rekisteröitymättä työnhakijaksi. Työnhakuprofiilin laatiminen edellyttää palvelualustalle kirjautumista, joka edellyttää vahvaa tunnistautumista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä.

Työnhakuprofiiliin laatija päättää, mitä tietoja profiiliin sisällyttää. Työnhakuprofiili voi sisältää tietoja henkilön koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Lisäksi se voi sisältää vapaamuotoisen esittelyn profiilin laatijasta ja linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin. Työnhakuprofiilin tietojen on oltava lain ja hyvän tavan mukaisia. Profiiliin ei saa sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäviksi. Profiilin laatijaa on huomautettava ennen vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien lisäämistä niiden sisältämien tietojen rajoituksesta sekä vaikutuksesta hänen henkilötietojensa suojaan.

Henkilö voi milloin tahansa muokata tai poistaa työnhakuprofiilinsa tietoja taikka poistaa laatimansa työnhakuprofiilin.

3 §

Työnhakuprofiilin julkaiseminen ja profiilien hakeminen

Työnhakuprofiilin julkaiseminen on vapaaehtoista. Profiilin laatija voi määrittellä, miltä osin ja kuinka pitkään työnhakuprofiili on julkaistuna. Profiilin julkaistuna olemiselle on määriteltävä päättymispäivä. Profiilin laatija voi perua julkaisemisen milloin tahansa.

Julkaistuja työnhakuprofiileja voivat hakea ja tarkastella vain palvelualustalle kirjautuneet työnantajat. Kirjautuminen palvelualustalle edellyttää vahvaa tunnistautumista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä.

Työnhakuprofiileja on mahdollista hakea vain yksittäishakuina.

4 §

Työnhakuprofiilien tietovaranto

Työnhakuprofiilien tietoja käytetään työllistymisen ja työmarkkinoiden toimivuuden edistämiseen ja tilastointiin.

Työnhakuprofiilien 2 §:ssä tarkoitetut tiedot talletetaan 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta tietovarannosta erilliseen työnhakuprofiilien tietovarantoon. Tiedot poistetaan työnhakuprofiilien tietovarannosta, kun henkilö poistaa laatimansa työnhakuprofiilin palvelualustalta tai viimeistään kun henkilön edellisestä palvelualustalle kirjautumisesta on kulunut vuosi.

Jos työnhakuprofiilin laatinut henkilö rekisteröidään työnhakijaksi, työnhakuprofiilin tiedot voidaan työnhakijan suostumuksella siirtää 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun tietovarantoon siltä osin kuin ne ovat 13 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Siirrettyjen tietojen poistamiseen ja arkistointiin sovelletaan 13 luvun 4 §:ssä säädettyä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja

hallintokeskus on työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjä.

5 §

Palvelualustan käytön valvonta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus laatii palvelualustan käyttöehdot ja valvoo alustan käyttöä sekä alustalla julkaistun sisällön lain, käyttöehtojen ja hyvän tavan mukaisuutta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi kehottaa palvelualustan käyttäjää määräajassa poistamaan julkaisemastaan sisällöstä lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaisen sisällön. Jos käyttäjä ei noudata kehotusta määräajassa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi poistaa kyseisen sisällön. Jos käyttäjän alustalla julkaisema sisältö on toistuvasti lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaista, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi estää alustan käytön hänet määräajaksi.

Mitä 3 luvun 3 §:ssä säädetään työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytymisestä ja ilmoituksen poistamisesta, sovelletaan palvelualustalla julkaistuun työpaikkailmoitukseen.

14 Luku

Muutoksenhaku

2 §

Muutoksenhaku kulukorvausta koskevasta päätöksestä

Poiketen siitä, mitä tämän luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään, 9 luvun 1 §:n 3 kohdassa tarkoitettua kulukorvausta koskevaan päätökseen haetaan muutosta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-

14 Luku

Muutoksenhaku

2 §

Muutoksenhaku kulukorvausta koskevasta päätöksestä

Poiketen siitä, mitä tämän luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään, 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulukorvausta koskevaan päätökseen haetaan muutosta sosiaaliturva-

Voimassa oleva laki

asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta vakuutusoikeudelta. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Ehdotus

asioiden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta vakuutusoikeudelta. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 12 luvun 6 §:n 2 momentti on voimassa 30 päivään kesäkuuta 2023 asti.

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää voidaan käyttää 31.12.2023 asti. Mitä tässä tai muussa laissa säädetään asiakastietojen käsittelystä ja työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista, sovelletaan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään.

2.

Laki

työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 ja 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) 14 ja 18 §, sellaisena kuin niistä on 14 § osaksi laissa 421/2021, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

14 §

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän käyttö

Kokeilualueen kunnan on käytettävä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:ssä tar-

Ehdotus

14 §

Asiakastietojen käsittely

Asiakastietojen käsittelyyn tässä laissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvussa

koitettua asiakastietojärjestelmää mainitun luvun 3 §:ssä säädettyjen tietojen käsittelemiseksi.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää kokeilualan kunnan tai kokeilualan kuntien perustaman tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavan kuntayhtymän hakemuksesta sen henkilöstöön kuuluvalle viranhaltijalle käyttöoikeuden asiakastietojärjestelmään, jos se on välttämättömyyden tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Käyttöoikeus voidaan myöntää, jos tässä laissa tarkoitettujen tehtävien tai tässä laissa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin liittyvät valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtävät muodostavat vähintään puolet käyttöoikeuden hakijan tehtäväkuvasta eikä asiakastietojen käyttötarve ole satunnaista eikä harvinaista. *Tietojärjestelmään tallennettujen henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus), jäljempänä yleinen tietosuojasetus, ja tietosuoja-laissa (1050/2018).*

Kokeilualan kunnan viranhaltijan käyttöoikeuden muuttamiseen ja poistamiseen sovelletaan, mitä työ- ja elinkeinotoimiston virkamiehen käyttöoikeuden muuttamisesta ja poistamisesta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 5 a §:ssä.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 6 §:ssä säädetään työnhakijaa koskevien tietojen luovuttamisesta työntantajalle työnhakijan kirjallisella suostumuksella.

säädetään asiakastietojen käsittelystä, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Sen lisäksi, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:ssä säädetään, asiakkaiden ja julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajien tietoja voidaan käsitellä tässä laissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen sekä tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, tilastointiin, ennakointiin ja ohjaukseen.

Poiketen siitä, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetään, kokeilualan kunnat ovat työ- ja elinkeinotoimistojen sijaan yhteisrekisterinpitäjiä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen kanssa tässä laissa tarkoitettuihin asiakasryhmiin kuuluvien asiakkaiden tietojen osalta. Kokeilualan kunta vastaa muista kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakkaidensa osalta. Työ- ja elinkeinotoimiston on huolehdittava, että sen kokeilualan kunnan asiakkaasta tallettavat tiedot ovat täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä.

Kokeilualan kunnan on käytettävä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa *julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja tietojärjestelmäpalveluja* mainitun luvun 2 §:ssä säädettyjen tietojen käsittelemiseksi.

Mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 25 kohdassa säädetään työhallinnon asiakkaita koskevien tietojen salassapidosta, koskee kokeilualan kuntien tässä laissa tarkoitettujen asiakkaiden tietoja.

Vastuu asiakastietojen käsittelystä

Kokeilualan kunta on yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklassa tarkoitettua käsittelijän vastuussa henkilötietojen käsittelystä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmässä kokeilun soveltamisen ajan. Kokeilualan kunnan on viipymättä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 5 a §:ssä tarkoitettua käyttöoikeuden poistamisen tai muuttamisen perusteesta.

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä, sen rekisterinpitäjistä, henkilöasiakasrekisteriin talletettavista tiedoista ja asiakastietojärjestelmän käytöstä säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvussa.

Virkamies, jolle on myönnetty käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään, saa käsitellä vain sellaisia asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja, jotka ovat välttämättömiä hänen tehtäviensä hoitamiseksi ja vain siten kuin hänen tässä laissa tarkoitettujen tehtäviensä hoitamiseksi on välttämätöntä.

Mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 25 kohdassa säädetään työhallinnon asiakkaita koskevien tietojen salassapidosta, koskee kokeilualan kuntien tässä laissa tarkoitettujen asiakkaiden tietoja.

Käyttöoikeus asiakastietojen käsittelyä varten

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää kokeilualan kunnan tai kokeilualan kuntien perustaman tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavan kuntayhtymän hakemuksesta sen henkilöstöön kuuluvalla viranhaltijalle käyttöoikeuden julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvaan asiakastietojärjestelmään. Hakemukseen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 7 §:n 1 momentissa säädetään.

Käyttöoikeuden myöntäminen kokeilualan kunnan tai kokeilualan kuntien perustaman tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavan kuntayhtymän henkilöstöön kuuluvalla viranhaltijalle edellyttää, että:

1) käyttöoikeuden myöntäminen on välttämätöntä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi;

2) tässä laissa tarkoitettujen tehtävien tai tässä laissa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin liittyvät valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtävät muodostavat vähintään puolet käyttöoikeuden hakijan tehtäväkuvasta; ja

3) asiakastietojen käyttötarve ei ole satunnaista eikä harvinaista.

Kokeilualan kunnan ja kokeilualan kuntien perustaman tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavan kuntayhtymän henkilöstöön kuuluvalla viranhaltijalle myönnettävään tai myönnettyyn käyttöoikeuteen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 6 §:n 2 ja 3 momentissa ja 8 §:n 1–3 momentissa säädetään. Kokeilualan kunnan on viipymättä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 8 §:ssä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tarkoitettua käyttöoikeuden poistamisen tai muuttamisen perusteesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.

Laki

työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) 9 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 448/2020 ja 424/2021, ja
lisätään lakiin uusi 9 a ja b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteri

Työttöntä koskevat tiedot ja niiden käyttötarkoitus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus ylläpitää monialaisen yhteispalvelun toteuttamiseksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:ssä tarkoitettua monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriä. Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriä käytetään tässä laissa työ- ja elinkeinotoimistolle, kunnalle ja Kansaneläkelaitokselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen.

Työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja Kansaneläkelaitos voivat käsitellä työttöntä henkilöä koskevia tietoja niille tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin voidaan tallettaa:

Työttömästä henkilöstä voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

1) nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot;

1) työttömän nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot;

2) monialaisen yhteispalvelun asiakkuuteen ja monialaisessa yhteispalvelussa asiointiin sekä asioinnin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot;

3) *työttömän* koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot;

4) sellaiset *työttömän* sosiaalista tilannetta koskevat tiedot, joilla on vaikutusta hänen työllistymiseensä;

5) sellaiset *työttömän* terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot, joilla on vaikutusta hänen työllistymiseensä ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;

6) *työttömän* palvelutarvetta koskevat tiedot;

7) monialainen työllistymissuunnitelma ja sen toteutumista, seurantaa ja tarkistamista koskevat tiedot.

2) monialaisen yhteispalvelun asiakkuuteen ja monialaisessa yhteispalvelussa asiointiin sekä asioinnin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot;

3) koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot;

4) sellaiset sosiaalista tilannetta koskevat tiedot, joilla on vaikutusta hänen työllistymiseensä;

5) sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot, joilla on vaikutusta hänen työllistymiseensä ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;

6) palvelutarvetta koskevat tiedot;

7) monialainen työllistymissuunnitelma ja sen toteutumista, seurantaa ja tarkistamista koskevat tiedot.

[*siirretty 9 a §:n 2 momenttiin*]

Työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen on talletettava työtöntä koskevat asiakastiedot monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin. Työttömän tietoja saa tallettaa asiakasrekisteriin sen jälkeen, kun monialainen yhteispalvelu on alkanut.

[*Siirretty 9 a §:n 3 momenttiin*]

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää käyttöoikeuden monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen hakemuksesta. Käyttöoikeus voidaan myöntää työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. *Henkilö, jolle on myönnetty käyttöoikeus, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakasrekisteriin talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi.*

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta

liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä *yleinen tietosuoja-asetus* ja tietosuojalaissa (1050/2018).

9 a §

Monialaisen yhteispalvelun asiakastietoineisto ja -järjestelmä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus *kehittää ja ylläpitää* monialaisen yhteispalvelun *asiakastietoineistoa ja asiakastietojärjestelmää* monialaisen yhteispalvelun toteuttamiseksi. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus on julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu monialaisen yhteispalvelun asiakastietojärjestelmästä vastuussa oleva viranomainen.

Työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen on talletettava 9 §:ssä tarkoitettut tiedot *monialaisen yhteispalvelun asiakastietojärjestelmällä asiakastietoineistoon*. Työttömän tietoja saa tallettaa tietoineistoon sen jälkeen, kun monialainen yhteispalvelu on alkanut. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava kaikki työtöntä koskevat tiedot, kun monialaisen yhteispalvelun päättymisestä on kulunut neljä vuotta. Tietoa ei kuitenkaan tarvitse poistaa, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta.*

Asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää käyttöoikeuden työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen hakemuksesta. Käyttöoikeus voidaan myöntää työ- ja elinkeinotoi-

miston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.

9 b §

Rekisterinpitäjät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus, työ- ja elinkeinotoimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos ovat 9 §:ssä tarkoitettujen tietojen yhteisrekisterinpitäjiä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus vastaa asiakastietojärjestelmän ja tietoaineiston yleisen tietosuoja-asetuksen:

1) 25 artiklassa tarkoitettusta sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;

2) 32 artiklassa tarkoitettusta käsittelyn turvallisuudesta;

3) 35 artiklassa tarkoitettusta tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista;

4) 36 artiklassa tarkoitettusta ennakkokuulemisesta;

5) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän ja tietoaineiston tietoturvallisuutta.

Työ- ja elinkeinotoimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos vastaavat muista kuin 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakastietoaineistoon tallettamiensa tietojen osalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
